

ΑΤΕΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ ΝΟΜΟΥ ΡΟΔΟΠΗΣ
ΝΟΜΟΥ ΠΕΛΛΗΣ**

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

ΤΣΕΡΚΕΖ ΑΙΣΕ
ΓΚΕΛΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

ΚΥΡΜΙΖΟΓΛΟΥ ΠΑΝΤΕΛΗΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2009

ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΓΚΡΙΣΗ Ν. ΡΟΔΟΠΗΣ- Ν. ΠΕΛΛΗΣ

Αρχικά παρατηρούμε ότι ο πληθυσμός του Νομού Ροδόπης είναι μεγαλύτερος από το Νομό Πέλλης (Ν. Ροδόπης 110.828 κατοίκους- Ν.Πέλλης 142.000 κατοίκους). Δημογραφικά ο Ν. Ροδόπης αποτελείται από 8 Δήμους και 2 Κοινότητες ενώ ο Ν. Πέλλης αποτελείται από 3 Επαρχίες και 11 Δήμους.

Στον τομέα απασχόλησης διαπιστώνουμε ότι στον Ν. Ροδόπης ο ενεργός πληθυσμός είναι το 40% όπου το 53,9% είναι άντρες και το 46,1% είναι γυναίκες, στο ανθρώπινο δυναμικό η ανεργία φτάνει στο ποσοστό 8,84%. Στο πρωτογενή τομέα το 76% απασχολείται από γεωργικές εκμεταλλεύσεις το 21% από μικτές και το 3% κτηνοτροφικές. Στον δευτερογενή τομέα το 9,37% απασχολείται από μεταποιητικές βιομηχανίες και τριτογενής τομέας απασχολείται από λιανικό εμπόριο 7,96%.

Αντίστοιχα στον Ν. Πέλλης διαπιστώνουμε ότι ο ενεργός πληθυσμός είναι το 38% και στο ανθρώπινο δυναμικό η ανεργία ανέρχεται σε ποσοστό 12%. Στο πρωτογενή τομέα το ποσοστό είναι 49,4% από το οποίο το 49% απασχολείται από αγροτικές- κτηνοτροφικές εργασίες, η καλλιεργούμενη έκταση είναι 945,950 στρ όπου το 79% είναι πεδινή περιοχή, το 11,8% ημιορεινή και το 9% ορεινή. Στο δευτερογενή τομέα το ποσοστό είναι 18,5% από μεταποίηση εξαγωγών νωπών φρούτων- λαχανικών και κατασκευής ειδών ένδυσης. Τέλος στο τριτογενή τομέα το ποσοστό ανέρχεται σε 32,1% όπου οφείλεται κυρίως από τις 188 επιχειρήσεις του νομού και ιδιαίτερα από το τελωνείο της Σκύδρας.

Συμπεραίνουμε ότι ο Ν. Ροδόπης έχει μεγαλύτερη ανάπτυξη από το Ν. Πέλλης στον πρωτογενή τομέα αντίθετα στον δευτερογενή τομέα ο Ν. Πέλλης σημειώνει μεγαλύτερη αύξηση. Τέλος στον τριτογενή τομέα ο Ν. Ροδόπης είναι πιο πλούσιος στις φυσικές καλλονές(νησιά, λίμνες, ποτάμια κλπ.)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αναπτυξιακός Νόμος

Ψηφίστηκε από την βουλή η τροπολογία που αφορά τον Αναπτυξιακό Νόμο 3299/04 με ισχύ από 1/1/2007 (Ν. 3522/2006, Άρθρο 37 (ΦΕΚ 276 Α' - 22/12/2006). Επειδή από τις αρχές του 2007 ισχύει το νέο θεσμικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα καθώς και ο νέος Χάρτης Περιφερειακών Ενισχύσεων της Ελλάδας 2007-2013, υπήρξε ανάγκη εναρμόνισης των διατάξεων του Ν. 3299/2004 με τις νέες κοινοτικές ρυθμίσεις.

Με την τροπολογία που ψηφίστηκε στη Βουλή θεσπίζονται οι απαραίτητες τροποποιήσεις καθώς και περαιτέρω βελτιώσεις στο ισχύον θεσμικό πλαίσιο του Ν. 3299/2004, προκειμένου ο επενδυτικός νόμος, διατηρώντας τη βασική δομή του, να εξακολουθήσει να λειτουργεί και να δέχεται αιτήσεις επενδυτικών σχεδίων από την αρχή του επόμενου έτους, με στόχο την περαιτέρω αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων προς όφελος της οικονομίας.

Τα κυριότερα σημεία των Αλλαγών σε σχέση με τον υπάρχοντα νόμο είναι:

- **Οι κατηγορίες των επενδυτικών σχεδίων γίνονται 2.**
- **Οι γεωγραφικές ζώνες από 6 γίνονται 3.**
 - **Η ζώνη Α**, με τους νομούς Αττικής και Θεσσαλονίκης (εκτός των βιομηχανικών περιοχών και των νήσων αυτών που μπαίνουν στην ζώνη Β)
 - **Η ζώνη Γ** με τους νομούς των περιφερειών Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Πελοποννήσου, Ηπείρου, Δυτικής Ελλάδας και νήσων Βορείου Αιγαίου.
 - **Η ζώνη Β** με όλες τις υπόλοιπες περιοχές

Στη κατηγορία 1 των επενδυτικών σχεδίων που επιδοτούνται εντάσσονται και οι δράσεις που αναφέρονται στους τομείς των ΑΠΕ και ειδικότερα υπάρχει ειδική αναφορά για:

- Επενδυτικά σχέδια παραγωγής ηλεκτρισμού από ήπιες μορφές ενέργειας και ειδικότερα την αιολική, την ηλιακή, την υδροηλεκτρική, τη γεωθερμική και τη βιομάζα, επενδυτικά σχέδια συμπαραγωγής ηλεκτρισμού και θερμότητας .

- Επενδυτικά σχέδια προστασίας του περιβάλλοντος, περιορισμού της ρύπανσης του εδάφους, του υπεδάφους, των υδάτων και της ατμόσφαιρας, αποκατάστασης του φυσικού περιβάλλοντος και ανακύκλωσης του ύδατος και αφαλάτωσης θαλασσινού ή υφάλμυρου νερού.
- Επενδυτικά σχέδια για αξιοποίηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, υποκατάσταση υγρών καυσίμων ή ηλεκτρικής ενέργειας με αέρια καύσιμα, επεξεργασμένα απορριπτόμενα υλικά από εγχώριες βιομηχανίες, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ανάκτηση απορριπτόμενης θερμότητας, καθώς και συμπαραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας.
- Επενδυτικά σχέδια για εξοικονόμηση ενέργειας, υπό την προϋπόθεση ότι το επενδυτικό σχέδιο δεν αφορά τον παραγωγικό εξοπλισμό, αλλά τον εξοπλισμό και τις εγκαταστάσεις κίνησης λειτουργίας της μονάδας και από αυτήν προκύπτει μείωση τουλάχιστον 10% της καταναλισκόμενης ενέργειας.

Ακολουθεί ο πίνακας με τα ποσοστά επιδοτήσεων ανά ζώνη και για την κατηγορία 1, που αναφέρεται σε έργα ΑΠΕ:

Τύπος Επιδότησης	Γεωγραφική Ζώνη		
	A	B	Γ
Κάλυψη δαπάνης του επενδυτικού σχεδίου / Επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης	20%	30%	40%
Φορολογική απαλλαγή	60%	100%	100%
Επιδότηση του μισθολογικού κόστους	20%	30%	40%

Αξίζει να σημειωθεί ότι στα παραπάνω ποσοστά δίνεται επιπλέον ενίσχυση 10% για μεσαίες και 20% για μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις, ενώ αναλυτικά οι 3 γεωγραφικές ζώνες είναι οι εξής :

- **Ζώνη Α:** Περιλαμβάνει τους Νομούς Αττικής και Θεσσαλονίκης πλην των Βιομηχανικών Επιχειρηματικών Περιοχών (Β.Ε.ΠΕ.) και των νησιών των Νομών αυτών που εντάσσονται στη Ζώνη Β'.
- **Ζώνη Β:** Περιλαμβάνει τους Νομούς της Περιφέρειας Θεσσαλίας (Καρδίτσας, Λάρισας, Μαγνησίας, Τρικάλων), τους Νομούς της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου (Κυκλάδων, Δωδεκανήσου), τους Νομούς της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων (Κέρκυρας, Λευκάδας, Κεφαλληνίας, Ζακύνθου), τους Νομούς της Περιφέρειας Κρήτης (Ηρακλείου, Λασιθίου, Ρεθύμνου, Χανίων), τους Νομούς της Περιφέρειας **Κεντρικής Μακεδονίας** (Χαλκιδικής, Σερρών, Κιλκίς, **Πέλλας**,

Ημαθίας, Πιερίας), τους Νομούς της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (Γρεβενών, Κοζάνης, Φλώρινας, Καστοριάς), καθώς και τους Νομούς της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας (Φθιώτιδας, Φωκίδας, Εύβοιας, Βοιωτίας, Ευρυτανίας).

- **Ζώνη Γ:** Περιλαμβάνει τους Νομούς της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (Καβάλας, Δράμας, Ξάνθης, **Ροδόπης**, Έβρου), τους Νομούς της Περιφέρειας Ηπείρου (Άρτας, Πρέβεζας, Ιωαννίνων, Θεσπρωτίας), τους Νομούς της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου (Λέσβου, Χίου, Σάμου), τους Νομούς της Περιφέρειας Πελοποννήσου (Λακωνίας, Μεσσηνίας, Κορινθίας, Αργολίδας, Αρκαδίας), καθώς και τους Νομούς της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (Αχαΐας, Αιτωλοακαρνανίας, Ηλείας).

Ακολουθεί και ο γεωγραφικός χάρτης:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΠΕΛΛΗΣ

1.1 Γενικά πληθυσμιακά – κοινωνικά στοιχεία του Νομού

Ο Νομός Πέλλας βρίσκεται μεταξύ των Νομών Κιλκίς, Θεσσαλονίκης, Ημαθίας, Κοζάνης και Φλώρινας, ενώ βορειοδυτικά συνορεύει με την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας.

Καλύπτει έκταση 2.505.000 στρ. από την οποία το 46% έχει πεδινή, το 15,4% ημιορεινή και το 38,6% ορεινή διαμόρφωση.

Ο πληθυσμός του Νομού ανέρχεται σε 142.000 κατοίκους (απογραφή 2001). Διοικητικά ανήκει στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας και χωρίζεται σε τρεις (3) Επαρχίες, την επαρχία Εδέσσης, την επαρχία Γιαννιτσών και την επαρχία Αλμωπίας. Αποτελείται από έντεκα (11) Δήμους.

Δήμοι: (11)

- Έδεσσας
- Γιαννιτσών
- Αριδαίας
- Κρύας Βρύσης
- Σκύδρας
- Πέλλας
- Βεγορίτιδος
- Εξαπλατάνου
- Κύρρου
- Μ. Αλεξάνδρου
- Μενηίδος.

Κοινωνική Υποδομή

Νοσοκομεία: (2) Νομαρχιακά (Έδεσσα, Γιαννιτσών)

Κέντρα Υγείας: (4) Αριδαία, Σκύδρα, Κρ. Βρύση, Άρνησσα.

Αγροτ. Ιατρεία: (26)

Σχολεία:

α) Λύκεια (10)

β) ΤΕΕ (7)

γ) Γυμνάσια (25)

δ) Δημοτικά (131)

ε) Νηπιαγωγεία (141)

Δημογραφικά στοιχεία-Μεταβολές πληθυσμού

Ο πληθυσμός του Νομού τη δεκαετία 61-71 ελαττώνεται με ρυθμό 0.55% ετησίως, ενώ αντίθετα τη δεκαετία 71-81 αυξάνει με ετήσιο ρυθμό 0.49% και τη δεκαετία 81-91 με ρυθμό 0.44%. Ωστόσο εντυπωσιακός είναι σε κάθε περίπτωση ο ρυθμός της εσωτερικής μετανάστευσης. Ιδιαίτερα έντονη είναι η αύξηση του αστικού και κυρίως του ημιαστικού πληθυσμού στη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας.

Ανθρώπινο δυναμικό - Απασχόληση - Ανεργία

Ο ενεργός πληθυσμός του Νόμου είναι περίπου το 38% του συνολικού του πληθυσμού. Η κατανομή του ενεργού πληθυσμού κατά τομέα είναι:

Ενεργός πληθυσμός κατά τομέα :

Πρωτογενής	49,4 %
Δευτερογενής	18,5 %
Τριτογενής	32,1 %

Τα ποσοστά ανεργίας σήμερα εκτιμούνται στο 12%.

Είναι εμφανές ότι μειώνεται η απασχόληση στον γεωργικό τομέα (πρωτογενή), η μετακίνηση όμως αυτή των απασχολούμενων δεν γίνεται μόνο σε έναν κλάδο, αλλά σε πολλούς έτσι ώστε να παρατηρείται αύξηση της απασχόλησης (ποσοστιαία) στους υπόλοιπους κλάδους.

Υφιστάμενη κατάσταση

Σήμερα, κι έπειτα από έρευνα στις διεύθυνσης εργασίας του Νομού στην Έδεσσα και τα Γιαννιτσά, καθώς και στο Επιμελητήριο Πέλλας, η κατάσταση για την απασχόληση του οικονομικός ενεργού πληθυσμού τείνει να διαμορφωθεί ως εξής:

Ασκούντες επιστημονικά, ελευθέρια επαγγέλματα	4,5%
Διευθύνοντες και ανώτερα διοικητικά στελέχη	0,9%
Υπάλληλοι Γραφείου	4,1%
Έμποροι και πωλητές	9,3%
Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών	4,5%
Απασχολούμενοι στην γεωργία, δασοκομία, κτηνοτροφία, αλιεία κα	49,4%
Τεχνίτες εργάτες και χειριστές μεταφορικών μέσων	23,8%

1.2 Οικονομικά στοιχεία του Νομού Πέλλης

Πρωτογενής Τομέας

Ο νομός Πέλλας είναι ένας από τους δυναμικότερους νομούς της χώρας στον τομέα των αγροτικών δραστηριοτήτων.

Σήμερα το 49% του ενεργού πληθυσμού απασχολείται στον πρωτογενή τομέα (αγροτικές και κτηνοτροφικές εργασίες) που είναι και η κύρια πηγή εσόδων.

Η καλλιεργούμενη γη στο νομό ανέρχεται σε 945.950 στρ. και κατανέμεται ως εξής:

- Πεδινές εκτάσεις 745.000 στρ. (79%)
- Ημιορεινές εκτάσεις 110.950 στρ. (11,8%)
- Ορεινές εκτάσεις 88.000 στρ. (9%)

Τα Αγροτικά προϊόντα που παράγονται σήμερα στο Νομό είναι:

- Βαμβάκι, ροδάκινα, μήλα, κεράσια, σπαράγγια, καπνά Berley & Virginia, ακτινίδια, αχλάδια, σιτάρι, καλαμπόκι, ζαχαρότευτλα, σόγια, τομάτα και αγγούρι θερμοκηπίου, φασόλια, πιπεριά για κόκκινο πιπέρι, αμπέλια, ελιές, ξηροί καρποί.
- Οι βασικές κατηγορίες ζώων παραγωγής στο Ν. Πέλλας είναι τα βοοειδή, τα αιγοπρόβατα, οι χοίροι και τα πουλερικά.

Δευτερογενής Τομέας

Το ποσοστό απασχόλησης στο Δευτερογενή τομέα μειώνεται κατά την περίοδο 1951-61, κυρίων λόγω της κρίσης του κλάδου κλωστοϋφαντουργίας στην περιοχή Έδεσσας. Το 1971 όμως επανέρχεται στα επίπεδα του 1951 και τη δεκαετία 1971-1981 παρατηρείται μια έντονη αύξηση του ποσοστού απασχόλησης στο Δευτερογενή τομέας από το 10,5% στο 20% της απασχόλησης. Το ποσοστό αυτό υπολείπεται του αντίστοιχου ολοκλήρου της Ελλάδος.

Μετά τα μέσα της δεκαετίας του 1980 εμφανίζεται σημαντική δραστηριότητα στο Νομό. Οι κλάδοι που παρουσιάζουν σήμερα εξειδίκευση στο Νομό είναι διαφορετικοί από αυτούς της βιομηχανικής παράδοσης (δηλ. Κλωστοϋφαντουργία).

Οι δραστηριότητες αυτές αφορούν την Παρασκευή ειδών διατροφής (αποτελεί το μεγαλύτερο κέντρο μεταποίησης και εξαγωγής μεταποιημένων φρούτων της χώρας και έναν από τα βασικά εξαγωγικά κέντρα νωπών φρούτων και λαχανικών) και τη κατασκευή ειδών ένδυσης. Οι κλάδοι αυτοί στηρίζονται στις εξαγωγές, πράγμα που σημαίνει ότι αποφέρουν σημαντικά συναλλαγματικά οφέλη στη χώρα.

Τριτογενής Τομέας

Το μερίδιο απασχόλησης στον τριτογενή τομέα παρουσιάζει μείωση την πρώτη δεκαετία 1951-61. Κατά την περίοδο 1961-81 όμως αυξάνεται συνεχώς και παραμένει πάντα υποδιπλάσιο της χώρας.

ΕΜΠΟΡΙΟ

Το Λιανικό Εμπόριο παρουσιάζει διαχρονική άνθηση. Κυριότερα εμπορικά κέντρα είναι η Έδεσσα, τα Γιαννιτσά, η Σκύδρα, η Αριδαία.

Το εξαγωγικό Εμπόριο παρουσιάζει μεγάλη άνθηση στο Νομό μας πραγματοποιείστε από 188 εξαγωγικές επιχειρήσεις του νομού με εξαιρετικά θετική τη παρουσία του τελωνείου Σκύδρας.

Τα κυριότερα εξαγωγίμα προϊόντα είναι:

- Νωπά γεωργικά προϊόντα : Ακτινίδια, μήλα, σταφύλια, κεράσια, εσπεριδοειδή, ροδάκινα, νεκταρίνια, σπαράγγι.
- Κονσερβοποιημένα : Ροδάκινα, Βερίκοκα, Φρουτοσαλάτα.
- Βαμβάκι Βαμβακέλαιο
- Μαρμελάδες
- Τουρσιά
- Σαλιγκάρια
- Έτοιμα Ενδύματα
- Νήματα
- Αλλαντικά, κρέατα, κατεψυγμένα
- Υποδήματα

Οι εξαγωγές γίνονται προς :

- Όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (κυρίως Γερμανία, Ολλανδία, Γαλλία, Αυστρία.)
- Πρώην Ανατολικές χώρες (ΠΓΔΜ, Ρωσία, Βουλγαρία, Αλβανία, Σερβία)
- Ιαπωνία
- Αυστραλία, Μεξικό, Σαουδική Αραβία
- Βραζιλία

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο Νομός Πέλλας χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη αξιόλογων τουριστικών πόρων, τόσο από πλευράς φυσικών καλλονών (Καταρράκτες, τοπία ιδιαίτερου κάλους, λίμνες, ποτάμια, οικοσυστήματα, δάση, ορεινές περιοχές κ.α), όσο και από Ιστορικοπολιτιστικής πλευράς με την ύπαρξη ιστορικών μνημείων και συνόλων που ξεκινούν από τους προϊστορικούς χώρους (υπολείμματα προϊστορικού οικισμού Ραχώνας), αρχαιολογικών χώρων (Πέλλας, Λόγγος κ.α) και παραδοσιακών οικισμών (Βαρόσι , Αρχάγγελος κ.λ.π.). Στο Νομό επίσης απαντώνται πόροι με ιδιαίτερες δυνατότητες τουριστικής αξιοποίησης όπως Ιαματικές πηγές (Λουτράκι κ.α), κέντρα χειμερινού τουρισμού (Όρος Βόρρας Καϊμάκτσαλαν), καθώς και κέντρα ειδικών αθλητικών ενδιαφερόντων (Παναγίτσα Ανεμοδρόμιο).

Χώροι ειδικών τουριστικών - αθλητικών δραστηριοτήτων και ειδικών ενδιαφερόντων:

Στο Νομό Πέλλας βρίσκεται σε εξέλιξη ένα από τα μεγαλύτερα αναπτυξιακά προγράμματα αξιοποίησης του συμπλέγματος. Περιλαμβάνει το Χιονοδρομικό Κέντρο Βόρρας (όρος Βόρρας - Υψηλότερη κορφή 2524μ.), τη Λίμνη Βεγορίτιδα, το Αεραθλητικό κέντρο Παναγίτσας, τα Ιαματικά Λουτρά Λουτρακίου Αλμωπίας και τον Υγροβιότοπο Άγρα - Νησιού - Βρυτών.

Το έργο είναι μοναδικό ως προς τον χαρακτήρα του για τα Ελληνικά δεδομένα και ίσως ένα από τα ελάχιστα σε Ευρωπαϊκή κλίμακα αφού σε μια περιοχή ακτίνας 20 χιλιομέτρων αναπτύσσεται σημαντικός αριθμός συμπληρωματικών δραστηριοτήτων όπως χιονοδρομία, ορειβασία, αεραθλητισμός, ναυταθλητισμός, θερμαλιστικός τουρισμός, mountain bike, αγροτουρισμός, κ.α. οι οποίες χαρακτηρίζονται εναλλακτικές μορφές τουρισμού.

Σαν αγροτουρισμό μπορούμε να χαρακτηρίσουμε κάθε δραστηριότητα, παροχή υπηρεσιών και αγαθών που αναπτύσσονται στον αγροτικό χώρο.

1.3 Οι υποδομές του Νομού Πέλλης

Θαλάσσιες μεταφορές

Ο νομός Πέλλας εξυπηρετείται κυρίως από το Λιμάνι της Θεσσαλονίκης. Οι υπηρεσίες που παρέχει το λιμάνι της Θεσσαλονίκης στο σύστημα κωδικοποίησης "Ports of the world" είναι PQYGCRBDTA. Η απόσταση Έδεσσας - Θεσσαλονίκης είναι 87 Km.

Αεροπορικές μεταφορές

Ο νομός Πέλλας εξυπηρετείται από το Διεθνές Αεροδρόμιο ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ της Θεσσαλονίκης. Η απόσταση Έδεσσας - αερολιμένα Θεσσαλονίκης είναι 105 Km. Κοντά στην Έδεσσα υπάρχουν επίσης τα μικρά περιφερειακά αεροδρόμια της Κοζάνης (απόσταση από την Έδεσσα 87 Km) και της Καστοριάς (Άργος Ορεστικό, απόσταση από την Έδεσσα 136 Km).

Σιδηροδρομικό Δίκτυο

Το σιδηροδρομικό δίκτυο του νομού Πέλλας περιλαμβάνει έναν άξονα ο οποίος συνδέει τη Θεσσαλονίκη με την Έδεσσα και τη Δυτική Μακεδονία (διακλάδωση προς Φλώρινα - Σύνορα FYROM και προς Πτολεμαΐδα - Κοζάνη).

Σιδηροδρομικές αποστάσεις

Έδεσσα - Θεσσαλονίκη	:	112	Km
Έδεσσα - Σύνορα FYROM	:	110	Km

Οδικό Δίκτυο

Το Οδικό Δίκτυο του Ν. Πέλλας όπως και όλα τα Οδικά Δίκτυα των διαφόρων διοικητικών περιοχών της χώρας ιεραρχείται σε Εθνικό, Επαρχιακό, Κοινοτικό και Αγροτικό - Δασικό οδικό Δίκτυο.

Στο Εθνικό Δίκτυο μήκους περίπου 90 χιλ. ανήκει το εντός του Νομού τμήμα της Εθνικής Οδού (Ε.Ο.2) Θεσσαλονίκη - Έδεσσα - Φλώρινα - Τελωνείο Νίκης - Σύνορα F.Y.R.O.M. Η Εθνική Οδός εξυπηρετεί τις μεταφορές σε τοπικό,

περιφερειακό και εθνικό επίπεδο αφού αποτελεί μία από τις εξόδους προς τον Βορρά.

Η Ε.Ο.2 αναβαθμίζεται με ταχείς ρυθμούς για να εξυπηρετεί τόσο περιφερειακού αλλά και εθνικού χαρακτήρα μετακινήσεις.

Σημαντικές θεωρούνται επίσης οι προγραμματισμένες νέες χαράξεις και βελτιώσεις τόσο της παράκαμψης της Έδεσσας, όσο και της παράκαμψης της Πελλαιάς Χώρας.

Τηλεπικοινωνίες

Ο εκσυγχρονισμός και ανάπτυξη των τηλεπικοινωνιακών συστημάτων υλοποιείται με ταχείς ρυθμούς στο Νομό. Στόχος η προώθηση της νέας ψηφιακής Τεχνολογίας και η αύξηση της ποιότητας και του βαθμού αξιοπιστίας του δικτύου.

Προσφερόμενες στο Νομό Τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες :

- Ψηφιακή τηλεφωνία (Έδεσσα - Γιαννισά - Σκύδρα-Αριδαία - Κρύα Βρύση και σε άλλα πολλά αστικά κέντρα).
- Ποσοστό ψηφιακοποίησης των παροχών: 81%
- Σε σύνολο περίπου 56.700 τηλεφωνικών συνδέσεων οι 46.000 είναι ψηφιακές.
- Ψηφιακές ευκολίες
- ISDN (PRA & BRA): Ψηφιακό Δίκτυο Ενοποιημένων Υπηρεσιών (πρωτεύουσα πρόσβαση και βασική πρόσβαση).
- Hellas Pac: Ψηφιακό δίκτυο μετάδοσης δεδομένων (κόμβος Έδεσσας).
- Hellas Com: Ψηφιακό δίκτυο μετάδοσης δεδομένων από άκρο σε άκρο (κόμβοι: Έδεσσα - Γιαννισά, Υποκόμβοι: Σκύδρα - Αριδαία - Κρύα Βρύση).
- Υπηρεσίες Internet: κόμβοι διαφόρων παροχών.
- Γραμμές δεδομένων: Αστικές , Υπεραστικές, Διεθνείς.
- Τηλεειδοποίηση: καλύπτεται όλος ο Νομός.
- Κινητή τηλεφωνία: καλύπτεται όλος ο Νομός από τρεις εταιρείες.
- T.M.N : Δίκτυο Διαχείρισης τηλεπικοινωνιών.
- Δίκτυο IN: Ευφυές Δίκτυο με πολλές υπηρεσίες Voice mail, Free Phone - One Phone, ΟΤΕ κάρτα, Χρονοκάρτα κ.λ.π.
- Συνδέσεις Telex.
- Συνδέσεις Fax.
- Ιδιωτικά Τηλεφωνικά Κέντρα.
- Σύστημα επισκευής - συντήρησης τηλεφωνικών συνδέσεων.
- Καρτοτηλέφωνα (βαρέως τύπου και επιτραπέζια).
- Ποσοστό ψηφιακοποίησης υπεραστικού και ζευκτικού δικτύου μεταξύ κέντρων 100%.

Ενέργεια

Σε ότι αφορά την παραγωγή και διάθεση ενέργειας, ο νομός Πέλλας είναι διασυνδεδεμένος με το Εθνικό Δίκτυο της Δημόσιας Επιχείρησης Ηλεκτρισμού (Δ.Ε.Η.). Οι βασικές πληροφορίες που διαγράφουν τον ενεργειακό χάρτη του νομού παρατίθενται ακολούθως:

Πελάτες

- Χαμηλής Τάσης: 67.000
- Μέσης Τάσης: 120
- Αρδευτικοί: 4.000

Σταθμοί Παραγωγής

- ΥΗΣ Άγρα
- ΥΗΣ Εδεσσαίου

Υποσταθμοί

- Υ/Σ Σκύδρας
- Υ/Σ Πέλλας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : ΦΟΡΕΙΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

Εκτός από το Επιμελητήριο Πέλλας άλλοι Φορείς Υποστήριξης της Επιχειρηματικής Δραστηριότητας είναι:

- ✓ Εταιρεία Ανάπτυξης και Έρευνας Ν. Πέλλας Αστική Εταιρεία Μη Κερδοσκοπικού χαρακτήρα (Ε.Τ.Α.Ε.Π.)
- ✓ Επιμελητηριακή Αναπτυξιακή Κεντρικής Μακεδονίας (Ε.ΚΕ.Μ.)
- ✓ Αναπτυξιακή Πέλλας Α. Ε.
- ✓ ΟΑΕΔ – Σύλλογοι

2.1 Εταιρεία Ανάπτυξης και Έρευνας Ν.Πέλλας Αστική Εταιρεία Μη Κερδοσκοπικού Χαρακτήρα (ΕΤ.Α.Ε.Π.)

Σκοπός

Αποσκοπεί στη στήριξη των επιχειρήσεων - μελών του Επιμελητηρίου Πέλλας, στην παροχή σε αυτές ουσιαστικών υπηρεσιών, αλλά και στην τόνωση της επενδυτικής δραστηριότητας στο Νομό Πέλλας.

Οργάνωση

Το Γραφείο στελεχώνεται με έναν Δρ. Φυσικό, έναν Οικονομολόγο και τέσσερα άτομα προσωπικό υποστήριξης.

Είναι πλήρως μηχανογραφημένο (δίκτυο κατηγορίας 5, Η/Υ multimedia, εκτυπωτής Laser, έγχρωμος εκτυπωτής, scanner, fax, φωτοαντιγραφικό) και δικτυωμένο(Internet).

Υπηρεσίες

Η Λειτουργία της Ε.Τ.Α.Ε.Π άρχισε το Μάρτιο του 1996

Η δράση της Ε.Τ.Α.Ε.Π είναι ποικίλη:

- α. Η υλοποίηση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων
- β. Ταυτόχρονα συνεχίζει και ως Γραφείο Στήριξης Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων και Αγροτών με ενημέρωση - πληροφόρηση των επενδυτών του Ν Πέλλας σχετικά με Ευρωπαϊκές και Εθνικές επενδυτικές πρωτοβουλίες, παρέχει συμβουλές σε Επιχειρηματίες για επιδοτήσεις - δανειοδοτήσεις και οποιαδήποτε άλλη ενημέρωση ζητήσουν αυτοί.

- γ. Λειτουργεί επίσης, μέσω της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας ADAPT, το Γραφείο Επιχειρηματικών συμβουλών σε θέματα Ολικής Ποιότητας.
- δ. Επίσης η ΕΤ.Α.Ε.Π διοργανώνει ημερίδες - παρουσιάσεις για Ευρωπαϊκά Προγράμματα καθώς και σεμινάρια για εκπαίδευση ανέργων ή εργαζομένων για καλύτερη και πληρέστερη γνώση του αντικειμένου τους.
- ε. Κάνει μελέτες - έρευνες στα πλαίσια των Κοινοτικών Προγραμμάτων.
- στ. Έχει αναλάβει και την ενημέρωση των εκτός νομού επενδυτών για την υφιστάμενη κατάσταση του Νομού σχετικά με επιχειρήσεις.

Στόχος αυτής της δραστηριότητας να διευρύνει τους ορίζοντες για νέους επενδυτές ή Αντιπροσώπων για επέκταση των επαγγελματικών δραστηριοτήτων στα μέλη του Επιμελητηρίου Πέλλας.

Γενικότερα η δράση της ΕΤ.Α.Ε.Π αποσκοπεί στη στήριξη και τόνωση της Επενδυτικής Δραστηριότητας του Νομού και στην στήριξη κάθε οικονομικής ομάδας Ατόμων.

2.2 Επιμελητηριακή Αναπτυξιακή Κεντρικής Μακεδονίας (Ε. ΚΕ. Μ.)

Η Ε.ΚΕ.Μ. είναι αναπτυξιακή, μη-κερδοσκοπική εταιρεία των Εμπορικών και Βιομηχανικών Επιμελητηρίων:

- Ημαθίας,
- Χαλκιδικής,
- Πέλλας,
- Πιερίας,
- Σερρών (Κεντρική Μακεδονία).

Σκοποί της Ε.ΚΕ.Μ.

- Κατάρτιση τοπικών αναπτυξιακών προγραμμάτων.
- Εκπόνηση Μελετών - Ερευνών.
- Μεταφορά Τεχνολογίας - Τεχνογνωσίας.
- Σχεδίαση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.
- Παροχή συμβουλών σε ήδη υπάρχουσες και υπό ίδρυση εταιρείες.
- Εφαρμογή κάθε μορφής κοινοτικών προγραμμάτων. Εκπαίδευση

Παρεχόμενες Υπηρεσίες

- Ηλεκτρονικό Εμπόριο
- Συμβουλευτικές Υπηρεσίες
- Εκπαίδευση
- Υπηρεσίες Πληροφόρησης
- Τηλεεργασία
- Ηλεκτρονικές Εκδόσεις

- Υπηρεσίες Προβολής

Μέλη

- Βιομηχανίες : 202
- Βιοτεχνίες : 16.133
- Εμπορικές : 11.538
- Επαγγελματικές : 15.204
- Εξαγωγικές : 653

Κλάδοι Δραστηριοτήτων

- Είδη διατροφής
- Ποτά
- Υφαντικά
- Υπόδηση - ένδυση
- Ξύλο και φελλού
- Έπιπλα, είδη επίπλωσης
- Προϊόντα από ελαστικό και πλαστικές ίνες
- Προϊόντα από μη μεταλλικά ορυκτά.

ΟΤΕ -ΕΚΕΜ

Στις αρχές του τρέχοντος έτους, ο ΟΤΕ και η Ε.ΚΕ.Μ. υπέγραψαν μια σημαντική συμφωνία με σκοπό την προώθηση εφαρμογών που αφορούν ηλεκτρονικό εμπόριο, τηλε-εκπαίδευση και τηλε-εργασία.

Ταυτόχρονα, προωθούνται πρωτοποριακές λύσεις για την ολοκλήρωση εφαρμογών σε περιοχές όπως οι ηλεκτρονικές πληρωμές, οι ασφαλείς διακινήσεις εγγράφων, κ.ά.

Υποδομή της Ε.ΚΕ.Μ.

Η Ε.ΚΕ.Μ. Έχει ήδη διαθέσιμη την παρακάτω υποδομή για υπηρεσίες ηλεκτρονικού εμπορίου:

- Ιδεατό Ιδιωτικό Δίκτυο της Ε.ΚΕ.Μ. (VPN), βασισμένο στο διαδίκτυο (Internet), για ομαδικές εργασίες (groupware), Web-site της Ε.ΚΕ.Μ., για παροχή υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας (<http://www.chambers.gr>),
- Ηλεκτρονική Αγορά της ΕΚΕΜ (e-Mall), πάνω στην πλατφόρμα Net.Commerce της IBM, αποτελούμενη από αντιπροσωπευτικές εξαγωγικές επιχειρήσεις της Κεντρικής Μακεδονίας
- (<http://www.chambers.com.gr>).

2.3 Αναπτυξιακή Πέλλας Α.Ε.

Σκοποί της εταιρίας

Πρωταρχικός σκοπός της Αναπτυξιακής Πέλλας Α.Ε. είναι η συμβολή στην προώθηση της ολοκληρωμένης τουριστικής αλλά και γενικότερα της ολοκληρωμένης οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης της περιοχής μέσα από:

- Την ενίσχυση της διακοινοτικής συνεργασίας, των μηχανισμών τοπικού προγραμματισμού και των αναπτυξιακών θεσμών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
- Την προώθηση της τοπικής αναπτυξιακής συνεργασίας του κοινωνικού, του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα.
- Την υποστήριξη των διαδικασιών του αποκεντρωμένου δημοκρατικού προγραμματισμού.
- Τη δημιουργία προϋποθέσεων για τη συνεχή ανάπτυξη της περιοχής με αξιοποίηση και κινητοποίηση του ενδογενούς δυναμικού.
- Την προώθηση της τουριστικής και της γενικότερης αναπτυξιακής διαδικασίας με βάση την αρχή της αειφορικής διαχείρισης των φυσικών πόρων.
- Τη διατήρηση, προστασία και ανάδειξη του φυσικού και
- ανθρωπογενούς περιβάλλοντος και ευαισθητοποίηση του τοπικού πληθυσμού σε ζητήματα περιβάλλοντος.
- Τη στήριξη και ενίσχυση πρωτοβουλιών για τη διατήρηση της λαογραφίας και της πολιτιστικής κληρονομιάς, μορφωτικών, εκπαιδευτικών και φιλανθρωπικών πρωτοβουλιών καθώς και κάθε πρωτοβουλίας που στοχεύει γενικότερα στην προώθηση της ανάπτυξης του Νομού Πέλλας.

Πεδία δραστηριότητας της ΑΝ.ΠΕ.(Α.Ε.)

Η Αναπτυξιακή Πέλλας Α.Ε. δραστηριοποιείται στα ακόλουθα πεδία:

- Τεχνική στήριξη των Ο.Τ.Α. και των Συνεταιριστικών Οργανώσεων με στόχο
- την διατύπωση και υλοποίηση σχεδίων ανάπτυξης.
- Εκπόνηση Τοπικών Αναπτυξιακών Προγραμμάτων καθώς και μελετών ποικίλου περιεχομένου (χωροταξικές μελέτες, μελέτες σκοπιμότητας, μελέτες-έρευνας αγοράς κ.α.).
- Σύνταξη και υποβολή επιχειρησιακών σχεδίων στα πλαίσια κοινοτικών και εθνικών πρωτοβουλιών και προγραμμάτων με στόχο την προώθηση αναπτυξιακών παρεμβάσεων στο Νομό Πέλλας ή σε τμήματα αυτού.
- Υλοποίηση τοπικών πρωτοβουλιών που αφορούν στον τουρισμό, στο ανθρώπινο δυναμικό, στις ΜΜΕ, στο περιβάλλον, στην αγροτική ανάπτυξη κ.α.
- Δημιουργία ηλεκτρονικού τοπικού δικτύου επικοινωνίας μεταξύ τοπικών φορέων και εταιρίας καθώς και
- Σύνδεση με εθνικά και κοινοτικά δίκτυα, τράπεζες πληροφοριών & βάσεις δεδομένων.

- Συμμετοχή σε προγράμματα ανταλλαγής εμπειριών με κύριο στόχο την μεταφορά τεχνογνωσίας και τεχνολογίας.

2.4 ΟΑΕΔ – ΣΥΛΛΟΓΟΙ

Υπάρχουν τρία (3) γραφεία της επιχειρηματικής δραστηριότητας του Νομού Πέλλης ΟΑΕΔ και τέσσερις (4) εμπορικοί σύλλογοι οι οποίοι είναι οι εξής αναφορικά :

Γραφείο Αριδαίας , Γραφείο Γιαννιτσών, Γραφείο Έδεσσας.

Εμπορικός Σύλλογος Έδεσσας

Εμπορικός Σύλλογος Γιαννιτσών

Εμπορικός Σύλλογος Αριδαίας

Εμπορικός Σύλλογος Σκύδρας

Τα περισσότερα εργοστάσια βρίσκονται στην Μακεδονία, της οποίας τα προϊόντα της εύφορης γης αποτελούν την πρώτη ύλη, κυρίως ροδάκινα, αλλά επίσης και αχλάδια, βερίκοκα, κεράσια κ.α.

Ο ρόλος της Ένωσης είναι η έρευνα νέων αγορών, η προώθηση των Ελληνικών κονσερβοποιημένων φρούτων, στην παγκόσμια αγορά με συμμετοχή σε Διεθνείς Εκθέσεις Τροφίμων και με απευθείας επαφές με ελληνικούς εξαγωγικούς οργανισμούς και αλλοδαπές εισαγωγικές εταιρείες.

Επίσης εκπροσωπεί τις βιομηχανίες κονσερβοποίησης φρούτων έναντι των Εθνικών και Ευρωπαϊκών αρχών.

Η Ε.Κ.Ε. είναι μέλος της Ένωσης Ευρωπαϊκών Βιομηχανιών Επεξεργασίας Φρούτων και Λαχανικών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο : ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ

3.1 Κίνητρα του Εθνικού Αναπτυξιακού Νόμου 2601/98.

Ο Νόμος 2601/98 επιχορηγεί τις νέες επενδύσεις που γίνονται στο Νομό με ποσοστά επιδότησης από 30% έως 40% ανάλογα την περιοχή κινήτρων. Επιχορηγεί αγορά μηχανολογικού εξοπλισμού, κατασκευή κτιρίων κ.α. Το ελάχιστο ύψος επένδυσης είναι σαράντα πέντε εκατομμύρια δραχμές (45.000.000). Το συνολικό ύψος της επένδυσης καλύπτεται από χρήματα του επενδυτή (ιδία συμμετοχή) από επιχορήγηση και από δάνειο Τράπεζας (προαιρετικά).

- Επιλέξιμοι επενδυτικοί φορείς

Νέοι φορείς. Οι νεοϊδρυόμενες εταιρείες ή ατομικές επιχειρήσεις, καθώς και εκείνες που υποβάλλουν αίτηση πριν παρέλθει πενταετία από τη σύσταση ή την έναρξή τους .

Παλαιοί φορείς. Οι εταιρείες ή ατομικές επιχειρήσεις που υποβάλλουν αίτηση αφού παρέλθει πενταετία από τη σύσταση ή την έναρξή τους.

- Επιλέξιμες επιχειρηματικές δραστηριότητες και δαπάνες
Στον Νόμο 2601/98 υπάγονται οι επιχειρήσεις από όλους τους τομείς της οικονομίας:

Πρωτογενή

Θερμοκήπια, κτηνοτροφικές μονάδες, επιχειρήσεις ιχθυοκαλλιέργειας.

Δευτερογενή

Μεταποιητικές επιχειρήσεις που ασκούν δραστηριότητες σύμφωνα με την κατάταξη ΣΤΑΚΟΔ 91 της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος - άρθρο 15 του Ν. 2601/98.

Τριτογενή

Εργαστήρια εφαρμοσμένης βιομηχανικής, ενεργειακής, μεταλλευτικής, γεωργικής, κτηνοτροφικής, δασικής και ιχθυοκαλλιεργητικής έρευνας, επιχειρήσεις ανάπτυξης τεχνολογιών και βιομηχανικών σχεδίων, παροχή υπηρεσιών εξαιρετικά προηγμένης τεχνολογίας, ανάπτυξης λογισμικού, εργαστήρια παροχής υπηρεσιών ποιότητας κ.λ.π.

Τουρισμός

Περιλαμβάνονται εκτός των ξενοδοχειακών μονάδων και οι ειδικές τουριστικές υποδομές όπως συνεδριακά και χιονοδρομικά κέντρα, μαρίνες, γήπεδα γκολφ και θαλασσοθεραπείας, τουρισμού υγείας, προπονητικού και αθλητικού τουρισμού, αξιοποίηση ιαματικών πηγών, εκσυγχρονισμός ολοκληρωμένης μορφής σε ξενοδοχεία και κάμπινγκ κ.λ.π

- Χιονοδρομικό Κέντρο Καϊμάκτσαλαν (υψ. 2524 μ.)
- Λίμνη Βεγορίτιδα (υψ. 600 μ.)
- Αεραθλητικό Κέντρο Παναγίτσας (υψ. 650 μ.)
- Ιαματικά Λουτρά Λουτρακίου Αλμωπίας (υψ. 400 μ.)
- Υγροβιότοπος Άγρα-Νησίου-Βρυττών (υψ. 550 μ.)

Οι ενισχυόμενες δαπάνες των επενδυτικών σχεδίων όλων των τομέων δραστηριότητας περιγράφονται αναλυτικά κατά κατηγορία επιχειρήσεων στο άρθρο 3 του Ν. 2601/98

Οι ενισχυόμενες δαπάνες είναι οι ακόλουθες:

1. Η κατασκευή, η επέκταση, ο εκσυγχρονισμός βιομηχανοστασίων, κτιριακών, ειδικών και βοηθητικών εγκαταστάσεων, καθώς και οι δαπάνες διαμόρφωσης περιβάλλοντος χώρου.
2. Η κατασκευή νέων αποθηκευτικών ή ψυκτικών χώρων, χώρων ξήρανσης και συντήρησης προϊόντων.
3. Η αγορά αποπερατωθισών ή ημιτελών βιομηχανικών και βιοτεχνικών κτιριακών εγκαταστάσεων που παραμένουν σε αδράνεια και δεν χρησιμοποιούνται τουλάχιστο για δύο (2) έτη πριν την υποβολή της αίτησης υπαγωγής στις διατάξεις του παρόντος.
4. Η αγορά βιοτεχνικών χώρων σε τυποποιημένα βιοτεχνικά κτίρια των βιομηχανικών περιοχών (ΒΙ.ΠΕ., Β.Ε.ΠΕ. και ΒΙΟ.ΠΑ) και των τεχνολογικών πάρκων.
5. Η αγορά και η εγκατάσταση καινούργιων σύγχρονων μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού. Τα μισθώματα της χρηματοδοτικής μίσθωσης καινούργιων σύγχρονων μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού του οποίου αποκτάται η χρήση.
6. Η αγορά και η εγκατάσταση καινούργιων σύγχρονων συστημάτων αυτοματοποίησης διαδικασιών και μηχανοργάνωσης, συμπεριλαμβανομένων των δαπανών αγοράς του αναγκαίου λογισμικού και των δαπανών εκπαίδευσης του προσωπικού στο στάδιο εγκατάστασής του.
7. Οι δαπάνες μελετών που αποσκοπούν στην εισαγωγή, ανάπτυξη και εφαρμογή σύγχρονης τεχνολογίας, τεχνογνωσίας, σύγχρονων μεθόδων και βιομηχανικών σχεδίων των παραγόμενων προϊόντων.
8. Η αγορά καινούργιων μεταφορικών μέσων διακίνησης υλικών και προϊόντων εντός του ευρύτερου εργοστασιακού χώρου. Η αγορά καινούργιων μεταφορικών μέσων μαζικής μεταφοράς προσωπικού. Η αγορά και εγκατάσταση καινούργιου σύγχρονου εξοπλισμού και η κατασκευή εγκαταστάσεων για τη διακίνηση υλικών και προϊόντων.
9. Η αγορά καινούργιων αυτοκινήτων - ψυγείων.
10. Η δαπάνες επενδύσεων προστασίας του περιβάλλοντος, περιορισμού της ρύπανσης του εδάφους, του υπεδάφους, των υδάτων και της

ατμόσφαιρας, αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος και ανακύκλωσης του ύδατος.

11. Οι δαπάνες επενδύσεων για αξιοποίηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, υποκατάσταση υγρών καυσίμων ή ηλεκτρικής ενέργειας με αέρια καύσιμα, επεξεργασμένα απορριπτόμενα υλικά από εγχώριες βιομηχανίες, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ανάκτηση απορριπτόμενης θερμότητας, καθώς και συμπαραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας. Επίσης οι δαπάνες επενδύσεων για εξοικονόμηση ενέργειας, υπό την προϋπόθεση ότι η επένδυση δεν αφορά τον παραγωγικό εξοπλισμό, αλλά τον εξοπλισμό και τις εγκαταστάσεις κίνησης - λειτουργίας της μονάδας και από αυτήν προκύπτει μείωση τουλάχιστον 10% της καταναλισκόμενης ενέργειας.

Περιοχές κινήτρων στο Νομό Πέλλας και παρεχόμενες ενισχύσεις κατά περιοχή

Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου ο Νομός Πέλλας κατανέμεται σε δύο περιοχές ως εξής:

ΠΕΡΙΟΧΗ Δ': Περιλαμβάνει του Δήμους

- Αριδαίας
- Βεγορίτιδας
- Έδεσσας
- Εξαπλατάνου
- Κύρρου

ΠΕΡΙΟΧΗ Γ': Περιλαμβάνει του Δήμους

- Γιαννισών
- Κρύας Βρύσης
- Μ. Αλεξάνδρου
- Μενηίδος
- Πέλλας
- Σκύδρας

Οι ενισχύσεις που παρέχονται στους νέους φορείς εναλλακτικά είναι:

α. Επιχορήγηση των ενισχυόμενων δαπανών και επιδότηση των τόκων των μεσομακροπρόθεσμων επενδυτικών δανείων, καθώς και επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης .

β. Επιδότηση των τόκων των μεσομακροπρόθεσμων επενδυτικών δανείων και φορολογική απαλλαγή επί της αξίας των ενισχυόμενων δαπανών και τις αξίας

του καινούργιου μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού του οποίου αποκτάται η χρήση με χρηματοδοτική μίσθωση, από την έναρξη ισχύος του παρόντος.

Ενισχύσεις που παρέχονται στους παλαιούς φορείς:

Στους παλαιούς φορείς παρέχονται οι ενισχύσεις της επιδότησης των τόκων των μεσομακροπρόθεσμων τετραετούς τουλάχιστον διάρκειας επενδυτικών δανείων και φορολογική απαλλαγή επί της αξίας των ενισχυόμενων δαπανών που πραγματοποιούνται από την έναρξη ισχύος του παρόντος ή και επί του συνολικού μισθώματος της χρηματοδοτικής μίσθωσης εξοπλισμού, του οποίου η χρήση αποκτάται από την έναρξη ισχύος του παρόντος .

Υποχρεωτική ίδια συμμετοχή

Το ποσοστό της ίδιας συμμετοχής του επενδυτή στις επενδύσεις που εντάσσονται στο καθεστώς ενίσχυσης της επιχορήγησης και επιδότησης τόκων δεν μπορεί να είναι κατώτερο του 40% των ενισχυμένων δαπανών ανεξαρτήτως είδους επένδυσης και περιοχής πραγματοποίησής της.

Το ποσοστό της ίδιας συμμετοχής στην επένδυση που έχει εγκριθεί αρχικά με την απόφαση υπαγωγής δεν είναι δυνατό να μειωθεί κατά τη διάρκεια υλοποίησης της επένδυσης.

Ως ίδια συμμετοχή του επενδυτή νοείται για μεν τις νεοϊδρυόμενες εταιρείες το καταβεβλημένο κεφάλαιο τους για δε τις υφιστάμενες το ποσό της αύξησης του εταιρικού κεφαλαίου τους που προκύπτει από νέες σε μετρητά εισφορές των εταίρων ή τα φορολογηθέντα αποθεματικά εκτός του τακτικού χωρίς να απαιτείται αύξηση του μετοχικού ή εταιρικού κεφαλαίου (λαμβάνεται πάντα υπόψη η οικονομική ευρωστία της επιχείρησης) και υπό τον όρο ότι τα αποθεματικά αυτά δεν θα μπορούν να διανεμηθούν πριν την παρέλευση δεκαετίας από την ολοκλήρωση της επένδυσης.

Η αξία του οικοπέδου εντός του οποίου πραγματοποιείται η επένδυση δεν αποτελεί τμήμα της ίδιας συμμετοχής.

Κατώτερο όριο Επένδυσης

Σαράντα πέντε εκατομμύρια (45.000.000) δραχμές δηλαδή (132061,63) ευρώ.

Σύνδεση της επιδότησης με νέες θέσεις εργασίας

Το ποσοστό της επιχορήγησης συνδέεται με τις δημιουργούμενες νέες θέσεις απασχόλησης και εναρμονίζεται με την αυξημένη έμφαση που αποδίδεται στην αντιμετώπιση της ανεργίας. Ο ορισμός οροφής καταβαλλομένης επιχορήγησης ανά δημιουργούμενη νέα μόνιμη θέση εργασίας ορίζεται σε 15 εκ. δραχμές ανά θέση (44020,54) ευρώ, ελεγχόμενη για μια πενταετία από την ολοκλήρωση της επένδυσης.

Με τον τρόπο αυτό οι επιχορηγήσεις θα συγκεντρώνονται περισσότερο στις επενδύσεις με τις θετικότερες επιπτώσεις στην απασχόληση.

Πότε γίνεται η Έναρξη Επενδύσεων

Η έναρξη των επενδύσεων ή / και των προγραμμάτων χρηματοδοτικής μίσθωσης μπορεί να πραγματοποιηθεί αμέσως μετά την υποβολή στην αρμόδια υπηρεσία της αίτησης υπαγωγής και των απαιτούμενων δικαιολογητικών με αποκλειστική ευθύνη του επενδυτή και δε δεσμεύει την κρίση της Γνωμοδοτικής Επιτροπής ούτε την απόφαση της Διοίκησης. Ο επενδυτής πρέπει να γνωρίζει όμως ότι επιλέξιμες επενδυτικές δαπάνες που προηγούνται της ημερομηνίας υποβολής της αίτησης υπαγωγής ΔΕΝ συνυπολογίζονται στο επιχορηγούμενο κόστος ούτε στην ίδια συμμετοχή του.

3.2 Κανονισμός (Ευρωπαϊκής Ένωσης) 1257/99 Ενίσχυση επενδύσεων Μεταποίησης και Εμπορίας Γεωργικών Προϊόντων (πρώην κανονισμός 866/90)

Στο κανονισμό αυτό υπάγονται όλες οι επενδύσεις που αφορούν μεταποίηση και εμπορία προϊόντων. Οι επενδύσεις αυτές πρέπει να συμβάλουν στη βελτίωση της κατάστασης του συγκεκριμένου βασικού κλάδου γεωργικής παραγωγής να παρέχουν δε επαρκή αποδεικτικά στοιχεία για τη δυνατότητα εξεύρεσης κανονικών διεξόδων στην αγορά για τα σχετικά προϊόντα λαμβάνοντας υπόψη τους περιορισμούς στη παραγωγή ή τα ανώτερα όρια της κοινοτική στήριξης στο πλαίσιο των κοινών οργανώσεων αγοράς. Επίσης πρέπει να εξασφαλίζουν ικανοποιητική συμμετοχή των παραγωγών των βασικών προϊόντων στα οικονομικά οφέλη που προκύπτουν από την επένδυση.

Στις διατάξεις της παρούσας απόφασης περιλαμβάνονται και τα τμήματα των επενδυτικών σχεδίων που αφορούν καθετοποίηση γεωργικής εκμετάλλευσης και συμπεριλαμβάνουν εγκαταστάσεις μεταποίησης ή και εμπορίας των προϊόντων παραγωγής τους.

Επενδύσεις που ενισχύονται

Επενδύσεις που διευκολύνουν τη βελτίωση και τον εξορθολογισμό της μεταποίησης και εμπορίας Γεωργικών προϊόντων και που με τον τρόπο αυτό συμβάλλουν στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας και της προστιθέμενης αξίας των προϊόντων αυτών.

Επενδύσεις που συμβάλλουν στην επίτευξη ενός ή περισσότερων από τους ακόλουθους στόχους:

- Τον προσανατολισμό της παραγωγής σε συνάρτηση με τις προβλεπόμενες τάσεις των αγορών ή την ενθάρρυνση της ανάπτυξης νέων διεξόδων για τα γεωργικά προϊόντα,
- Τη βελτίωση ή τον εξορθολογισμό των διαύλων εμπορίας ή των διαδικασιών μεταποίησης,
- Τη βελτίωση της παρουσίασης ή της προετοιμασίας των προϊόντων, των παραπροϊόντων ή των υπολειμμάτων,
- Την εφαρμογή νέων τεχνολογιών,
- Την προώθηση καινοτόμων επενδύσεων,
- Τη βελτίωση και τη παρακολούθηση της ποιότητας,
- Τη βελτίωση και την παρακολούθηση των υγειονομικών συνθηκών,
- Την προστασία του περιβάλλοντος.

Είδος και ύψος παρεχόμενης ενίσχυσης

Η ενίσχυση χορηγείται υπό μορφή επιδότησης κεφαλαίου. Το συνολικό ύψος της ενίσχυσης εκπεφρασμένο ως ποσοστό του όγκου επιλέξιμων δαπανών του επενδυτικού σχεδίου δεν μπορεί να υπερβαίνει το 50%.

Εναλλακτική μορφή ενίσχυσης των επιλέξιμων δαπανών της επένδυσης θεωρείται και η δαπάνη που καταβάλλεται στον εκμισθωτή στα πλαίσια σύμβασης χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing) .

Με απόφασή του ο Υπουργός Γεωργίας δύναται να εξειδικεύει το ποσοστό ενίσχυσης κατά τομέα, υποτομέα, κατηγορία γεωργικού προϊόντος και κατά γεωγραφική περιοχή.

Φορείς επενδυτικών σχεδίων

Φορείς επενδυτικών σχεδίων είναι τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που τελικά επιβαρύνονται με το κόστος της πραγματοποίησης του σχεδίου.

Η ενίσχυση παρέχεται σε φορείς:

- Των οποίων μπορεί να καταδειχθεί η φερεγγυότητα και η οικονομική βιωσιμότητα,
- Που πληρούν τις ελάχιστες προϋποθέσεις σχετικά με το περιβάλλον, την υγιεινή και τη καλή διαβίωση των ζώων,

- Που παρέχουν ασφαλείς εγγυήσεις για την εξασφάλιση της ίδιας τους συμμετοχής που δεν μπορεί να είναι μικρότερη του 25% του επιλέξιμου κόστους πραγματοποίησης της επένδυσης.

Οι διατάξεις της απόφασης αυτής δεν έχουν εφαρμογή σε επιχειρήσεις που λειτουργούν υπό τη μορφή της κοινωνίας, της εταιρείας αστικού δικαίου και κοινοπραξίας.

Καθορισμός επιλέξιμων δαπανών

Δαπάνες για τις οποίες δύναται να παρέχεται ενίσχυση (επιλέξιμες δαπάνες) αφορούν:

- Τη διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου,
- Την κατασκευή ή τη βελτίωση ακινήτων,
- Την προμήθεια και εγκατάσταση νέου μηχανολογικού εξοπλισμού συμπεριλαμβανομένου και του λογισμικού πληροφορικής και του εξοπλισμού των εργαστηρίων,
- Τις εγκαταστάσεις βιολογικού καθαρισμού,
- Την αγορά ειδικών καινούργιων οχημάτων αναγκαίων για την μεταφορά του βασικού πρωτογενούς προϊόντος προς τον χώρο τυποποίησης - μεταποίησης.
- Τα γενικά έξοδα, όπως αμοιβές μηχανικών και συμβούλων, δαπάνες για μελέτες σκοπιμότητας, απόκτηση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και άδειες πέραν των παραπάνω δαπανών και μέχρι ορίου 12% του συνόλου των,
- Την απόκτηση πιστοποιητικών ποιότητας από αρμόδιους οργανισμούς (ISO 9000, HACCP, κ.λ.π),
- Την αγορά telex, fax, τηλεφωνικών εγκαταστάσεων, δικτύων ενδοεπικοινωνίας και ηλεκτρονικών υπολογιστών (συμπεριλαμβανομένης της επεξεργασίας κειμένων, software telescripteurs) και συστημάτων ασφαλείας των εγκαταστάσεων,
- Τον εξοπλισμό εργαστηρίων στο βαθμό που εξυπηρετεί τη λειτουργία της μονάδας,
- Την κατασκευή της κατοικίας φύλαξης των εγκαταστάσεων μέχρι των 60.000 Ευρώ.

Αρμόδιες αρχές για την παραλαβή των αιτήσεων

Οι φορείς που ενδιαφέρονται να εντάξουν επενδυτικά σχέδια στα πλαίσια της παρούσας, υποβάλλουν αίτηση-μελέτη:

Στο Υπουργείο Γεωργίας, Κεντρική Υπηρεσία, Δ/ση Προγραμματισμού και Γεωργικών Διαρθρώσεων, τμήμα Δημοσίων και Ιδιωτικών Επενδύσεων, σε τρία (3) αντίτυπα καθώς και ένα πλήρες αντίγραφο σε ηλεκτρονική μορφή.

Επενδυτικά σχέδια του ίδιου φορέα, περισσότερα του ενός, που αναφέρονται σε ίδιες ή διαφορετικές δραστηριότητες (τομείς), τα οποία υποβάλλονται ταυτόχρονα ή σχεδόν ταυτόχρονα στις αρμόδιες αρχές για έγκριση και

αφορούν μία ή περισσότερες περιοχές δεν θα τυγχάνουν όλα προτεραιότητας και θα καλείται ο φορέας να επιλέξει εκείνο το οποίο κρίνει ως απαραίτητο να υλοποιηθεί, ιεραρχώντας τις ανάγκες του.

Με κοινή απόφαση του Υπουργού Γεωργίας και του εκάστοτε συναρμόδιου Υπουργού δύναται να ορίζονται και άλλες υπηρεσίες του Κράτους ή της Ν.Α για τη παραλαβή των αιτήσεων.

Βιομηχανικές περιοχές

- ΒΙ.ΠΕ Δροσιάς
Βρίσκεται σε πλήρη λειτουργία και με έκταση 572 στρέμματα. Η ΒΙ.ΠΕ. Δροσιάς απολαμβάνει κινήτρων της Δ' Ζώνης (ποσοστό επιχορήγησης 40%) του Εθνικού Αναπτυξιακού Νόμου 2601/98. Η υποδομή της ΒΙ.ΠΕ Δροσιάς είναι:
 - Εσωτερικό Οδικό Δίκτυο
 - Εργαστήριο Ελέγχου ρύπανσης περιβάλλοντος
 - Δίκτυο ύδρευσης
 - Δίκτυο Ηλεκτροφωτισμού οδών
 - -Δίκτυο Αποχέτευσης όμβριων και ακαθάρτων υδάτων
 - Ηλεκτροδότηση
 - Κεντρική Μονάδα Καθαρισμού Αποβλήτων
 - Τηλεφωνοδότηση
 - Οδική Σύνδεση με Εθνικό Δίκτυο
- ΒΙ.ΠΕ. Πετριάς
Βρίσκεται στο στάδιο έγκρισης ρυμοτομικού σχεδίου και στην αρχή κατασκευής των υποδομών. Η ΒΙ.ΠΕ. Πετριάς απολαμβάνει κινήτρων της Γ' Ζώνης (ποσοστό επιχορήγησης 30%) του Εθνικού Αναπτυξιακού Νόμου 2601/98.
- Ευνοϊκοί Όροι για την εγκατάσταση επιχείρησης σε ΒΙ.ΠΕ. Οι επιχειρήσεις που εγκαθίστανται σε οργανωμένες ΒΙ.ΠΕ. εκτός τις οργανωμένες υποδομές που απολαμβάνουν, ωφελούνται και από ειδική φορολογική και πιστωτική μεταχείριση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο : ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ

4.1 Κίνητρα Ενεργειακών Επενδύσεων

Ενεργειακές επενδύσεις νοούνται οι επενδύσεις σε συστήματα Εξοικονόμησης Ενέργειας (ΕΞΕ), Συμπαραγωγής Ηλεκτρισμού και Θερμότητας (ΣΗΘ), Υποκατάστασης συμβατικών καυσίμων (ΥΠΟ) με υγραέριο ή φυσικό αέριο και Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ).

Χρηματοδοτικά Εργαλεία

Τα κύρια χρηματοδοτικά εργαλεία για την υποστήριξη των επενδύσεων ΑΠΕ/ΕΕ(επιδότηση κεφαλαίου επένδυσης) στην Ελλάδα ήταν το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ενέργειας και οι Αναπτυξιακοί Νόμοι 1892/90 και 2601/98 που αντικαταστάθηκαν από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητας και από τον νέο Αναπτυξιακό Νόμο 3299/04 (ο οποίος αναθεωρήθηκε με τον Ν.3522/05), ενώ ο νόμος Ν.2941/2001 και ο Ν.3468/2006 (οι οποίοι συμπληρώνουν διατάξεις των Ν.2244/94 και Ν.2773/99) παρέχουν το νομικό υπόβαθρο για την ανάπτυξη των ΑΠΕ στο περιβάλλον της απελευθερωμένης αγοράς ενέργειας. Πέραν της επιδότησης κεφαλαίου μέσω των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Υπουργείου Αναπτυξης και του Αναπτυξιακού νόμου, ο νόμος 3468/2006 για τις ΑΠΕ και την ΣΗΘΥΑ προσφέρει εγγυημένες τιμές αγοράς της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από τις τεχνολογίες αυτές. Προσφέρονται υψηλότερες τιμές αγοράς για το νησιωτικό σύστημα και για τεχνολογίες με υψηλό κόστος επένδυσης (π.χ. φωτοβολταϊκά συστήματα).

Προγραμματική Περίοδος 2007-2013 – Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα Επιχειρηματικότητα» (ΕΠ.Α.Ε.)

Το 2006 ολοκληρώθηκε ο σχεδιασμός του νέου Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανταγωνιστικότητα – Επιχειρηματικότητα (ΕΠΑΕ). Στον τομέα της Ενέργειας προβλέπονται παρεμβάσεις που θα συμβάλλουν, τόσο στο σταδιακό περιορισμό της εξάρτησης της χώρας από το πετρέλαιο με την προώθηση των ενεργειακών δικτύων του φυσικού αερίου και του ηλεκτρισμού και την περαιτέρω διείσδυση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο ενεργειακό ισοζύγιο, όσο και στην ενδυνάμωση του γεωστρατηγικού ρόλου της χώρας στον ενεργειακό χάρτη της ευρύτερης περιοχής, μέσω της ένταξης της χώρας στα μεγάλα διεθνή δίκτυα.

4.2 Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) – Εξοικονόμησης Ενέργειας (ΕΞΕ)

-Ενίσχυση επενδύσεων παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ και Συμπαραγωγή Ηλεκτρισμού Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης (ΣΗΘΥΑ).

-Εξοικονόμηση και βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης στον δευτερογενή και τριτογενή τομέα.

-Ενίσχυση επενδύσεων για την κάλυψη των ενεργειακών αναγκών στα νησιά .

• Φυσικό Αέριο

- Διείσδυση του φυσικού αερίου σε νέες περιοχές με την επέκταση των δικτύων διανομής στις περιφέρειες της Στερεάς Ελλάδας, της Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης και της Κεντρικής Μακεδονίας, με σημαντική συμμετοχή ιδιωτικών κεφαλαίων.

- Επέκταση του Συστήματος Μεταφοράς Φυσικού Αερίου καθώς και την αύξηση της δυναμικότητας & ευστάθειας αυτού.

- Διασύνδεση του Εθνικού Συστήματος Μεταφοράς Φυσικού Αερίου με την Ιταλία, για την ενίσχυση του ρόλου της χώρας στον ενεργειακό χάρτη της Ευρώπης.

• Ηλεκτρισμός

- Διασύνδεση νησιών με το Εθνικό Διασυνδεδεμένο Σύστημα Μεταφοράς, για την κάλυψη των αναγκών των περιοχών σε ηλεκτρική ενέργεια.

- Κατασκευή Κέντρων Υπερυψηλής Τάσης (ΚΥΤ), για την απρόσκοπτη τροφοδότηση με ηλεκτρισμό, την ασφάλεια τροφοδότησης του Νοτίου Συστήματος και την αύξηση της ευστάθειάς του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο: ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ

(Ο επενδυτικός νόμος 3299/2004 όπως τροποποιήθηκε από τον Ν. 3522/2006, Άρθρο 37)

5.1 Ποιες επιχειρηματικές δραστηριότητες υπάγονται στον Αναπτυξιακό Νόμο

Στον αναπτυξιακό νόμο υπάγονται επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους πιο κάτω τομείς:

- πρωτογενή (π.χ. θερμοκήπια, κτηνοτροφικές μονάδες, επιχειρήσεις ιχθυοκαλλιέργειας, κ.α.).
- δευτερογενή (π.χ. μεταποιητικές επιχειρήσεις, ενέργεια, κ.α.).
- τριτογενή:
 - τουρισμός (ξενοδοχειακές μονάδες, συνεδριακά κέντρα, μαρίνες, θεματικά πάρκα, γήπεδα γκολφ, αξιοποίηση ιαματικών πηγών, κέντρα θαλασσοθεραπείας, κέντρα προπονητικού-αθλητικού τουρισμού, κέντρα τουρισμού υγείας, κ.α.).
 - λοιπές υπηρεσίες (π.χ. εργαστήρια εφαρμοσμένης βιομηχανικής έρευνας, εμπορευματικά κέντρα, ανάπτυξη λογισμικού, υπηρεσίες εφοδιαστικής αλυσίδας, διαμετακομιστικά κέντρα, κ.α.).

Οι επιχειρηματικές δραστηριότητες που υπάγονται στις διατάξεις του Νόμου διακρίνονται σε δύο (2) κατηγορίες και περιγράφονται αναλυτικά. Αναφέρονται επίσης οι εξαιρούμενες περιπτώσεις που υπάγονται σε άλλες μορφές ενίσχυσης.

5.2 Σε ποιες περιοχές κίνητρων χωρίζεται η Χώρα

Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου, η Επικράτεια κατανέμεται σε τρεις (3) ζώνες ως εξής:

- **Ζώνη Α:** Περιλαμβάνει τους Νομούς Αττικής και Θεσσαλονίκης πλην των Βιομηχανικών Επιχειρηματικών Περιοχών (Β.Ε.ΠΕ.) και των νησιών των Νομών αυτών που εντάσσονται στη Ζώνη Β'.
- **Ζώνη Β:** Περιλαμβάνει τους Νομούς της Περιφέρειας Θεσσαλίας (Καρδίτσας, Λάρισας, Μαγνησίας, Τρικάλων), τους Νομούς της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου (Κυκλάδων, Δωδεκανήσου), τους Νομούς της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων (Κέρκυρας, Λευκάδας, Κεφαλληνίας, Ζακύνθου), τους Νομούς της Περιφέρειας Κρήτης (Ηρακλείου, Λασιθίου, Ρεθύμνου, Χανίων), τους Νομούς της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας

(Χαλκιδικής, Σερρών, Κιλκίς, **Πέλλας**, Ημαθίας, Πιερίας), τους Νομούς της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (Γρεβενών, Κοζάνης, Φλώρινας, Καστοριάς), καθώς και τους Νομούς της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας (Φθιώτιδας, Φωκίδας, Εύβοιας, Βοιωτίας, Ευρυτανίας).

- **Ζώνη Γ:** Περιλαμβάνει τους Νομούς της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (Καβάλας, Δράμας, Ξάνθης, **Ροδόπης**, Έβρου), τους Νομούς της Περιφέρειας Ηπείρου (Άρτας, Πρέβεζας, Ιωαννίνων, Θεσπρωτίας), τους Νομούς της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου (Λέσβου, Χίου, Σάμου), τους Νομούς της Περιφέρειας Πελοποννήσου (Λακωνίας, Μεσσηνίας, Κορινθίας, Αργολίδας, Αρκαδίας), καθώς και τους Νομούς της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (Αχαΐας, Αιτωλοακαρνανίας, Ηλείας).

5.3 Παρεχόμενες Ενισχύσεις

Στα επενδυτικά σχέδια που εντάσσονται στο νόμο παρέχονται τα ακόλουθα είδη ενισχύσεων:

Επιχορήγηση που συνίσταται στην κάλυψη τμήματος της δαπάνης του επενδυτικού σχεδίου από το Δημόσιο,

ή/και

Επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing) που συνίσταται στην κάλυψη από το Δημόσιο τμήματος των καταβαλλομένων δόσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης που συνάπτεται για την απόκτηση της χρήσης καινούργιου μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού,

ή

Επιδότηση του μισθολογικού κόστους της δημιουργούμενης από την επένδυση απασχόλησης.

Ή εναλλακτικά

Φορολογική απαλλαγή. Η ενίσχυση αυτή συνίσταται στην απαλλαγή από την καταβολή φόρου εισοδήματος μη διανεμομένων κερδών για την πρώτη δεκαετία από την πραγματοποίηση της επένδυσης, με το σχηματισμό αφορολόγητου αποθεματικού.

Οι ως άνω ενισχύσεις παρέχονται υπό όρους και προϋποθέσεις που ορίζονται στο Νόμο.

Για τα επενδυτικά σχέδια παρέχονται κατά ζώνη και ανά κατηγορία οι ακόλουθες ενισχύσεις:

(α) Επιχορήγηση ή/και επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης ή επιδότηση του

κόστους της δημιουργούμενης απασχόλησης
κατά τα ποσοστά του πίνακα:

Κατηγορία Επένδυσης	Ζώνη Α	Ζώνη Β	Ζώνη Γ
Κατηγορία 1	20%	30%	40%
Κατηγορία 2	15%	25%	35%

Στις μεσαίες επιχειρήσεις παρέχεται επιπλέον ποσοστό ενίσχυσης έως δέκα τοις εκατό (10%).

Στις πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις παρέχεται επιπλέον ποσοστό ενίσχυσης έως είκοσι τοις εκατό (20%).

Φορολογική απαλλαγή κατά τα ποσοστά του πίνακα:

Κατηγορία Επένδυσης	Ζώνη Α	Ζώνη Β	Ζώνη Γ
Κατηγορία 1	60%	100%	100%
Κατηγορία 2	50%	100%	100%

Σημειώνουμε ότι:

(α) Θέσεις απασχόλησης συνδεδεμένες με την επένδυση θεωρούνται οι νέες θέσεις απασχόλησης που δημιουργούνται μέσα στην πρώτη τριετία από την ολοκλήρωση και έναρξη παραγωγικής λειτουργίας της επένδυσης για την εξυπηρέτησή της.

(β) Η ενίσχυση καταβάλλεται επί του μισθολογικού κόστους για το σύνολο των συνδεδεμένων με την επένδυση θέσεων απασχόλησης και παρέχεται για τα δύο πρώτα έτη από την δημιουργία της κάθε θέσης απασχόλησης. Το μισθολογικό κόστος περιλαμβάνει το μισθό πριν από την αφαίρεση των φόρων καθώς και των υποχρεωτικών εισφορών κοινωνικής ασφάλισης.

Δικαιούχοι είναι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε όλους τους τομείς της οικονομίας, εφόσον πληρούν τα κριτήρια υπαγωγής στο καθεστώς των ενισχύσεων, όπως ορίζονται από το Νόμο.

5.4 Προϋποθέσεις και όροι ενισχύσεων

(i) Ίδια συμμετοχή του επενδυτή.

Το ποσοστό της ίδιας συμμετοχής του επενδυτή στις επενδύσεις που εντάσσονται στο καθεστώς ενίσχυσης της επιχορήγησης ή/και επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης, δεν μπορεί να είναι κατώτερο του 25% των ενισχυόμενων δαπανών, ενώ στις επενδύσεις που εντάσσονται στο καθεστώς της φορολογικής απαλλαγής ή της επιδότησης του κόστους της δημιουργούμενης απασχόλησης, τουλάχιστον το 25% του κόστους πρέπει να καλύπτεται από χρηματοδοτική συμβολή του φορέα της επένδυσης που συνίσταται σε ίδια κεφάλαια ή δάνειο, εφόσον δεν συνοδεύεται το τμήμα αυτό από κρατική ενίσχυση.

(ii) Έναρξη υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων που εντάσσονται στις διατάξεις του παρόντος.

Η έναρξη υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων γίνεται μετά τη δημοσίευση της απόφασης υπαγωγής στις διατάξεις του παρόντος νόμου. Όμως, με την υποβολή της αίτησης υπαγωγής ο επενδυτής δύναται να ζητήσει επιβεβαίωση επιλεξιμότητας προκειμένου να προχωρήσει σε έναρξη υλοποίησης, η οποία χορηγείται εντός πέντε (5) εργάσιμων ημερών.

Ως έναρξη νοείται είτε η έναρξη κατασκευαστικών εργασιών είτε η πρώτη βέβαιη ανάληψη δέσμευσης για παραγγελία εξοπλισμού, εκτός των προκαταρκτικών μελετών σκοπιμότητας.

Η αναμόρφωση του κόστους επένδυσης δεν μπορεί να υπερβεί το 5%.

Στην απόφαση υπαγωγής ορίζεται προθεσμία ολοκλήρωσης, η οποία δύναται να παραταθεί κατ' ανώτατο όριο για δύο (2) έτη, υπό όρους.

5.5 Ενισχυόμενες δαπάνες

Ο καθορισμός των δαπανών που ενισχύονται ανά κατηγορία επένδυσης γίνεται με υπουργική απόφαση. Ο Νόμος περιέχει κατάλογο αυτών, καθώς και των δαπανών που δεν υπάγονται στις διατάξεις του.

Οι ενισχυόμενες δαπάνες πρέπει να αφορούν πάγια στοιχεία. Δυνατή η ενίσχυση και άυλων επενδύσεων ή αμοιβών μελετών συμβούλων, ωστόσο μόνο μέχρι ποσοστό 10% του κόστους του επενδυτικού σχεδίου. Μη ενίσχυση λειτουργικών δαπανών.

5.6 Αρμοδιότητες και διαδικασίες εφαρμογής των ενισχύσεων

A) Υποβολή αιτήσεων υπαγωγής στις διατάξεις του νόμου.

Αιτήσεις επενδύσεων πλην αυτών που αφορούν την ενίσχυση της φορολογικής απαλλαγής για τις οποίες δεν απαιτείται υποβολή αίτησης, υποβάλλονται καθ' όλη τη διάρκεια του έτους ως εξής:

(i) Στην Γενική Διεύθυνση Ιδιωτικών Επενδύσεων του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών υποβάλλονται οι αιτήσεις υπαγωγής επενδύσεων, ύψους άνω των τεσσάρων εκατομμυρίων (4.000.000) Ευρώ, που πραγματοποιούνται στα όρια της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, καθώς και οι επενδύσεις ύψους άνω των δύο εκατομμυρίων (2.000.000) Ευρώ που πραγματοποιούνται στην υπόλοιπη Επικράτεια, καθώς και ορισμένες ανεξαρτήτως ποσού βάσει ρητής πρόβλεψης.

ii) Στις Διευθύνσεις Σχεδιασμού και Ανάπτυξης των Περιφερειών υποβάλλονται αιτήσεις υπαγωγής επενδύσεων ύψους μέχρι δύο εκατομμυρίων (2.000.000) Ευρώ, που πραγματοποιούνται μέσα στα όρια κάθε Διοικητικής Περιφέρειας ή προκειμένου για την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας ύψους μέχρι τέσσερα εκατομμύρια (4.000.000) Ευρώ.

iii) Στον Οργανισμό Invest in Greece (πρώην ΕΛΚΕ) υποβάλλονται οι αιτήσεις υπαγωγής επενδύσεων ύψους άνω των δεκαπέντε εκατομμυρίων (15.000.000) Ευρώ, καθώς και οι επενδύσεις ή επιχειρηματικά σχέδια τριών εκατομμυρίων (3.000.000) Ευρώ και άνω, εφόσον το 50% τουλάχιστον της ίδιας συμμετοχής προέρχεται από κεφάλαια εξωτερικού.

iv) Στη Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας του Υπουργείου Ανάπτυξης συγκεκριμένες αιτήσεις υπαγωγής επενδύσεων ορισμένων προβλεπόμενων υποπεριπτώσεων υπό όρους.

B) Συνοδευτικά της αίτησης έγγραφα

- (α) Οικονομοτεχνική μελέτη
- (β) Αποδεικτικό καταβολής χρηματικού ποσού
- (γ) Επιπλέον κατά περίπτωση απαιτούμενα δικαιολογητικά

Γ) Διαδικασία έγκρισης

Η διαδικασία εξέτασης κάθε αίτησης για υπαγωγή επένδυσης ολοκληρώνεται, από την αρμόδια υπηρεσία και την αρμόδια γνωμοδοτική επιτροπή, το αργότερο εντός δύο (2) μηνών από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης, η δε

απόφαση υπαγωγής εκδίδεται το αργότερο εντός μηνός από τη γνωμοδότηση της επιτροπής, εντός του οποίου δημοσιεύεται και η περίληψή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Για την εισαγωγή των αιτήσεων υπαγωγής στην αρμόδια γνωμοδοτική επιτροπή τηρείται η απόλυτη σειρά προτεραιότητας με την οποία έχουν υποβληθεί οι αιτήσεις αυτές.

Δ) Καταβολή των ενισχύσεων

Ο Νόμος προβλέπει τις προϋποθέσεις, τους όρους και τους περιορισμούς που αφορούν την πιθανότητα χρησιμοποίησης δανείου.

(α) Καταβολή της επιχορήγησης:

Η καταβολή του ποσού της επιχορήγησης πραγματοποιείται σε δόσεις ως εξής:

- Το 50% του ποσού της επιχορήγησης καταβάλλεται μετά την υλοποίηση του 50% της επένδυσης και την πιστοποίηση αυτού και της συμμόρφωσης του επενδυτή στους όρους της απόφασης υπαγωγής από το αρμόδιο όργανο ελέγχου.
- Το υπόλοιπο 50% του ποσού της επιχορήγησης καταβάλλεται μετά την πιστοποίηση της ολοκλήρωσης και της έναρξης της παραγωγικής λειτουργίας της επένδυσης από το αρμόδιο όργανο ελέγχου. Η εκταμίευση λαμβάνει χώρα εντός 5 μηνών.
- Παρέχεται η δυνατότητα εφάπαξ προκαταβολής (ως μέρους της συνολικής επιχορήγησης) η οποία δεν υπερβαίνει το 50% της προβλεπόμενης στη σχετική απόφαση υπαγωγής της επένδυσης επιχορήγησης με την προσκόμιση ισόποσης εγγυητικής επιστολής, προσαυξημένης κατά 10%, από τράπεζα που είναι εγκατεστημένη και λειτουργεί νόμιμα στην Ελλάδα.

Η επιχορήγηση καταβάλλεται απευθείας στον επενδυτή ή απευθείας στην δανειοδοτούσα τράπεζα η οποία χορήγησε βραχυπρόθεσμο δανεισμό στην εταιρεία η οποία υλοποιεί το επενδυτικό σχέδιο.

(β) Καταβολή επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης:

Η καταβολή γίνεται μετά την εγκατάσταση των μηχανημάτων κλπ και την πιστοποίηση αυτής και συνίσταται αρχικά στο 50% μέχρι την λήξη του χρόνου ολοκλήρωσης που προβλέπεται στην απόφαση υπαγωγής, ενώ το υπόλοιπο καταβάλλεται μετά την παρέλευση αυτής, εφόσον πιστοποιείται η ολοκλήρωση της επένδυσης και η έναρξη της λειτουργίας.

(γ) Καταβολή επιχορήγησης κόστους απασχόλησης:

Η καταβολή αυτή γίνεται ανά εξάμηνο, μετά από αντίστοιχη αίτηση του ενδιαφερομένου.

5.7 Παρακολούθηση και έλεγχος

Παρακολούθηση των επενδύσεων που εγκρίνονται γίνεται από τις αρμόδιες υπηρεσίες και οι διάφορων μορφών έλεγχοι γίνονται από όργανα που συγκροτούνται με απόφαση του εκάστοτε αρμόδιου φορέα υπαγωγής.

5.8 Ειδικά καθεστώτα ενίσχυσης

Με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης, καθώς και των κατά περίπτωση συναρμόδιων υπουργών, ορίζονται οι αναγκαίες παρεκκλίσεις από τις ρυθμίσεις του παρόντος που αφορούν στην ίδια συμμετοχή, στη διαδικασία παροχής των επιχορηγήσεων, στα ποσοστά και το ύψος της επιχορήγησης, στο ύψος του δανείου, στα ποσοστά επιδότησης της χρηματοδοτικής μίσθωσης, της επιδότησης του κόστους της δημιουργούμενης απασχόλησης και στη φορολογική απαλλαγή, στις προϋποθέσεις μεταβίβασης των μετοχών της επιχείρησης, καθώς και στη δυνατότητα συμμετοχής στην επένδυση δημοσίων επιχειρήσεων για επενδύσεις ύψους πενήντα (50) εκατομμυρίων Ευρώ, με σημαντική επίδραση στη διεθνή ανταγωνιστικότητα της χώρας και στην απασχόληση (δημιουργία τουλάχιστον εκατό είκοσι πέντε (125) θέσεων μόνιμης απασχόλησης, εκ των οποίων ένας αριθμός δύναται να δημιουργείται σε δορυφορικές επιχειρήσεις σαν άμεσο αποτέλεσμα της προτεινόμενης επένδυσης).

Επίσης με τις ίδιες αποφάσεις μπορεί να καθορίζεται η κατασκευή με δημόσια δαπάνη ειδικών έργων υποδομής προς διευκόλυνση της γενικότερης λειτουργίας της μονάδας.

5.9 Κατηγορίες επιχειρηματικών δραστηριοτήτων

**Επιχειρηματικές δραστηριότητες
οι οποίες υπάγονται στον αναπτυξιακό νόμο:**

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 1

- Επενδυτικά σχέδια για την ίδρυση δημόσιας χρήσης κλειστών σταθμών ιδιωτικής χρήσεως επιβατηγών αυτοκινήτων χωρητικότητας τουλάχιστον σαράντα (40) θέσεων, επιπλέον εκείνων που επιβάλλει ο Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός (Γ.Ο.Κ) για την κάλυψη των μόνιμων αναγκών που προκύπτουν από τις χρήσεις του κτιρίου, εφόσον γίνονται από επιχειρήσεις εκμετάλλευσης δημοσίας χρήσεως, υπέργειων, υπόγειων ή και πλωτών σταθμών αυτοκινήτων. Επίσης, επενδυτικά σχέδια για την ίδρυση δημόσιας χρήσης στεγασμένων ή/και ημιστεγασμένων σταθμών φορτηγών, λεωφορείων και άλλων εν γένει βαρέων οχημάτων τουλάχιστον 30 θέσεων.
- Επενδυτικά σχέδια παραγωγής ηλεκτρισμού από ήπιες μορφές ενέργειας και ειδικότερα την αιολική, την ηλιακή, την υδροηλεκτρική, τη γεωθερμική

και τη βιομάζα, επενδυτικά σχέδια συμπαραγωγής ηλεκτρισμού και θερμότητας.

- Επενδυτικά σχέδια για τη μετεγκατάσταση βυρσοδεφείων από τους Νομούς Αττικής, Θεσσαλονίκης και Χανίων εντός Βιομηχανικών και Επιχειρηματικών Περιοχών (Β.Ε.ΠΕ.), στις οποίες υφίστανται οι κατάλληλες υποδομές και προβλέπεται η εγκατάστασή τους.
- Εκσυγχρονισμός ολοκληρωμένης μορφής λειτουργουσών ξενοδοχειακών μονάδων κατηγορίας τουλάχιστον δύο αστέρων (2*), πρώην Γ' τάξης ή ξενοδοχειακών μονάδων που έχουν διακόψει προσωρινά τη λειτουργία τους για πέντε έτη κατ' ανώτατο όριο, χωρίς στο διάστημα αυτό να έχει γίνει αλλαγή στη χρήση του κτιρίου και υπό τον όρο ότι κατά το χρόνο της προσωρινής διακοπής της λειτουργίας τους ήταν τουλάχιστον κατηγορίας δύο αστέρων (2*), πρώην Γ' τάξης.
- Εκσυγχρονισμός ολοκληρωμένης μορφής λειτουργουσών ξενοδοχειακών μονάδων κατώτερης κατηγορίας των δύο αστέρων (2*), πρώην Γ' τάξης, σε κτίρια που χαρακτηρίζονται διατηρητέα ή παραδοσιακά, εφόσον με τον εκσυγχρονισμό τους αναβαθμίζονται τουλάχιστον σε κατηγορία δύο αστέρων (2*), πρώην Γ' τάξης.. Επίσης εκσυγχρονισμός ολοκληρωμένης μορφής ξενοδοχειακών μονάδων που έχουν διακόψει προσωρινά τη λειτουργία τους για πέντε έτη κατ' ανώτατο όριο, χωρίς στο διάστημα αυτό να έχει γίνει αλλαγή στη χρήση του κτιρίου και υπό τον όρο ότι με τον εκσυγχρονισμό τους αναβαθμίζονται τουλάχιστον σε κατηγορία δύο αστέρων (2*), πρώην Γ' τάξης.
- Εκσυγχρονισμός ξενοδοχειακών μονάδων που αφορά τη δημιουργία συμπληρωματικών εγκαταστάσεων με την προσθήκη νέων κοινόχρηστων χώρων, νέων χρήσεων επί κοινοχρήστων χώρων, πισινών και αθλητικών εγκαταστάσεων σε ξενοδοχειακές μονάδες τουλάχιστον κατηγορίας δύο αστέρων (2*), πρώην Γ' τάξης, με σκοπό την παροχή πρόσθετων υπηρεσιών.
- Μετατροπή παραδοσιακών ή διατηρητέων κτιρίων σε ξενοδοχειακές μονάδες τουλάχιστον κατηγορίας δύο αστέρων (2*), πρώην Γ' τάξης.
- Εκσυγχρονισμός ολοκληρωμένης μορφής λειτουργουσών τουριστικών οργανωμένων κατασκηνώσεων (campings) τουλάχιστον Γ' τάξης.
- Ίδρυση, επέκταση, εκσυγχρονισμός συνεδριακών κέντρων. "
- Ίδρυση, επέκταση, εκσυγχρονισμός χιονοδρομικών κέντρων. "
- Ίδρυση, επέκταση, εκσυγχρονισμός αξιοποίησης ιαματικών πηγών.
- Ίδρυση, επέκταση, εκσυγχρονισμός τουριστικών λιμένων σκαφών αναψυχής (μαρίνες) για επενδυτικά σχέδια που γίνονται με πρωτοβουλία οποιουδήποτε φυσικού ή νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου.
- Ίδρυση, επέκταση, εκσυγχρονισμός γηπέδων γκολφ.
- Ίδρυση, επέκταση, εκσυγχρονισμός κέντρων θαλασσοθεραπείας.
- Ίδρυση, επέκταση, εκσυγχρονισμός κέντρων τουρισμού υγείας.
- Ίδρυση, επέκταση, εκσυγχρονισμός κέντρων προπονητικού-αθλητικού τουρισμού.
- Επενδυτικά σχέδια συνεργαζόμενων εμπορικών και μεταφορικών επιχειρήσεων, υπό ενιαίο φορέα, για την δημιουργία εμπορευματικών σταθμών και διαμετακομιστικών κέντρων, όπως αυτά θα οριστούν με την κοινή υπουργική απόφαση.
- Επενδυτικά σχέδια των μεταφορικών επιχειρήσεων για τη δημιουργία υποδομών αποθήκευσης, συσκευασίας και τυποποίησης καθώς και

κλειστών χώρων στάθμευσης φορτηγών οχημάτων, όπως αυτά θα οριστούν με την κοινή υπουργική απόφαση.

- Επενδυτικά σχέδια για την παροχή υπηρεσιών εφοδιαστικής αλυσίδας.
- Επενδυτικά σχέδια για τη δημιουργία ευρυζωνικών δικτυακών υποδομών και συναφούς εξοπλισμού που εξασφαλίζει την πρόσβαση σε πολίτες ή επιχειρήσεις, σε επίπεδο ΟΤΑ, Περιφερειών κλπ. ή άλλης γεωγραφικής περιοχής με επιχειρηματικό ενδιαφέρον.
- Επενδυτικά σχέδια παροχής καινοτομικών τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών ευρείας κλίμακας τα οποία βασίζονται στην ευρυζωνική υποδομή.
- Επενδυτικά σχέδια ανάπτυξης λογισμικού.
- Επενδυτικά σχέδια για τη δημιουργία εργαστηρίων εφαρμοσμένης βιομηχανικής, ενεργειακής, μεταλλευτικής, γεωργικής, κτηνοτροφικής, δασικής και ιχθυοκαλλιεργητικής έρευνας. Επίσης, επενδυτικά σχέδια ανάπτυξης τεχνολογιών και βιομηχανικών σχεδίων.
- Επενδυτικά σχέδια για την παροχή υπηρεσιών εξαιρετικά προηγμένης τεχνολογίας.
- Επενδυτικά σχέδια για τη δημιουργία εργαστηρίων παροχής υπηρεσιών ποιότητας ή/και υψηλής τεχνολογίας, πιστοποιήσεων, δοκιμών ελέγχου και διακριβώσεων.
- Επενδυτικά σχέδια των επιχειρήσεων εκμετάλλευσης μέσων μεταφοράς ανθρώπων και εμπορευμάτων σε απομονωμένες, δυσπρόσιτες και απομακρυσμένες περιοχές, όπως ορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εμπορικής Ναυτιλίας.
- Επενδυτικά σχέδια προστασίας του περιβάλλοντος, περιορισμού της ρύπανσης του εδάφους, του υπεδάφους, των υδάτων και της ατμόσφαιρας, αποκατάστασης του φυσικού περιβάλλοντος και ανακύκλωσης του ύδατος και αφαλάτωσης θαλασσινού ή υφάλμυρου νερού.
- Επενδυτικά σχέδια για αξιοποίηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, υποκατάσταση υγρών καυσίμων ή ηλεκτρικής ενέργειας με αέρια καύσιμα, επεξεργασμένα απορριπτόμενα υλικά από εγχώριες βιομηχανίες, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ανάκτηση απορριπτόμενης θερμότητας, καθώς και συμπαραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας.
- Επενδυτικά σχέδια για εξοικονόμηση ενέργειας, υπό την προϋπόθεση ότι το επενδυτικό σχέδιο δεν αφορά τον παραγωγικό εξοπλισμό, αλλά τον εξοπλισμό και τις εγκαταστάσεις κίνησης λειτουργίας της μονάδας και από αυτήν προκύπτει μείωση τουλάχιστον 10% της καταναλισκόμενης ενέργειας.
- Επενδυτικά σχέδια παραγωγής νέων προϊόντων ή/και υπηρεσιών ή προϊόντων εξαιρετικά προηγμένης τεχνολογίας.
- Επενδυτικά σχέδια για ίδρυση, επέκταση, εκσυγχρονισμό εργαστηρίων εφαρμοσμένης βιομηχανικής ή μεταλλευτικής ή ενεργειακής έρευνας.
- Επενδυτικά σχέδια εισαγωγής και προσαρμογής περιβαλλοντικά φιλικής τεχνολογίας στην παραγωγική διαδικασία.
- Επενδυτικά σχέδια παραγωγής καινοτομικών προϊόντων ή υπηρεσιών εισαγωγής καινοτομιών στην παραγωγική διαδικασία και εμπορευματοποίησης πρωτοτύπων προϊόντων και υπηρεσιών.

- Επενδυτικά σχέδια που στοχεύουν στην αναβάθμιση της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων ή και υπηρεσιών.
- Επενδυτικά σχέδια για αγορά και εγκατάσταση νέων σύγχρονων συστημάτων αυτοματοποίησης διαδικασιών και μηχανοργάνωσης αποθηκών συμπεριλαμβανομένου και του αναγκαίου λογισμικού για την δημιουργία επέκταση ή/και ανάπτυξη στον χώρο του βιομηχανοστασίου στο πλαίσιο του εκσυγχρονισμού της εφοδιαστικής αλυσίδας.
- Επενδυτικά σχέδια ίδρυσης ή επέκτασης βιομηχανικών ή βιοτεχνικών μονάδων για την εναλλακτική διαχείριση συσκευασιών και άλλων προϊόντων που έχουν αναλωθεί στην Ελλάδα, για παραγωγή πρώτων υλών και λοιπών υλικών από αυτά.
- Επενδυτικά σχέδια υλοποίησης ολοκληρωμένου πολυετούς (2-5 ετών) επιχειρηματικού σχεδίου φορέων (για τους οποίους έχει παρέλθει πενταετία από τη σύστασή τους) των μεταποιητικών και μεταλλευτικών επιχειρήσεων ελαχίστου συνολικού κόστους 3.000.000 ΕΥΡΩ, και επιχειρήσεων ανάπτυξης λογισμικού ελάχιστου συνολικού κόστους 1.500.000 ΕΥΡΩ που περιλαμβάνουν τον τεχνολογικό, διοικητικό, οργανωτικό και επιχειρησιακό εκσυγχρονισμό και ανάπτυξη, καθώς και τις αναγκαίες ενέργειες κατάρτισης των εργαζομένων, με ένα η περισσότερους από του επόμενους στόχους:
 1. Ενίσχυση της ανταγωνιστικής τους θέσης στη διεθνή αγορά.
 2. Παραγωγή και προώθηση Επώνυμων Προϊόντων και / ή Υπηρεσιών.
 3. Καθετοποίηση παραγωγής / Ανάπτυξη ολοκληρωμένων συστημάτων προϊόντων / υπηρεσιών ή συμπληρωματικών προϊόντων και υπηρεσιών.
 4. Παραγωγή προϊόντων ή/ και υπηρεσιών σημαντικά ή τελείως διαφοροποιημένων των υφιστάμενων βασικών προϊόντων ή υπηρεσιών της επιχείρησης.
 5. Μεταφορά παραγωγικών - ερευνητικών δραστηριοτήτων από το εξωτερικό στην Ελληνική Επικράτεια.
 6. Παραγωγή προϊόντων / υπηρεσιών από την σύμπραξη μη ομοειδών επιχειρήσεων (κατά προτίμηση από διαφορετικούς κλάδους) με στόχο την παραγωγή σημαντικά ή τελείως διαφοροποιημένων των υφιστάμενων προϊόντων ή υπηρεσιών των επιχειρήσεων αυτών.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 2

- Επενδυτικά σχέδια εξόρυξης και θραύσης βιομηχανικών ορυκτών και αδρανών υλικών.
- Επενδυτικά σχέδια σε μηχανικά μέσα σποράς, καλλιέργειας και συγκομιδής αγροτικών προϊόντων τα οποία πραγματοποιούνται από αγροτικούς ή αγροτοβιομηχανικούς συνεταιρισμούς, καθώς και ομάδες παραγωγών ή ενώσεις ομάδων παραγωγών, οι οποίες έχουν συσταθεί σύμφωνα με την Κοινοτική νομοθεσία.
- Επενδυτικά σχέδια τυποποίησης, συσκευασίας ή συντήρησης γεωργικών ή κτηνοτροφικών προϊόντων ή προϊόντων αλιείας και ιχθυοτροφίας μη προερχόμενα από μεταποιητική δραστηριότητα.
- Επενδυτικά σχέδια γεωργικών επιχειρήσεων θερμοκηπιακού τύπου και βιολογικής γεωργίας, κτηνοτροφικών επιχειρήσεων εσταυλισμένου ή ημισταυλισμένου τύπου και αλιευτικές επιχειρήσεις (υδατοκαλλιέργειες) σύγχρονης τεχνολογίας.
- Επενδυτικά σχέδια εξόρυξης, επεξεργασίας και εν γένει αξιοποίησης βιομηχανικών ορυκτών. Επενδυτικά σχέδια λατόμευσης και αξιοποίησης μαρμάρων υπό την προϋπόθεση ότι περιλαμβάνουν εξοπλισμό κοπής και επεξεργασίας.
- Μεταλλευτικά επενδυτικά σχέδια.
- Επενδυτικά σχέδια στον τομέα της μεταποίησης , πλην εκείνων για τα οποία απαιτείται για την υπαγωγή τους έκδοση κοινής υπουργικής απόφασης.
- Επενδυτικά σχέδια παραγωγής ενέργειας σε μορφή θερμού νερού ή ατμού.
- Επενδυτικά σχέδια παραγωγής βιοκαυσίμων ή στερεών καυσίμων από βιομάζα, επενδυτικά σχέδια παραγωγής βιομάζας από φυτά, με σκοπό τη χρήση της ως πρώτης ύλης για την παραγωγή ενέργειας.
- Επενδυτικά σχέδια για την αφαλάτωση θαλασσινού ή υφάλμυρου νερού για την παραγωγή πόσιμου ύδατος.
- Επενδυτικά σχέδια για την παραγωγή ή/και τυποποίηση προϊόντων γεωγραφικής ένδειξης (Π.Γ.Ε.) ή/και προϊόντων προστατευόμενης ονομασίας προέλευσης (Π.Ο.Π.) εφόσον γίνονται από επιχειρήσεις που στεγάζονται σε παραδοσιακά ή διατηρητέα λιθόκτιστα κτίρια ή και κτιριακά συγκροτήματα βιομηχανικού χαρακτήρα, πλην εκείνων για τα οποία απαιτείται έκδοση κοινής υπουργικής απόφασης.
- Ίδρυση, επέκταση, εκσυγχρονισμός θεματικών πάρκων που αποτελούν οργανωμένες μορφές τουρισμού οι οποίες διαφοροποιούν ή διευρύνουν το τουριστικό προϊόν και παρέχουν ολοκληρωμένης μορφής υποδομές και υπηρεσίες συμπεριλαμβανομένων κατ' ελάχιστον των υπηρεσιών στέγασης σίτισης, στέγασης ψυχαγωγίας και κοινωνικής μέριμνας.
- Ίδρυση, επέκταση, εκσυγχρονισμός αυτοκινητοδρομιών απαραίτητων για την τουριστική ανάπτυξη της χώρας.
- Επενδυτικά σχέδια για την ανέγερση και εκμετάλλευση βιοτεχνικών κέντρων και κτιρίων στις ειδικές βιοτεχνικές και βιομηχανικές ζώνες που καθορίζονται στο πλαίσιο του πολεοδομικού και χωροταξικού σχεδιασμού, καθώς και χώρων κοινωνικών και πολιτιστικών λειτουργιών, κεντρικών αγορών και σφαγείων που γίνονται από επιχειρήσεις Ο.Τ.Α. α'

ή β' βαθμού ή συνεταιρισμούς. Επίσης επενδυτικά σχέδια των ως άνω φορέων για τη μετασκευή και διαμόρφωση παλαιών βιομηχανοστασίων και λοιπών εγκαταστάσεων για χώρους κοινωνικών και πολιτιστικών λειτουργιών, εκθεσιακών κέντρων, κεντρικών αγορών και σφαγείων.

- Επενδυτικά σχέδια επιχειρήσεων υγρών καυσίμων και υγραερίων, για τη δημιουργία εγκαταστάσεων αποθήκευσης ή για την προμήθεια εξοπλισμού μεταφοράς υγρών καυσίμων και υγραερίων σε νησί.
- Επενδυτικά σχέδια για τη δημιουργία κέντρων αποθεραπείας και αποκατάστασης, όπως αυτά καθορίζονται με το άρθρο 10 του Ν. 2072/1992 και επενδυτικά σχέδια για την παροχή στέγης αυτόνομης διαβίωσης, σε άτομα με ειδικές ανάγκες.
- Ίδρυση ή επέκταση ξενοδοχειακών μονάδων κατηγορίας τουλάχιστον τριών αστέρων (3*), πρώην Β' τάξης.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας ολοκλήρωσε με απόλυτη επιτυχία την υλοποίηση του Αναπτυξιακού Νόμου, από τον οποίο ωφελήθηκαν συνολικά 349 επιχειρήσεις, με συνολικό ύψος επενδύσεων που ξεπέρασε τα 438 εκατομμύρια ευρώ, συνολικό ύψος επιχορηγήσεων περίπου 187 εκ. ευρώ, ενώ δημιουργήθηκαν 1.583 νέες θέσεις εργασίας.

«Η Περιφέρεια πλέον εργάζεται για την υλοποίηση του νέου Αναπτυξιακού Νόμου, αφού ολοκλήρωσε με επιτυχία τον προηγούμενο, παρέχοντας ένα από τα σημαντικότερα αναπτυξιακά και επενδυτικά κίνητρα στην Κεντρική Μακεδονία. Η υλοποίηση του Αναπτυξιακού Νόμου αποτέλεσε εκτός από επενδυτικό και επιχειρηματικό εργαλείο και ένα από τα σπουδαιότερα όπλα μας στη μάχη για την καταπολέμηση της ανεργίας. Μέσω των χρηματοδοτήσεων του Αναπτυξιακού Νόμου δημιουργήθηκαν 1.583 νέες θέσεις εργασίας κι αυτό είναι ένα πολύ μεγάλο κέρδος για την περιοχή μας. Επίσης, 349 επιχειρήσεις που χρηματοδοτήθηκαν κατόρθωσαν να αποκτήσουν στέρεες βάσεις ανάπτυξης, προκειμένου να ανταποκριθούν στον ολοένα αυξανόμενο ανταγωνισμό. Με το νέο Αναπτυξιακό Νόμο θα δημιουργήσουμε ένα ισχυρό πλαίσιο επιχειρηματικών ενισχύσεων, που θα οδηγήσει στην άνθηση των υφιστάμενων επενδύσεων και στην προσέλκυση νέων, ώστε να πετύχουμε το στόχο μας, να γίνει η Κεντρική Μακεδονία πόλος έλξης νέων επενδύσεων και επιχειρηματικό κέντρο με αντίκτυπο στα Βαλκάνια και τη Νοτιοανατολική Ευρώπη».

Οι επιχειρήσεις που χρηματοδοτήθηκαν από τον Αναπτυξιακό Νόμο ανά νομό, καθώς και οι νέες θέσεις εργασίας που δημιουργήθηκαν έχουν ως εξής:

Νομός Θεσσαλονίκης: 57 επιχειρήσεις, με συνολικό ύψος επένδυσης 62,9 εκ. ευρώ, συνολικό ύψος επιχορήγησης 20,2 εκ. ευρώ και 179 νέες θέσεις εργασίας.

Νομός Ημαθίας: 40 επιχειρήσεις, με συνολικό ύψος επένδυσης 47,1 εκ. ευρώ, συνολικό ύψος επιχορήγησης 20,6 εκ. ευρώ και 234 νέες θέσεις εργασίας.

Νομός Κιλκίς: 70 επιχειρήσεις, με συνολικό ύψος επένδυσης 106,7 εκ. ευρώ, συνολικό ύψος επιχορήγησης 47,5 εκ. ευρώ και 423 νέες θέσεις εργασίας.

Νομός Πέλλας: 47 επιχειρήσεις, με συνολικό ύψος επένδυσης 55,3 εκ. ευρώ, συνολικό ύψος επιχορήγησης 26 εκ. ευρώ και 189 νέες θέσεις εργασίας.

Νομός Πιερίας: 29 επιχειρήσεις, με συνολικό ύψος επένδυσης 29,6 εκ. ευρώ, συνολικό ύψος επιχορήγησης 13,3 εκ. ευρώ και 122 νέες θέσεις εργασίας.

Νομός Σερρών: 53 επιχειρήσεις, με συνολικό ύψος επένδυσης 64,5 εκ. ευρώ, συνολικό ύψος επιχορήγησης 31,6 εκ. ευρώ και 221 νέες θέσεις εργασίας.

Νομός Χαλκιδικής: 53 επιχειρήσεις, με συνολικό ύψος επένδυσης 71,9 εκ. ευρώ, συνολικό ύψος επιχορήγησης 27,5 εκ. ευρώ και 215 νέες θέσεις εργασίας.

Ανά τομέα οι χρηματοδοτήσεις έχουν ως εξής:

Πρωτογενής: 16 επιχειρήσεις – ύψος επένδυσης 9,67 εκ. ευρώ – ύψος επιχορήγησης 4 εκ. ευρώ – νέες θέσεις εργασίας 63.

Δευτερογενής: 246 επιχειρήσεις – ύψος επένδυσης 312 εκ. ευρώ – ύψος επιχορήγησης 132,3 εκ. ευρώ – νέες θέσεις εργασίας 1.179.

Τριτογενής: 13 επιχειρήσεις – ύψος επένδυσης 19,37 εκ. ευρώ – ύψος επιχορήγησης 8 εκ. ευρώ – νέες θέσεις εργασίας 90.

Τουρισμός: 74 επιχειρήσεις – ύψος επένδυσης 97,3 εκ. ευρώ – ύψος επιχορήγησης 42,6 εκ. ευρώ – νέες θέσεις εργασίας 251.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ Ν.ΠΕΛΛΗΣ

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

www.e-boss.gr

www.elke.gr

www.google.gr

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΝΟΜΟΥ ΡΟΔΟΠΗΣ

1.1 Η Γενική Οικονομική Κατάσταση

Το μερίδιο του νομού στο συνολικό εθνικό ΑΕΠ μειώθηκε κατά μια ποσοστιαία μονάδα κατά την είκοσι πενταετία 1970-1994. Η μείωση δεν ήταν συνεχής, αλλά υπήρξε μία ανάκαμψη στην περίοδο 1975- 85, η οποία θα μπορούσε να αποδοθεί στους νόμους περί κίνητρων για την περιφερειακή ανάπτυξη, που υιοθετήθηκαν στην δεκαετία αυτή. Στη συνέχεια το μερίδιο του νομού ακολούθησε πτωτική πορεία, με αποτέλεσμα να μειωθεί κατά δύο ποσοστιαίες μονάδες περίπου (από 7.8% το 1985 σε 6% το 1994). Στο δεύτερο μισό της δεκαετίας του 1990, δηλαδή από το 1995 μέχρι το 2002, το μερίδιο ανακάμπτει σχετικά και αυξάνει κατά 0.6%. Αυτή η αύξηση του μεριδίου μπορεί να αποδοθεί κυρίως σε δύο κλάδους, τις μεταφορές και επικοινωνίες και τις κατασκευές, δηλαδή, σε κλάδους οι οποίοι στηρίχθηκαν σε μεγάλο βαθμό στις εισροές κονδυλίων από την ΕΕ. Το μερίδιο του νομαρχιακού ΑΕΠ στο περιφερειακό της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης ακολουθεί συνεχή πτωτική πορεία στην εικοσιπενταετία 1970-1994, με αποτέλεσμα να μειωθεί κατά πέντε ποσοστιαίες μονάδες, από 18% σε 13%. Η μείωση αυτή συντελέστηκε κατά την περίοδο 1970-1985. Κατά την επόμενη περίοδο, 1995-2002, το νομαρχιακό μερίδιο της Ροδόπης αυξάνει και φθάνει στο ανώτερο επίπεδο το 2000, με ποσοστό 16% περίπου.

Το ΑΕΠ του νομού αυξήθηκε κατά 44%, ενώ το εθνικό ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 46%, μεταξύ 1995 και 2002, σύμφωνα με τα σύγχρονα δεδομένα της Eurostat. Η απόκλιση αυτή γίνεται επίσης εμφανής εάν συγκρίνουμε το ΑΕΠ εκφρασμένο σε ισοδυναμία αγοραστικής δύναμης. Σε αυτή την περίπτωση το ΑΕΠ του νομού αυξήθηκε κατά 38.8%, ενώ της χώρας αυξήθηκε κατά 41.2%. Εάν δε λάβουμε υπόψη ότι κατά την περίοδο αυτή αυξήθηκε το ανθρώπινο δυναμικό του νομού, λόγω του επαναπατρισμού των ομογενών από την πρώην Σοβιετική Ένωση, η πραγματική αύξηση του βιοτικού επιπέδου, όπως αυτή μετράτε από το κατά κεφαλήν ΑΕΠ είναι μικρότερη.

Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ του Νομού Ροδόπης αυξήθηκε κατά 33% σε σταθερές τιμές, κατά την περίοδο επισκόπησης. Συνεπώς η διαφορά του 11% μεταξύ της αύξησης του συνολικού νομαρχιακού ΑΕΠ (44%) και του κατά κεφαλήν ΑΕΠ (33%), οφείλεται στην αύξηση του ανθρώπινου δυναμικού του νομού. Το ίδιο περίπου αποτέλεσμα προκύπτει και εάν συγκρίνουμε την αύξηση του κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ισοδυναμία αγοραστικής δύναμης, 29%, με την αύξηση του συνολικού, 38.8%. Αυτή η διαφορά, καθώς και η πιο μεγάλη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου της χώρας, μπορούμε να δεχθούμε ότι η παραγωγικότητα αυξήθηκε πιο γρήγορα στη χώρα από ότι στον Νομό Ροδόπης. Η αύξηση της παραγωγικότητας οφείλεται στην τεχνολογική πρόοδο (τόσο υλική, όσο και σε επίπεδο ανθρώπινου κεφαλαίου), η οποία προφανώς ήταν περισσότερο γοργή στο σύνολο της χώρας παρά στον Νομό Ροδόπης. Η αργή πρόοδος ερμηνεύεται και από το γενικό μορφωτικό επίπεδο του νομού.

Σύμφωνα με τα παραπάνω στοιχεία διαπιστώνεται ότι η συνολική αύξηση της ΑΕΠ του Νομού Ροδόπης, κατά την εξεταζόμενη περίοδο είναι σταθερή δεν υπάρχει βελτίωση του βιοτικού επιπέδου ώστε να χαρακτηριστεί η Γενική Οικονομική Κατάσταση αναπτυγμένη.

Από την ανάλυση αυτή προκύπτουν ακόμα ορισμένα συμπεράσματα όπως:

- Παρατηρούμε ότι σε επίπεδο ΑΕΠ εκφρασμένο τόσο σε σταθερές τιμές, όσο και σε ισοδυναμία αγροτικής δύναμης, ο συνολικός ρυθμός ανάπτυξης της χώρας ήταν υψηλότερος από τον αντίστοιχο ρυθμό του Νομού Ροδόπης .

- Ο συνολικός αριθμός ανάπτυξης του βιοτικού επιπέδου, όπως μετράτε από το κατά κεφαλήν ΑΕΠ ήταν υψηλότερος σε σχέση με το τον αντίστοιχο του Νομού Ροδόπης.

- Ακόμα ο Νομός Ροδόπης αποκλίνει από το μέσο βιοτικό επίπεδο της χώρας, μετρούμενο και με τους δύο τρόπους, καθώς από το 66.5% μειώθηκε στο 62.5%, δηλαδή η απόκλιση αυξήθηκε κατά 4% μονάδες.

- Τέλος η αύξηση του ΑΕΠ του Νομού Ροδόπης οφείλεται σε αρκετά σημαντικό βαθμό στην αύξηση του πληθυσμού, ενώ η συμβολή της αύξησης της παραγωγικότητας –τεχνολογικής προόδου ήταν μικρότερη από το σύνολο της χώρας.

1.2. Κλαδική Ανάλυση

Στην κλαδική ανάλυση καταγράφουμε την παραγωγική εικόνα δηλαδή καταγραφή του παραγωγικού ιστού, ερμηνεύεται τόσο το χαμηλό βιοτικό επίπεδο όσο και την πραγματική απόκλιση από την ανάλυση προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα ως προς την παραγωγική διάρθρωση του νομού Ροδόπης στα τέλη της δεκαετίας του 1980:

- Οι επιχειρήσεις στο νομό Ροδόπης κατά μέσο όρο είναι μικρότερες, είτε σε αριθμό εργαζόμενων, είτε σε πωλήσεις, σε σχέση με τους ανάλογους κλάδους στο σύνολο της χώρας. Αυτό οφείλεται στις περιορισμένες δυνατότητες απασχόλησης όπως ελλείψει βιομηχανιών, βιοτεχνιών και άλλων κατάλληλων χωρών εργασίας.

- Η μικρή κλίμακα παραγωγής των παραγωγικών μονάδων του Νομού Ροδόπης εμποδίζει τις επιχειρήσεις να εκμεταλλευτούν τις αποδόσεις κλίμακας, έτσι ώστε να κάνουν οικονομίες κλίμακας και να μειώσουν το κόστος παραγωγής.

- Το σύνολο καταστημάτων αντιστοιχεί στο 0,73% του συνόλου της χώρας, ενώ η αντίστοιχη απασχόληση στο 0,56%. Εδώ επίσης διαπιστώνουμε την περιορισμένη αγοραστική δύναμη.

- Στην παραγωγική εξειδίκευση του νομού συγκεντρώνεται σε κλάδους της ελαφράς βιομηχανίας και σε ορισμένους κλάδους υπηρεσιών, στους οποίους η συμβολή του δημόσιου τομέα είναι σημαντική.

- Μερικοί από αυτούς τους κλάδους χαρακτηρίζονται ως κλάδοι παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών τα οποία είναι διεθνώς εμπορεύσιμα, όπως πχ. τα πλαστικά, τα γουναρικά, τα τρόφιμα και ποτά κλπ. Αντίθετα κλάδοι όπως κατασκευές, η υγεία και κοινωνική μέριμνα, το χονδρικό εμπόριο είναι κλάδοι μη – εμπορεύσιμων, διεθνώς, αγαθών και υπηρεσιών.

Η παραγωγή των μη – εμπορεύσιμων αγαθών και υπηρεσιών, βραχυπρόθεσμα μας βοηθάει να προστατέψουμε από τον ανταγωνισμό στις διεθνείς αγορές και εξασφαλίζει κέρδη από την εκμετάλλευση της εσωτερικής και κυρίως τοπικής αγοράς. Μακροπρόθεσμα όμως η ύπαρξη αυτών των κερδών προκαλεί την είσοδο νέων επιχειρήσεων από άλλες χώρες ή και άλλες περιοχές της χώρας στην αγορά της Ροδόπης. Συνεπώς η είσοδος αυτή θα είναι η έξοδος των τοπικών επιχειρήσεων δεν είναι ανταγωνιστικές και απλώς πραγματοποιούν κέρδη λόγω της έλλειψης ανταγωνισμού.

Όσον αφορά τα εμπορεύσιμα αγαθά και υπηρεσίες, ο Νομός Ροδόπης εξειδικεύεται παραγωγικά σε κλάδους που χαρακτηρίζονται παραδοσιακοί ή χαμηλής τεχνολογίας (lowtech industries).

Αντίθετα πρέπει να σημειωθεί ότι στους κλάδους υψηλής παραγωγικής εξειδίκευσης δεν βρίσκουμε ούτε ένα κλάδο που να ανήκει στους κλάδους υψηλής τεχνολογίας. Από την άλλη όμως η παραγωγική εξειδίκευση σε παραδοσιακούς κλάδους δεν είναι κακή επιλογή. Η συνεχής αναζήτηση των καινοτομιών αυτών και στους παραδοσιακούς κλάδους εξασφαλίζει διεθνή ανταγωνιστικότητα.

Συμπερασματικά αρκετοί κλάδοι, στους οποίους ο νομός παρουσιάζει συσσώρευση, χαρακτηρίζεται από χαμηλή προστιθέμενη αξία. Λόγω λοιπόν της χαμηλής προστιθέμενης αξίας τα δημιουργούμενα

εισοδήματα είναι εξίσου χαμηλά. Ακόμα ο νομός παρουσιάζει διαχρονικά συρρίκνωση της παραγωγικής του εξειδίκευσης σε τομείς των υπηρεσιών που παρουσιάζουν ενδεχομένως υψηλή εισοδηματική ελαστικότητα ζήτησης.

Για να βελτιωθεί η κατάσταση αυτή χρειάζεται μια εκπαιδευτική πολιτική που θα αφορά εργαζόμενους του πρωτογενούς και τριτογενούς τομέα τους επιχειρηματίες και τους αγρότες.

Με αυτή την εκπαιδευτική πολιτική θα αναγνωριστούν οι δεξιότητες του ανθρώπινου δυναμικού σε όλα τα κλάδοι και θα αναπτυχθεί ο νομός αρκετά.

Δίνοντας έμφαση στην εκπαίδευση των αγροτών θα ανατηχθούν τα επαγγέλματα που έχουν σχέση με οικολογία – οικοτουρισμό και στην επιχειρηματικότητα

Μπορούν ακόμα να πραγματοποιηθούν κάποια επιμορφωτικά σεμινάρια η οι αρμόδιοι φορείς εκπαίδευσης και κατάρτισης (π.χ. ΔΠΘ, ΟΕΕΚ, Ιδιωτικά και Δημόσια ΚΕΚ Ινστιτούτο Ερευνών, ΕΘΙΑΓΕ, δημιουργώντας τα αναγκαία προγράμματα είτε νέων είτε αναπροσαρμογή παλαιών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

2.1 Παραγωγική εξειδίκευση

Όπως αναφέρετε και παραπάνω η παραγωγική εξειδίκευση του Νομού Ροδόπης συγκεντρώνεται σε κλάδους της ελαφράς βιομηχανίας και σε ορισμένους κλάδους υπηρεσιών, στους οποίους η συμβολή του δημόσιου τομέα είναι σημαντική (υγεία και κοινωνική μέριμνα και εκπαίδευση). Μερικοί από αυτούς τους κλάδους χαρακτηρίζονται ως κλάδοι παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών τα οποία είναι διεθνώς εμπορεύσιμα, όπως πχ. τα πλαστικά, τα γουναρικά, τα τρόφιμα και ποτά κλπ. Αντίθετα κλάδοι όπως οι κατασκευές, η υγεία και κοινωνική μέριμνα, το χονδρικό εμπόριο είναι κλάδοι μη – εμπορεύσιμων, διεθνώς, αγαθών και υπηρεσιών.

Η παραγωγή των μη – εμπορεύσιμων αγαθών και υπηρεσιών, βραχυπρόθεσμα προστατεύει από τον ανταγωνισμό στις διεθνείς αγορές και εξασφαλίζει κέρδη από την εκμετάλλευση της εσωτερικής και κυρίως τοπικής αγοράς. Μακροπρόθεσμα όμως η ύπαρξη αυτών των κερδών προκαλεί την είσοδο νέων επιχειρήσεων από άλλες χώρες ή και άλλες περιοχές της χώρας στην αγορά της Ροδόπης. Συνέπεια αυτής της εισόδου θα είναι η έξοδος όσων τοπικών επιχειρήσεων δεν είναι ανταγωνιστικές και απλώς πραγματοποιούν κέρδη λόγω της έλλειψης ανταγωνισμού.

Παραδείγματα μιας τέτοιας εξέλιξης υπάρχουν αρκετά, τόσο σε επίπεδο χώρας, όσο και σε επίπεδο Νομού Ροδόπης. Ο κλάδος του λιανικού εμπορίου θεωρείται παράδειγμα παραγωγής μη - εμπορεύσιμων

αγαθών και υπηρεσιών, διότι οι υπηρεσίες του λιανικού εμπορίου αναλώνονται σχεδόν αποκλειστικά τοπικά. Σε πρώτο στάδιο εισήλθαν στην αγορά της Ροδόπης ελληνικές εταιρίες σούπερ μάρκετ, όπως πχ. Μαρινόπουλος.

Στην συνέχεια όμως τα κέρδη της αγοράς προσέλκυσαν και διεθνείς επιχειρήσεις όπως πχ. Lidl, Plus. Επίσης, οι ιδιώτες εργολάβοι, μικροί και μεγάλοι, κυριαρχούσαν στην αγορά της Ροδόπης στον κλάδο των ιδιωτικών κατασκευών, δουλεύοντας με το σύστημα της αντιπαροχής. Η υψηλή κερδοφορία του κλάδου προσέλκυσε την εταιρεία ακινήτων της Τράπεζας Πειραιώς, η οποία, μέσω της κατασκευής του εμπορικού κέντρου “Κοσμόπολις», πήρε μερίδιο αγοράς και οδήγησε σε πτώση του ποσοστού κέρδους στην αγορά.

Συνεπώς, η παραγωγική συσσώρευση σε κλάδους μη-εμπορεύσιμων αγαθών μπορεί, βραχυπρόθεσμα, να δημιουργεί υψηλά κέρδη στις τοπικές επιχειρήσεις, μακροπρόθεσμα όμως τα κέρδη αυτά μειώνονται λόγω της ελεύθερης εισόδου νέων επιχειρήσεων.

Όσον αφορά τα εμπορεύσιμα αγαθά και υπηρεσίες, ο Νομός Ροδόπης εξειδικεύεται παραγωγικά σε κλάδους που χαρακτηρίζονται παραδοσιακοί ή χαμηλής τεχνολογίας (low-tech industries), όπως για παράδειγμα η βιομηχανία τροφίμων και ποτών, τα πλαστικά, η ένδυση, τα έπιπλα.

Αντίθετα στους κλάδους υψηλής παραγωγικής εξειδίκευσης δεν βρίσκουμε ούτε ένα κλάδο που να ανήκει στους κλάδους υψηλής τεχνολογίας. Θα πρέπει να σημειώσουμε, όμως, ότι η παραγωγική εξειδίκευση σε παραδοσιακούς κλάδους δεν είναι κακή επιλογή. Αναγκαία όμως συνθήκη για την διεθνή ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων αποτελεί η χρήση νέων τεχνολογιών, τόσο σε επίπεδο προϊόντων και υπηρεσιών, όσο και παραγωγικών διαδικασιών. Η συνεχής αναζήτηση καινοτομιών και στους παραδοσιακούς κλάδους εξασφαλίζει διεθνή ανταγωνιστικότητα.

Από τα παραπάνω στοιχεία συμπεραίνουμε ότι οι κλάδοι που παρουσιάζουν συσσώρευση οφείλεται στην χαμηλή προστιθέμενη αξία, κλάδοι όπως της λατομικής και εξορυκτικής δραστηριότητας, οι

κατασκευές και οι κλάδοι άλλων προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά, όπως είναι κατανοητό με την χαμηλή προστιθέμενη αξία και τα δημιουργούμενα εισοδήματα να είναι χαμηλά. Είναι ευνόητο να καταλάβει κανείς ότι ο νομός παρουσιάζει συρρίκνωση της παραγωγικής του εξειδίκευσης διαχρονικά σε τομείς των επιχειρήσεων που παρουσιάζουν υψηλή εισοδηματική ελαστικότητα ζήτησης (π.χ. χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες ή δραστηριότητες χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων).

2.2 Όγκος και Δομή της Παραγωγικής Δραστηριότητας στον Νομό Ροδόπης

Στο τμήμα αυτό παρουσιάζουμε στοιχεία για το μέγεθος και την δομή των παραγωγικών δραστηριοτήτων του Νομού Ροδόπης, σε σχέση με αυτές του συνόλου της χώρας στους ανάλογους κλάδους. Σύμφωνα λοιπόν με τα δεδομένα της ΕΣΥΕ, 8 μόνο κλάδοι του νομού απασχολούν περισσότερους εργαζόμενους ανά επιχείρηση σε σχέση με το σύνολο της χώρας.

Οι κλάδοι αυτοί είναι κλάδοι στους οποίους ο Νομός Ροδόπης παρουσιάζει σχετική εξειδίκευση σε σχέση με ολόκληρη την χώρα, όπως για παράδειγμα η «εξορυκτική δραστηριότητα», «χονδρικό εμπόριο», «κατασκευές», «κατεργασία και βαφή γουναρικών», «κατασκευή προϊόντων από ελαστικό», «κατασκευή χαρτοπολτού και χαρτιού», κ.λπ. Μάλιστα, σε ορισμένους από αυτούς τους κλάδους, ο αριθμός των εργαζόμενων ανά επιχείρηση είναι 6 και 8 φορές μεγαλύτερος από εκείνον του συνόλου της χώρας. Γενικά όμως είναι φανερό ότι το μέγεθος των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στον Νομό Ροδόπης είναι πολύ μικρότερο από το αντίστοιχο της χώρας, με κριτήριο τον αριθμό απασχολούμενων ανά επιχείρηση.

Ανάλογα είναι και τα ευρήματα στην περίπτωση που το μέγεθος της επιχείρησης αποτιμάται με βάση τις πωλήσεις ανά επιχείρηση. Σε 9 από τους 28 κλάδους, οι πωλήσεις ανά επιχείρηση στον Νομό Ροδόπης είναι μεγαλύτερες απ' ό,τι στο σύνολο της χώρας. Είναι και πάλι οι κλάδοι που ο νομός παρουσιάζει παραγωγική εξειδίκευση σε σχέση με το σύνολο της

χώρας. Συνεπώς, οι επιχειρήσεις στον Νομό Ροδόπης, κατά μέσο όρο, είναι μικρότερες, είτε σε αριθμό εργαζόμενων, είτε σε πωλήσεις, σε σχέση με τους ανάλογους κλάδους στο σύνολο της χώρας. Χρειάζεται λοιπόν μια αναβάθμιση των είδη υπαρχουσών επιχειρήσεων ώστε με τα κέρδη που διατηρούνται να αναβαθμιστούν οι υπόλοιποι χαμηλοί κλάδοι.

Μια ακόμη βελτίωση θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί με την στηρίξει των τοπικών φορέων δηλαδή Υπερνομαρχία, Νομαρχία, Δήμοι, ιδιωτικοί και κοινωνικοί φορείς, επιμελητήρια κ.α.

2.3 Παραγωγικότητα

Ο λόγος αξία πωλήσεων (τζίρος) προς τον αριθμό των εργαζόμενων χρησιμοποιείται ευρύτατα στην βιβλιογραφία ως δείκτης μέτρησης της παραγωγικότητας των επιχειρήσεων. Η παραγωγικότητα είναι το αίτιο της αποτελεσματικότητας και κατά συνέπεια της δυνατότητας των επιχειρήσεων να ανταγωνισθούν στις διεθνείς αγορές. Ο λόγος τζίρος/αριθμό εργαζόμενων, που χρησιμοποιούμε στην ανάλυση, είναι η μέση παραγωγικότητα ανά κλάδο και αποτελεί ένδειξη της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων του κλάδου αυτού.

Οι πωλήσεις ανά εργαζόμενο είναι μεγαλύτερες στο νομό από το σύνολο της χώρας σε μόλις τρεις κλάδους (κατεργασία δέρματος, κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού, εκπαίδευση). Αυτό δείχνει την ισχυρή εργατικότητα του νομού έστω και στους τρεις κλάδους. Είναι χαρακτηριστικό ότι ενώ ο νομός Ροδόπης παρουσιάζει παραγωγική εξειδίκευση σε ορισμένους κλάδους, η παραγωγικότητα αυτών των κλάδων είναι μικρότερη του συνόλου της χώρας. Για παράδειγμα ο κλάδος κατασκευής χαρτοπολτού και χαρτιού έχει μέση παραγωγικότητα στο 78% του συνόλου της χώρας. Ο κλάδος των γουναρικών και δέρματος στο 87%, ο κλάδος των ορυχείων και λατομείων μόλις στο 42%, ο κλάδος των κατασκευών στο 53%, ο κλάδος των ξενοδοχείων και εστιατορίων στο 70%, κλπ. Εάν λοιπόν ο νομός Ροδόπης έχει εξειδικευθεί σε ορισμένους κλάδους και σε αυτούς τους κλάδους η παραγωγικότητα είναι μικρότερη από την αντίστοιχη της χώρας, σε ορισμένες περιπτώσεις σημαντικά

μικρότερη, τότε το παραγωγικό μέλλον δεν μπορεί να θεωρηθεί θετικό, εάν συνεχισθεί αυτή η τάση. Χρειάζεται καινούργιες και άμεσες αναπτύξεις ώστε να συμβαδίζει με την παραγωγικότητα της υπόλοιπης χώρας.

Θα μπορούσαμε όμως να ισχυριστούμε ότι οι πωλήσεις ανά εργαζόμενο απεικονίζουν ουσιαστικά τον βαθμό αποτελεσματικότητας της δραστηριότητας των επιχειρήσεων, γεγονός που δείχνει ότι σχεδόν σε όλους τους κλάδους της μεταποίησης και των υπηρεσιών, η αποτελεσματικότητα της λειτουργίας των επιχειρήσεων στον Νομό Ροδόπης υπολείπεται κατά πολύ εκείνου του συνόλου της χώρας.

Συνοψίζοντας, διαπιστώνουμε ότι στον Νομό Ροδόπης οι επιχειρήσεις γενικά είναι μικρότερες, είτε σε απασχόληση, είτε σε πωλήσεις, σε σχέση με το σύνολο της χώρας, στους περισσότερους κλάδους της μεταποίησης και των υπηρεσιών.

Ταυτόχρονα, η αποτελεσματικότητα της λειτουργίας των επιχειρήσεων στον Νομό Ροδόπης είναι χαμηλότερη από εκείνη του συνόλου της χώρας, σχεδόν στο σύνολο των κλάδων της μεταποίησης και των υπηρεσιών.

2.4 Τουρισμός

Ο τουρισμός γνώρισε τεράστια ανάπτυξη σε αρκετές περιοχές της χώρας κατά τις προηγούμενες δεκαετίες. Ειδικότερα στην Β. Ελλάδα την μεγάλη τουριστική ανάπτυξη γνώρισαν τρεις κυρίως νομοί: Χαλκιδική, Πιερία και Καβάλα-Θάσος. Η ανάπτυξη του τουρισμού οφείλεται τόσο στους αλλοδαπούς επισκέπτες, όσο και στους Έλληνες. Παράλληλα με την ανάπτυξη του θερινού (θαλάσσιου) τουρισμού, άρχισε να αναπτύσσεται και ο χειμερινός, όπως και ο τουρισμός ορεινών δραστηριοτήτων, κυρίως μετά την δεκαετία του 1990.

Σε όλες αυτές τις δεκαετίες ανάπτυξης του θερινού και χειμερινού τουρισμού, ο Νομός Ροδόπης δεν κατάφερε να αναπτύξει ένα ρεύμα επισκεπτών, Ελλήνων και αλλοδαπών. Τα όποια φυσικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά του νομού δεν φαίνεται να αξιοποιήθηκαν, ώστε να δημιουργηθούν θέσεις εργασίας και εισοδήματα.

Αποτέλεσμα τις παραπάνω καθυστέρησης είναι το γεγονός ότι οι τουριστικές υποδομές του νομού είναι περιορισμένες. Το σύνολο των τουριστικών καταλυμάτων ανέρχεται μόλις σε 21, κατά το έτος 2005, και αντιπροσωπεύουν το 22% των καταλυμάτων της Θράκης, όπως φαίνεται στον πίνακα 2.1. Ο πίνακας 2.1 παρουσιάζει τον αριθμό των τουριστικών καταλυμάτων (ξενοδοχεία και ομοειδή τουριστικά καταλύματα) στους Νομούς Έβρου, Ροδόπης και Ξάνθης την περίοδο 1998-2005. Κατά το διάστημα αυτό παρατηρείται γενική αύξηση του αριθμού των τουριστικών καταλυμάτων και στους τρεις (3) νομούς. Η μεγαλύτερη αύξηση σημειώνεται στον Νομό Έβρου. Αξίζει να αναφερθεί ότι ο μεγάλος αριθμός των τουριστικών καταλυμάτων του Νομού Έβρου προκύπτει και από το γεγονός ότι συμπεριλαμβάνονται και τα καταλύματα που εδρεύουν στο νησί της Σαμοθράκης.

Είναι εύχρηστο να σημειώσω ότι ενώ ο Νομός Ροδόπης είναι μια περιοχή πλούσια, υπάρχουν αρκετές παραλίες, νησιά, λίμνες, βουνά, είναι δηλαδή ένας νομός που έχει όλα τα χαρακτηριστικά ενός επισκέπτη, δυστυχώς η εκμετάλλευση αυτών των περιοχών δεν είναι αρκετή ώστε να προσελκύσει αρκετούς τουρίστες. Δεν υπάρχουν αρκετά ξενοδοχεία η ενοικιαζόμενα δωμάτια στις παραλίες, δεν υπάρχει ομάδα διάσωσης, ο καθαρισμός των ακτών είναι ελάχιστος. Δεν υπάρχουν κέντρα αναψυχής στα βουνά ίσως και εύκολη πρόσβαση. Χρειάζεται ανασυγκρότηση αρχαίων μνημείων δημιουργία νέων μουσείων εκμετάλλευση παλαιών κτηρίων ώστε να κινήσει το ενδιαφέρον των τουριστών.

Πέραν από τα αναγκαία που χρειάζονται, πολύ σημαντικός ρόλος παίζει η διαφήμιση, είτε από τηλεόραση είτε από ραδιόφωνο είτε από διάφορες ηλεκτρονικές σελίδες ώστε να γίνει μεγαλύτερη προσέλκυση από εξωτερικό.

Τέλος ο αγροτουρισμός θα αποτελούσε σημαντικό σκέλος της ανάπτυξης κυρίως της ορεινής Ροδόπης, θα πρέπει να εφαρμοστεί συγκεκριμένη πολιτική για το τι είδους δραστηριότητες και ποιες περιοχές του νομού θα πρέπει να αναπτυχθούν ώστε να αναπτυχθεί η αγροτικός τομέας της περιοχής, να αποκτήσουν περισσότερους επιχειρηματίες από την υπόλοιποι Ελλάδα αλλά και από Εξωτερικό.

Πρέπει να σημειώσω ότι η κρίση που επικρατεί τα τελευταία χρόνια σε όλοι την Ελλάδα αλλά και στο νομό «βοήθησέ» τους κατοίκους της Ροδόπης να συμβιώσουν με της κοντινές παραλίες η με τα νησιά Σαμοθράκη και Θάσος, ώστε κατά κάποιον τρόπο ενισχύθηκε ο νομός αντίθετα με άλλες χρονιές που οι περισσότεροι προτιμούσαν της ακριβές παραλίες και νησιά.

Έτος	Νομός Έβρου	Νομός Ροδόπης	Νομός Ξάνθης	Σύνολο Θράκης	Σύνολο Ελλάδας
1998	42	15	12	69	7.946
1999	43	16	13	62	8.168
2000	46	18	12	76	8.342
2001	46	18	12	76	8.324
2002	54	19	11	84	8.329
2003	59	20	14	93	8.689
2004	58	18	14	90	Μ.Δ
2005	59	21	14	94	Μ.Δ

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.1 Αριθμός τουριστικών καταλυμάτων 1998-2005(απόλυτα μεγέθη)Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε.

2.4.1 Διανυκτερεύσεις (Ημεδαπών –Αλλοδαπών)

Όπως παρατηρούμε στον πίνακα 2.2, ο αριθμός των διανυκτερεύσεων των ημεδαπών μειώθηκε στον Νομό Ροδόπης, από 143630 σε 128720, κατά την περίοδο 2000-2003. Η μείωση αυτή κατά 10.3% είναι μεγαλύτερη από την αντίστοιχη μείωση του συνόλου της χώρας. Να σημειώσουμε ότι και ο Νομός Έβρου σημείωσε μείωση από 369112 σε 288491 διανυκτερεύσεις, ενώ αντίθετα ο Νομός Ξάνθης γνώρισε αύξηση, γεγονός που ερμηνεύεται, μεταξύ άλλων, ως επιτυχία του Ξανθιώτικου καρναβαλιού. Για τον Νομό Ροδόπης, καθώς δεν αποτελεί σημαντικό πόλο εσωτερικού τουρισμού, οι διανυκτερεύσεις των ημεδαπών μάλλον αναφέρονται, σε ένα σημαντικό ποσοστό, σε επιχειρηματικές διανυκτερεύσεις. Σε αυτές πρέπει να προσπένουμε και τις διανυκτερεύσεις των φοιτητών και των υπαλλήλων. Η ύφεση της

οικονομίας, κυρίως, και το κλείσιμο ορισμένων παραγωγικών μονάδων της περιοχής, συνετέλεσαν, σε ένα σημαντικό βαθμό, στη μείωση των διανυκτερεύσεων των εμπορικών επισκεπτών.

Έτος	Νομός Έβρου	Νομός Ροδόπης	Νόμος Ξανθής	Σύνολο Θράκης	Σύνολο Ελλάδας
2000	369112	143630	104754	617469	15.162.683
2001	335069	143644	111360	610073	13.774.076
2002	337165	124711	107332	569208	13.486.540
2003	288491	128720	130745	547956	14.049.641

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.2 Διανυκτερεύσεις Αλλοδαπών 2000-2003(απόλυτα μεγέθη) Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε.

Οι διανυκτερεύσεις των αλλοδαπών επισκεπτών του νομού μειώθηκαν στο μισό κατά την περίοδο 2000-2003. Έτσι ενώ κατά το 2000 πραγματοποιήθηκαν 24655 διανυκτερεύσεις, το 2003 αυτές μειώθηκαν στις 12216. Αντίθετα στον Νομό Έβρου αυξήθηκαν από 28665 σε 31062, ενώ στον Νομό Ξάνθης μειώθηκαν κατά 30% περίπου. Αυτή η αρνητική εξέλιξη δεν μπορεί να ερμηνευθεί από την γενική πτώση των διανυκτερεύσεων αλλοδαπών στο σύνολο της χώρας, όπως φαίνεται στον πίνακα 2.3.

Έτος	Νομός Έβρου	Νομός Ροδόπης	Νομός Ξανθής	Σύνολο Θράκης	Σύνολο Ελλάδας
2000	28655	24655	15184	68494	47.023.630
2001	28154	25257	13341	66752	42.494.140
2002	30680	18473	14829	63982	40.952.769
2003	31062	12216	10883	54161	40.107.463

Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε

2.4.2 Αριθμός Αφίξεων (Ημεδαπών– Αλλοδαπών)

Ο πίνακας 2.4 παρουσιάζει τον συνολικό αριθμό των αφίξεων ημεδαπών στους Νομούς Έβρου, Ροδόπης, Ξάνθης, στη Θράκη και συνολικά στην Ελλάδα. Από τον πίνακα αυτό παρατηρούμε ότι ο μεγαλύτερος αριθμός αφίξεων ημεδαπών σημειώθηκε στον Νομό Έβρου και ακολουθεί ο Νομός Ξάνθης και ο Νομός Ροδόπης. Εάν παρατηρήσουμε τον πίνακα 2.7, θα σημειώσουμε αύξηση των αφίξεων ημεδαπών. Αυτό σημαίνει, λαμβάνοντας υπόψη την μείωση των διανυκτερεύσεων, ότι μειώνονται οι διανυκτερεύσεις ανά άφιξη, δηλαδή κάθε επισκέπτης μειώνει τον αριθμό των διανυκτερεύσεων του στο μισό. Επίσης το ίδιο συμβαίνει και με τους αλλοδαπούς επισκέπτες. Κατά συνέπεια μπορεί να έχουμε μια μικρή αύξηση των αφίξεων των επισκεπτών στις τουριστικές εγκαταστάσεις του Νομού Ροδόπης, αυτή όμως συνοδεύεται από μείωση των διανυκτερεύσεων. Συνεπώς, το δημιουργούμενο εισόδημα από τον τουρισμό έχει μειωθεί κατά την πρώτη τετραετία της δεκαετίας που διανύουμε.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.4

Αφίξεις Ημεδαπών 2002-2004 (απόλυτα μεγέθη)

Έτος	Νομός Έβρου	Νομός Ροδόπης	Νομός Ξάνθης	Σύνολα Θράκη	Σύνολα Ελλάδας
2002	145054	56466	65673	267193	5.548.865
2003	122234	59026	68722	249982	5.731.833
2004	144224	66978	73731	284933	5.670.521

Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε.

Ο πίνακας 2.5 παρουσιάζει τον συνολικό αριθμό των αφίξεων αλλοδαπών στους Νομούς Έβρου, Ροδόπης, Ξάνθης, στη Θράκη και συνολικά στην Ελλάδα. Από τον πίνακα αυτό παρατηρούμε ότι ο μεγαλύτερος αριθμός αφίξεων αλλοδαπών σημειώθηκε στον Νομό Έβρου και ακολουθούν οι Νομοί Ξάνθης και Ροδόπης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.5

Αφίξεις Αλλοδαπών 2002-2004(απόλυτα μεγέθη)

Έτος	Νομός Έβρου	Νομός Ροδόπης	Νομός Ξάνθης	Σύνολα Θράκης	Σύνολα Ελλάδας
2002	13496	5087	5369	23952	6.843.179
2003	12046	5432	4546	22024	6.767.978
2004	16370	5416	5190	26976	6.461.062

Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε.

Τα προβλήματα του τουρισμού για τον Νομό Ροδόπης, που καταγράφηκαν κατά τις ημερίδες-συζητήσεις με τους φορείς, μπορούν να συνοψισθούν στα παρακάτω:

- Μείωση κατά 50% της τουριστικής κίνησης στο νομό.
- Ο Σύνδεσμος Ξενοδόχων Θράκης, που είναι και ο πλέον αρμόδιος φορέας δεν μετέχει στην επιτροπή τουριστικής ανάπτυξης του Δήμου.
- Ανάγκη συγκέντρωσης κτηνοτροφικών μονάδων σε ανάλογες υποδομές, προκειμένου να αποφευχθεί η ρύπανση ή οποία προκαλεί αρνητικές επιπτώσεις στον τουρισμό.
- Όχι δρόμοι/υποδομές για τουριστική ανάπτυξη.
- Πρέπει να υπάρξει αξιοποίηση των κινήτρων για την προσέλκυση τουριστών, πχ Μαρώνεια
 - Δεν έχει αναδειχθεί η Μαρώνεια (Πατητήρια, Σπηλαίο, δρόμοι)
 - Εκκλησιαστικός τουρισμός (πχ 240 βυζαντινά μοναστήρια στο Πατίκιο όρος -αναστήλωση σε 2-3 από αυτά Σπήλαιο Μαρώνειας-φορέας διαχείρισης-εθνικοί λόγοι
 - Θεσμικά και γραφειοκρατικά εμπόδια
 - Δεν υπάρχει το «παραμύθι» στον νομό
 - Φορέας που θα δείξει στις επιχειρήσεις για να γίνει δίκτυο τουριστικών επιχειρήσεων και αξιοποίηση παραδοσιακού οικισμού στο Φανάρι – ποιος φορέας θα το αξιοποιήσει;
 - Σπίτι παραδοσιακό στην Κομοτηνή των Σαρακατσάνων με σχολικές εκδρομές, κλπ για να δημιουργηθεί παραμύθι για κάθε στοιχείο του νομού.

- Αρχαιολογική υπηρεσία δημιουργεί εμπόδια στην τουριστική ανάπτυξη της περιοχής
- Ελλείψεις προσωπικού στο Μουσείο Μαρώνειας
- Δεν επιτρέπει η αρχαιολογία να γίνεται ξενάγηση
- 15 μέρες πριν ειδοποίηση για την οργάνωση μιας επίσκεψης
- Ειδοποίηση αρχαιολογικού μουσείου
- Βελτίωση των αναφορών / σχολίων στα αρχαιολογικά μνημεία

Από τα παραπάνω στοιχεία συμπεραίνουμε ότι ο τουρισμός του Νομού έχει πτωτική πορεία τα τελευταία χρόνια με αποτέλεσμα να φτάσει στο 50%. Ενώ ο νόμος είναι πολύ κοντά στην Τουρκία στις χώρες της Σοβιετικής Ένωσης, θα μπορούσε να προσελκύσει αρκετούς επισκέπτες είτε για διακοπές είτε για δουλειά είτε από επιχειρηματικότητα, ακόμα το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο είναι πολύ δυνατό κίνητρο για τον νομό η δημιουργία καινούριων τμημάτων θα προσελκύσει μεγάλο αριθμό φοιτητών και σαφώς θα αυξηθεί ο αριθμός των διανυκτερεύσεων, όπως έχει αυξηθεί ο αριθμός του Νομού Ξάνθης από το παραδοσιακό καρναβάλι της Ξάνθης. Αν ο Νομός παρείχε επαγγελματική κατάρτιση ο αριθμός των αφίξεων θα ήταν διπλάσιος ειδικά από χώρες όπως η Ρωσία η Βουλγαρία χώρες που έχουν φτηνό εργατικό δυναμικό και αποφεύγουν στην κοντές χώρες όπως η Ελλάδα αναζητώντας ένα καλύτερο μέλλον.

2.5 Διεθνές Εμπόριο

Αναφερθήκαμε στο προηγούμενο μέρος στην σχέση της παραγωγικής εξειδίκευσης σε κλάδους μη εμπορεύσιμων αγαθών. Η μη εμπορευσιμότητα μπορεί να προστατεύσει από τον διεθνή εμπορικό ανταγωνισμό, δεν προστατεύει όμως από τη διεθνή επιχειρηματικότητα, καθώς η πραγματοποίηση κερδών ελκύει νέες επιχειρήσεις προς εγκατάσταση στην περιοχή των κερδών.

Σε αυτό το μέρος θα ασχοληθούμε αποκλειστικά με τα εμπορεύσιμα διεθνώς προϊόντα και υπηρεσίες.

Σχεδόν σε όλους τους κλάδους με διεθνώς εμπορεύσιμα αγαθά, στους οποίους ο νομός εξειδικεύεται παραγωγικά, δεν υπάρχει συγκριτικό πλεονέκτημα με τις χώρες της ΕΕ (15). Σε ορισμένους μάλιστα, όπως ο κλάδος των τροφίμων και ποτών, το συγκριτικό μειονέκτημα επιδεινώθηκε σε όλη τη δεκαετία του 1990. Αντίστοιχη είναι και η εξέλιξη των κλάδων των επίπλων και ειδών επιπλοποιίας, με συγκριτικά μεγαλύτερη επιδείνωση. Αντίθετα, σε ορισμένους κλάδους, όπως αυτοί των ανόργανων χημικών και πλαστικών και των μεταλλικών ορυκτών, αν και παρουσιάζουν συγκριτικά μειονεκτήματα σε όλη την δεκαετία του 1990, η κατάσταση φαίνεται να βελτιώνεται, αν και η απόσταση από τη μετατροπή του μειονεκτήματος σε πλεονέκτημα, είναι πολύ μεγάλη. Τέλος οι κλάδοι του χαρτιού και των γουναρικών-δερμάτων παρουσιάζουν συγκριτικό μειονέκτημα το οποίο όμως δεν μεταβλήθηκε στη δεκαετία του 1990. Η εικόνα του κλαδικού πλεονεκτήματος ή μειονεκτήματος είναι σχετικά διαφορετική όταν το πεδίο ανάλυσης είναι ο χώρος της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Ο κλάδος των τροφίμων και ποτών παρουσιάζει συγκριτικό πλεονέκτημα στο εμπόριο με αυτές τις χώρες. Το πλεονέκτημα βελτιώθηκε στην περίοδο 1990-1998 και στη συνέχεια ακολούθησε πτωτική πορεία. Τα χημικά και τα πλαστικά επίσης βελτίωσαν τη θέση τους στη δεκαετία του 1990.

Είναι εμφανές, και από την χωρική δομή του εμπορίου, ότι οι ελληνικές επιχειρήσεις, μεταξύ αυτών και του νομού, έστρεψαν τουλάχιστον ένα μέρος των εξαγωγών τους προς τις χώρες της ΚΑΕ μετά την κατάρρευση των προηγούμενων καθεστώτων.

Τέλος, από την ανάλυση του δείκτη ενδοκλαδικού εμπορίου προκύπτει ότι η χώρα και κατά συνέπεια οι νομοί, μάλλον συμμετέχουν στο διεθνές εμπόριο, στους κλάδους που εξειδικεύεται ο νομός, εκτός των πλαστικών, με μορφή διακλαδικού εμπορίου, δηλαδή με την εκμετάλλευση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων, και όχι με τη μορφή του ενδοκλαδικού εμπορίου, δηλαδή με την εισαγωγή και εξαγωγή προϊόντων και μερών των προϊόντων στον ίδιο κλάδο.

Η τάση του εμπορίου μεταξύ των ανεπτυγμένων χωρών είναι η ενδοκλαδική ανταλλαγή. Αυτή η τάση ενισχύεται από το γεγονός ότι σε όλο και περισσότερα προϊόντα και υπηρεσίες που ανταλλάσσουν οι αναπτυγμένες χώρες μεταξύ τους, τα στατικά συγκριτικά πλεονεκτήματα παίζουν όλο και μικρότερο ρόλο εν αντιθέσει προς τα δυναμικά συγκριτικά πλεονεκτήματα (τα ανθρωπογενή) που προσθέτουν όλο και περισσότερη αξία στο προϊόν.

Κλείνοντας αυτήν την ενότητα σχετικά με την εμπορευσιμότητα της παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών του Νομού Ροδόπης, θα ήθελα να σημειώσω ότι ο νομός παρουσιάζει παραγωγική εξειδίκευση σε κλάδους οι οποίοι να μεν χαρακτηρίζονται ως εμπορεύσιμοι διεθνώς, όμως η εξαγωγική τους αξιοποίηση είναι μηδαμινή. Αυτοί οι κλάδοι είναι η εκπαίδευση, η υγεία και οι κατασκευές. Οι κλάδοι αυτοί θεωρούνται από την ελληνική κοινωνία ως μη εμπορεύσιμοι διεθνώς, με λιγότερη έμφαση φυσικά για τις κατασκευές, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει η δυνατότητα δημιουργίας πρόσθετων εισοδημάτων στην περιοχή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

Το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν (ΑΕΠ) του πρωτογενή τομέα στον Νομό Ροδόπης αποτελούσε το 2002 το 2% του συνολικού ποσοστού της χώρας, ενώ αντίστοιχα το συνολικό ΑΕΠ του νομού αποτελούσε μόλις το 0,7% του συνολικού ποσοστού της χώρας. Στη γεωργία αναλογούσε το 21% του προϊόντος του νομού (2002), η 8η υψηλότερη συμμετοχή στη χώρα, από 28% που ήταν το 1997. Ο Νομός Ροδόπης το 2003 ήταν η 5η παραγωγός περιοχή καπνού της χώρας, με 7% της συνολικής παραγωγής της χώρας, η 8η παραγωγός βαμβακιού με 4% και η 10η παραγωγός σιταριού με 4%.

3.1. Κύριες Χρήσεις Αγροτικής Γης

Η καλλιεργούμενη έκταση στον Νομό Ροδόπης ανέρχεται σε 750.105 στρέμματα. Από τα στοιχεία του πίνακα 3.1, που ακολουθεί, διαπιστώνεται ότι από τους 9 Δήμους και 3 Ανεξάρτητες Κοινότητες του νομού ο Δήμος Κομοτηνής καταλαμβάνει τη μεγαλύτερη έκταση με 147.769 στρέμματα, συμμετέχοντας με ποσοστό 19,7% στην συνολική καλλιεργούμενη έκταση του νομού. Ακολουθεί ο Δήμος Μαρώνειας με 130.657 στρέμματα και ποσοστό 17,4% και ο Δήμος Σαπών με 117.130 στρέμματα και ποσοστό 15,6%. Οι τρεις αυτοί Δήμοι κατέχουν το 52,7% της συνολικής καλλιεργούμενης έκτασης του νομού. Άλλοι μεγάλης καλλιεργούμενης έκτασης δήμοι είναι ο Δήμος Ιάσμου, με ποσοστό 8,4%, ο Δήμος Αιγείρου, με ποσοστό 8,3%, ο Δήμος Νέου Σιδηροχωρίου, με ποσοστό 7,7%, ο

Δήμος Φιλλύρας, με 6,4% και ο Δήμος Αρριανών, με 5,9%. Τα μικρότερα ποσοστά καλλιεργούμενης έκτασης παρουσιάζουν ο Δήμος Σώστου, με 4,3% και οι 3 Ανεξάρτητες Κοινότητες του νομού, Οργάνης με 3,3%, Κέχρου με 2% και Αμαξάδων με 0,9%.

Ο συνολικός αριθμός των γεωργικών εκμεταλλεύσεων στον Νομό Ροδόπης που χρησιμοποιούν γεωργικές εκτάσεις είναι 16.309. Η κατανομή των γεωργικών εκμεταλλεύσεων στους Δήμους και τις Ανεξάρτητες

Κοινότητες του νομού δεν είναι αναλογική με την καλλιεργούμενη έκταση στον κάθε Δήμο. Έτσι διαπιστώνουμε σημαντικές διαφορές όσον αφορά την μέση έκταση ανά εκμετάλλευση στους Δήμους. Την μεγαλύτερη μέση έκταση ανά εκμετάλλευση κατέχει ο Δήμος Αρριανών με 82,1 στρέμματα, ακολουθεί ο Δήμος Ν. Σιδηροχωρίου με 74,3 στρέμματα και οι Δήμοι Μαρώνειας και Σαπών με 68,5 και 62,7 στρέμματα ανά εκμετάλλευση αντίστοιχα. Στη συνέχεια ακολουθούν οι Δήμοι Ιάσμου και Κομοτηνής με 49,1 και 46,2 στρέμματα και οι Κοινότητες Κέχρου και Οργάνης με 43,8 και 39,2 στρέμματα. Οι μικρότερες μέσες εκτάσεις ανά εκμετάλλευση παρατηρούνται στους Δήμους Φιλλύρας (26,8στρ.), Αρριανών (26,2στρ.), Σώστου (19,1στρ.) και στην Κοινότητα Αμαξάδων (18,8στρ.).

Όπως φαίνεται στον ίδιο πίνακα παρουσιάζεται πολυτεμαχισμός των καλλιεργούμενων εκτάσεων στους Δήμους Μαρώνειας, Κομοτηνής, Σαπών, Φιλλύρας και Αρριανών, καθώς και στις 3 Ανεξάρτητες Κοινότητες.

Έτσι η μέση έκταση ανά αγροτεμάχιο είναι πολύ χαμηλή στους Δήμους Αρριανών (3,3 στρ.), Σώστου (3,9στρ.) και Δ. Φιλλύρας (3,9στρ.). Αντίθετα στους Δήμους Αιγείρου (13,5στρ.), Ιάσμου (13,4στρ.) και Ν. Σιδηροχωρίου (11,9στρ.) η μέση έκταση ανά αγροτεμάχιο είναι υψηλή.

Ο Νομός Ροδόπης μπορεί να χαρακτηριστεί, όσον αφορά τον πρωτογενή τομέα, ως γεωργικός νομός, αφού το 76% των εκμεταλλεύσεων (12.626) είναι Γεωργικές Εκμεταλλεύσεις, το 21% (3.546) Μικτές Εκμεταλλεύσεις και μόλις το 3% (417) καθαρά Κτηνοτροφικές.

Παρόλα αυτά, παρατηρούμε ότι στις ορεινές περιοχές του νομού, και ιδιαίτερα στις Κοινότητες Κέχρου και Οργάνης, υπερτερούν οι μικτές εκμεταλλεύσεις, που σημαίνει ότι οι περιοχές αυτές μπορούν να χαρακτηριστούν ως γεωργοκτηνοτροφικές.

Συνολικά στον Νομό Ροδόπης, μορφή κατοχής της χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης που υπερτερεί είναι η ιδιόκτητη, με ποσοστό 72,4%. Νοικιασμένη γεωργική γη χρησιμοποιείται σε ποσοστό 24,8%, ενώ το 0,2% είναι μεσιακής μορφής και ένα ποσοστό 2,7% είναι άλλης μορφής. Αντιστοιχία με τα συνολικά ποσοστά του νομού, όσον αφορά την μορφή κατοχής της χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης, παρουσιάζονται στις 3 ανεξάρτητες κοινότητες του. Στις 2 ορεινές κοινότητες Κέχρου και Οργάνης το σύνολο της Χρησιμοποιούμενης Γεωργικής Έκτασης, 100% και 98,4% αντίστοιχα, είναι ιδιόκτητη. Αντίστροφο φαινόμενο παρατηρείται στην πεδινή Κοινότητα Αμαξάδων, όπου τα ποσοστά ιδιόκτητης και ενοικιαζόμενης έκτασης σχεδόν μοιράζονται με 56,5% και 40,6% αντίστοιχα.

3.2 Διάρθρωση Πρωτογενούς Παραγωγής

3.2.1 Φυτική Παραγωγή

Διαπιστώνεται ότι στον Νομό Ροδόπης η χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση φτάνει στα 750.105 στρέμματα. Το σύνολο σχεδόν της γεωργικής έκτασης (94,3%) χρησιμοποιείται για την καλλιέργεια ετήσιων φυτών, κυρίως δημητριακών (σιτηρών) και βιομηχανικών φυτών (βαμβακιού και καπνού). Οι δενδρώδεις καλλιέργειες χρησιμοποιούν μόλις το 1,2% της συνολικής καλλιεργούμενης έκτασης και τα αμπέλια και σταφιδάμπελα το 0,1%. Η έκταση των μόνιμων λιβαδιών και βοσκοτόπων ανέρχεται στο 2,3%, κυρίως στις ορεινές περιοχές του νομού. Οι λοιπές εκτάσεις δεν ξεπερνούν το 2%, με τις αγραναπαύσεις στο 1,9% και τους οικογενειακούς λαχανόκηπους στο 0,1%. Η κατανομή αυτή ισχύει σχεδόν

στο σύνολο των δήμων του νομού. Όσον αφορά τις ετήσιες καλλιέργειες εξαίρεση αποτελούν οι Κοινότητες Κέχρου και Οργάνης, στις οποίες τα ποσοστά είναι μόλις 23,5% και 65,5% αντίστοιχα. Σε μικρότερα ποσοστά σε σχέση με το σύνολο του νομού, όσον αφορά τις ετήσιες καλλιέργειες, κινείται και ο Δήμος Σώστου με ποσοστό 86,1%.

Στις δενδρώδεις καλλιέργειες διαφοροποίηση παρατηρούμε σε σχέση με τον μέσο όρο του νομού στον Δήμο Σώστου με ποσοστό 10,6%, κυρίως λόγω της καλλιέργειας της κερασιάς, αλλά και στον Δήμο Μαρώνας σε μικρότερο ποσοστό 2,1%.

Μεγάλη διαφοροποίηση παρατηρούμε, όσον αφορά τα μόνιμα λιβάδια και βοσκότοπους, στην Κοινότητα Κέχρου, στην οποία η χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση γι' αυτόν τον σκοπό φτάνει το 76,4%, εξαιτίας την ανάπτυξης της κτηνοτροφίας στην περιοχή. Μικρή διαφοροποίηση σε αυτόν τον τομέα παρατηρούμε επίσης και στην Κοινότητα Οργάνης με ποσοστό 8,2%. Στην Κοινότητα Οργάνης παρατηρούμε μεγάλη διαφοροποίηση σε σχέση με τον μέσο όρο του νομού και στις εκτάσεις που χρησιμοποιούνται για αγρανάπαυση, όπου το ποσοστό φτάνει το 25,9%.

3.2.2 Ζωική Παραγωγή

Η ζωική παραγωγή στον Νομό Ροδόπης διακρίνεται στη βοοτροφία, αιγοπροβατοτροφία, αγελαδοτροφία, χοιροτροφία, ορνιθοτροφία, κονικλοτροφία και μελισσοκομία.

Όσον αφορά την βοοτροφία, εκτροφή βοοειδών συναντάμε σε όλες σχεδόν τις περιοχές του νομού. Σημαντικός αριθμός ζώων εκτρέφονται στους Δήμους Σαπών, Κομοτηνής, Σώστου Ιάσμου, Φιλλύρας και στις Κοινότητες Κέχρου και Οργάνης. Αντίθετα μικρός αριθμός εκτρεφόμενων βοοειδών συναντάται στους Δήμους Ν. Σιδηροχωρίου, Αιγείρου, Μαρώνας και την Κοινότητα Αμαξάδων. Προβατοειδή εκτρέφονται και πάλι σε όλους τους δήμους του νομού και μάλιστα η κατανομή τους είναι αναλογική. Εξαίρεση αποτελούν οι Δήμοι Σαπών (19,7%), Ιάσμου

(14,0%), Μαρώνιας (11,7%) και Κομοτηνής(10%) στους οποίους η εκτροφή προβάτων είναι πιο υψηλή σε σχέση με τον μέσο όρο του νομού.

Αντίθετα η αιγοτροφία δεν συναντάται σε όλους τους δήμους του νομού. Εκτρέφεται μόνο από τους Δήμους Ν. Σιδηροχωρίου και Αιγείρου. Σημαντική εκτροφή αιγών παρατηρούμε στους Δήμους Ιάσμου (17,2%) και Φιλλύρας (16,3%).

Ο κλάδος της χοιροτροφίας αποτελείται αποκλειστικότητα για τον Δήμο Κομοτηνής, αφού σ' αυτόν εκτρέφονται το 88,1% των χοίρων του νομού. Αντίθετα η χοιροτροφία δεν συναντάται στους Δήμους Αιγείρου, Αρριανών, Νέου Σιδηροχωρίου και στις Κοινότητες Κέχρου και Οργάνης. Ιπποειδή και Όνοι εκτρέφονται κυρίως στις ορεινές και ημιορεινές περιοχές του νομού. Έτσι η πλειοψηφία τους βρίσκεται στις Κοινότητες Κέχρου και Οργάνης, στον Δήμο Σώστου και στον Δήμο Ιάσμου. Κονικλοτροφία συναντάμε σε 6 Δήμους του νομού, με τον μισό σχεδόν αριθμό ζώων να βρίσκονται στους Δήμους Μαρώνιας και Κομοτηνής. Αντίθετα δεν εκτρέφονται κουνέλια στις 3 κοινότητες του νομού και στον Δήμο Αρριανών.

Πουλερικά συναντάμε σε όλους τους δήμους και τις κοινότητες του νομού. Σημαντικός αριθμός πουλερικών βρίσκεται στους Δήμους Ν. Σιδηροχωρίου (19,5) και Σαπών (17,7%). Τέλος, εκτροφή μελισσών δεν συναντάτε σε όλες τις περιοχές του νομού. Τρεις περιοχές κατέχουν την συντριπτική πλειοψηφία του αριθμού των κυψελών. Ο Δήμος Κομοτηνής με 24,9%, ο Δήμος Σώστου με 18,1% και ο Δήμος Μαρώνιας με 16,4%. Αντίθετα μηδαμινή είναι η εκτροφή μελισσών στους Δήμους Ιάσμου και στην Κοινότητα Κέχρου.

3.2.3. Δασική Έκταση

Ο Νομός Ροδόπης χωρίζεται στα παρακάτω 5 Δασικά Συμπλέγματα:

1. Αμαξάδων – Ιάσμου – Πολυάνθου – Σώστη – Ασωμάτων
2. Νέας Σάντας - Κέχρου - Φιλλύρας – Αρριάνων
3. Νέδας - Σαπών

4. Ισμάρου

5. Ανατολικής Ροδόπης με συνολική έκταση 1.462.323 στρέμματα και είναι ο 5ος σε έκταση νομός από πλευράς δασοκάλυψης. Η δασοσκεπής έκταση του νομού ανέρχεται σε 747.184 στρέμματα και καταλαμβάνει το 51,1% της συνολικής έκτασης, ενώ η μερικώς δασοσκεπής έκταση ανέρχεται σε 360.640 στρέμματα, δηλαδή το 27,7% της συνολικής έκτασης. Οι αγροί καταλαμβάνουν το 10,3%, η γυμνή έκταση το 10,6%, η άγονη έκταση το 2,7% και οι αναδασώσεις το 0,7% της συνολικής έκτασης των δασικών συμπλεγμάτων. Το μεγαλύτερο Δασικό σύμπλεγμα είναι της Νέας Σάντας - Κέχρου - Φιλλύρας – Αρριάνων που καταλαμβάνει το 30,9%, ακολουθεί της Ανατολικής Ροδόπης με 29,9%, των Αμαξάδων – Ιάσμου – Πολυάνθου – Σώστη – Ασωμάτων με 20,6%, του Ισμάρου με 11,1% και της Νέδας – Σαπών με 7,5% της συνολικής έκτασης.

3.2.4 Αλιεία

Στον Νομό Ροδόπης υπάρχουν 7 λιμνοθάλασσες, τις οποίες εκμεταλλεύονται οι αλιευτικοί συνεταιρισμοί του νομού, με δεκαετή σύμβαση. Ο αριθμός των αλιέων που συμμετέχουν σ' αυτούς, καθώς και η παραγόμενη ποσότητα για το 2000, παρουσιάζονται στον ακολουθώ πίνακα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.1

Αλιεία εσωτερικών υδάτων (λιμνών, ποταμών, ρυακιών)

Αλιείς και εκτροφείς αλιευμάτων	Αλιευθείσα ποσότητα αλιευμάτων σε τόνους
171	Σύνολο παραγωγής: 256

3.3 Υποστήριξη Πρωτογενούς Τομέα

3.3.1 Απασχολούμενοι στον Πρωτογενή Τομέα

	Κάτοχοι εκμεταλλεύσεων και απασχολούμενα μέλη του νοικοκυριού τους	%	Μόνιμοι εργάτες	%	Εποχικ οί εργάτες	%	Απασχό ληση χωρίς αμοιβή	%
Σύνολο	34.448		139		28.942		973	
Άντρες	18.573	53,9 %	132	95,05%	12.247	42,3 %	546	6,1%
γυναίκες	15.875	46,1 %	7	5,0%	16.695	57,7 %	427	3,9%

Ο αριθμός των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα του Νομού Ροδόπης, για το 2000, ανέρχεται σε 34.448 άτομα (πίνακας 3.2). Από αυτούς το 53,9% είναι άνδρες και το 46,1% γυναίκες. Οι μόνιμοι εργάτες είναι 139, οι εποχικοί 28.942 και απασχολούνται χωρίς αμοιβή με την μορφή της αλληλοβοήθειας 973 άτομα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.3 Απασχολούμενοι στον Πρωτογενή Τομέα.

Πηγή: ΕΣΥΕ Απογραφή Γεωργίας-Κτηνοτροφίας 1999 – 2000

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 3.2, ενώ η πλειοψηφία των μονίμων εργατών είναι άνδρες, η πλειοψηφία των εποχικών εργατών είναι γυναίκες, με ποσοστό 57,7%, γεγονός που επιβεβαιώνει την άποψη ότι η απασχόληση τους στον πρωτογενή τομέα είναι επικουρική, για την συμπλήρωση του οικογενειακού εισοδήματος.

3.3.2 Μηχανολογικός Εξοπλισμός

Στον Νομό Ροδόπης υπάρχουν 9.319 τρακτέρ, που καλύπτουν μια έκταση 548.000 στρεμμάτων, 86 σκαπτικά μονοαξονικά (φρέζες) και 30 μηχανές συλλογής και κοπής χόρτου.

3.3.3 Άρδευση - Αρδευτικά Δίκτυα

Σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη των καλλιεργειών παίζει η άρδευση. Στον Νομό Ροδόπης οι συνολικές αρδευθείσες εκτάσεις φτάνουν τα 372.604 στρέμματα, που αποτελούν το 49,7% της χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης. Οι περισσότερες αρδευθείσες εκτάσεις βρίσκονται στον Δήμο Ιάσμου, όπου το ποσοστό φτάνει το 91,2%. Ακολουθούν οι Δήμοι Αιγείρου και Ν. Σιδηροχωρίου, με ποσοστά 79,2% και 74,4% αντίστοιχα. Κοντά στον μέσο όρο του νομού βρίσκονται οι Δήμοι Σώστου, Μαρώνειας, Κομοτηνής και η Κοινότητα Αμαξάδων. Αντίθετα χαμηλά ποσοστά αρδευθεισών εκτάσεων έχουν οι Δήμοι Αρριάνων, Σαπών και η Κοινότητα Οργάνης

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.3

Αρδευόμενες και Αρδευθείσες εκτάσεις κατά Δήμο και Κοινότητα

	Χ.Γ.Ε	ΑΡΔΕΥΟΥΜΕ ΝΕΣ	ΑΡΔΕΥΘΕΙ ΣΕΙΣ	%
Ν.ΡΟΔΟΠ ΗΣ	750.10 5	415.657	372.604	49.7%
ΔΗΜΟΙ				
ΚΟΜΟΤΗ ΝΗΣ	147.76 5	79.940	65.023	44,0%
ΑΙΓΕΙΡΟΥ	61.937	54.753	49.037	79,2%
ΑΡΙΑΝΝΩ Ν	44.447	19.116	17.117	38,5%
ΙΑΣΜΟΥ	63.149	59.060	57.613	91,2%
ΜΑΡΩΝΕΙ ΑΣ	130.65 7	69.753	66.832	51,2%
ΝΕΟΥ ΣΙΔΗΡΟΧ ΩΡΙΟΥ	57.911	46.473	43.065	74,4%
ΣΑΠΩΝ	117.13 0	30.007	27.243	23,3%
ΣΩΣΤΟΥ	32.218	20.653	17.148	53,2%
ΦΙΛΛΥΡΑ Σ	48.343	24.072	19.012	39,3%

ΚΟΙΝΟΤΗ ΤΕΣ				
ΑΜΑΞΑΔ ΩΝ	6.626	4.120	3.481	52,5%
ΚΕΧΡΟΥ	15.033	17	17	0,1%
ΟΡΓΑΝΗΣ	24.885	7.694	7.016	28,2%

Πηγή: ΕΣΥΕ Απογραφή Γεωργίας Κτηνοτροφίας 1999 – 2000

3.4 Επενδυτικές Δραστηριότητες και Ενισχύσεις στον Πρωτογενή Τομέα

Τα προγράμματα που αφορούν επενδυτικές δραστηριότητες στον πρωτογενή τομέα του Νομού Ροδόπης αφορούν:

- Επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις με ενδείξεις οικονομικής βιωσιμότητας - φυτικής παραγωγής
- Μετεγκαταστάσεις κτηνοτροφικών μονάδων
- Εγκατάσταση πιλοτικών - επιδεικτικών αγρών για νέες καλλιέργειες και νέες καλλιεργητικές τεχνικές
- Πριμοδότηση πρώτης εγκατάστασης -νέοι γεωργοί
- Επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις με ενδείξεις οικονομικής βιωσιμότητας-ζωικής παραγωγής

3.5 Προβλήματα στον Πρωτογενή Τομέα

Στον πρωτογενή τομέα του Νομού Ροδόπης καταγράφηκαν ορισμένα ουσιαστικά προβλήματα, που αποτελούν τροχοπέδη στην αναπτυξιακή του πορεία.

Σε πολλές περιοχές του νομού παρουσιάζεται το πρόβλημα του μικρού γεωργικού κλήρου, αλλά και του πολυτεμαχισμού των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, ως αποτέλεσμα της έλλειψης αναδασμού, που πολλές φορές οφείλεται και στην άρνηση των ίδιων των παραγωγών στο να προχωρήσει αυτή η διαδικασία.

Από την άλλη πλευρά, οι νέες συνθήκες ανταγωνισμού στο διεθνές εμπόριο αγροτικών προϊόντων, αλλά και η πρόσφατη αναθεώρηση της Κ.Α.Π., οδηγούν τους παραγωγούς στο να εκφράζουν μια γενική αβεβαιότητα για το μέλλον της γεωργίας, με αποτέλεσμα πολλοί νέοι να πιστεύουν ότι το μέλλον είναι δυσοίωνο και να απομακρύνονται από τη γεωργία. Ιδιαίτερα στις ορεινές και ημιορεινές περιοχές του νομού, όπου η καλλιέργεια του καπνού είναι συνδεδεμένη και με τον πολιτισμό της περιοχής, υπάρχει μεγάλη αβεβαιότητα για το μέλλον της καλλιέργειας, ενώ παρόμοιος προβληματισμός επικρατεί και στους καλλιεργητές βαμβακιού, αφού η καλλιέργεια είναι αρκετά διαδεδομένη στο νομό, αλλά συνδέεται και με τον μεταποιητικό τομέα της περιοχής, ο οποίος απασχολεί πολλούς κατοίκους των αγροτικών περιοχών.

Σημαντικά προβλήματα παρουσιάζονται στον τομέα της επεξεργασίας και τυποποίησης των αγροτικών προϊόντων λόγω έλλειψης των κατάλληλων υποδομών. Παρατηρείται επίσης ανορθολογισμός στην κατανομή των επενδύσεων που έχουν γίνει (κυρίως μέσω επιδοτήσεων από το Β' και το Γ' ΚΠΣ) στους τομείς της εμπορίας και μεταποίησης των αγροτικών προϊόντων, με αποτέλεσμα να υπάρχουν περιοχές που δεν διαθέτουν τις απαραίτητες υποδομές. Μας αναφέρθηκε π.χ. ότι σε ολόκληρο τον Νομό Ροδόπης λειτουργεί ένα μόνο ελαιοτριβείο.

Σημαντικά προβλήματα παρουσιάζονται επίσης και με την διάθεση των αγροτικών προϊόντων, αφού η δυσκολία απορρόφησης τους, εξαιτίας της έλλειψης οργανωμένων καναλιών διάθεση με την αποτυχία των συνεταιρισμών, έστρεψε πολλούς παραγωγούς στο να πωλούν μόνοι τους τα προϊόντα τους χάνοντας το πλεονέκτημα της αυξημένης διαπραγματευτικής δύναμης.

Από την άλλη πλευρά στον τομέα της κτηνοτροφίας παρατηρούνται ελλείψεις στις υποδομές καθώς και μεγάλη δυσκολία στην προσέλκυση νέων στον τομέα της κτηνοτροφίας, εξαιτίας των δυσκολιών που παρουσιάζει η κτηνοτροφία, αλλά και στην κοινωνική απαξίωση του κτηνοτροφικού επαγγέλματος, παρόλο που ο τομέας της κτηνοτροφίας είναι ένας τομέας που συνεχώς διευρύνεται και δίνονται, αλλά και

αναμένεται να δοθούν, ιδιαίτερα κίνητρα και ενισχύσεις σε όσους ασχολούνται με την ζωική παραγωγή.

Παράλληλα, όσον αφορά την άρδευση και τα αρδευτικά δίκτυα, σε όλες σχεδόν τις περιοχές του νομού, επικρατούν προβλήματα που οφείλονται στην έλλειψη ορθής διαχείρισης των υδάτινων πόρων, εξαιτίας της έλλειψης αρδευτικών δικτύων και αρδευτικών έργων. Επίσης παρουσιάζονται προβλήματα υφαλμύρωσης των υδάτων, ιδιαίτερα στις παράκτιες περιοχές, εξαιτίας των αλόγιστων ιδιωτικών αρδευτικών γεωτρήσεων.

Η ελεύθερη χρήση του νερού με ιδιωτικές γεωτρήσεις, έχει οδηγήσει στην πλήρη απαξίωση των υδατικών πόρων και των έργων άρδευσης και, σε συνδυασμό με το ζήτημα της επικείμενης τιμολόγησης του νερού, είναι ένα από τα ζητήματα που απαιτούν λύση τα επόμενα χρόνια.

Οι παράλληλες δραστηριότητες στον αγροτικό χώρο, είτε έχουν εγκαταλειφθεί (Γυναικείος Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Μαρώνειας), είτε δεν υφίστανται (μη αξιοποίηση του ορεινού όγκου και του φυσικού κάλους της περιοχής).

Τέλος, αναφέρθηκαν προβλήματα έλλειψης βοσκοτόπων, έλλειψης αγροτικών δρόμων, αλλά και οργανωμένων κτηνοτροφικών πάρκων τα οποία θα τηρούν κανόνες υγιεινής.

Στα προβλήματα που αναφέρθηκαν από φορείς του νομού περιλαμβάνονται:

- Έλλειψη Γυναικείων Αγροτουριστικών Συνεταιρισμών
- Μη αξιοποίηση του ορεινού όγκου και του φυσικού κάλους της περιοχής.
- Έλλειψη αγροτουριστικών υποδομών.
- Κατασπατάληση υδατικών πόρων.
- Ανεκμετάλλευτα γεωθερμικά πεδία
- Μικρή ανάπτυξη της βιολογικής γεωργίας
- Άρνηση των νέων να ασχοληθούν με επαγγέλματα του πρωτογενή τομέα.
- Ελλιπής ανάπτυξη των βιολογικών καλλιεργειών.
- Ελλείψεις στην ενημέρωση και εκπαίδευση των αγροτών.

- Ανεπάρκεια των υποδομών στην κτηνοτροφία.

Σε επίπεδο Δήμου τα σπουδαιότερα προβλήματα που καταγράφηκαν είναι τα παρακάτω:

Δήμος Αιγείρου

- Προβλήματα στη διάθεση των προϊόντων
- Αβεβαιότητα για το μέλλον
- Έλλειψη Ενημέρωσης

Κοινότητα Αμαξάδων

- Έλλειψη Ενημέρωσης
- Αβεβαιότητα για το μέλλον

Δήμος Αρριανών

- Έλλειψη αγροτικών δρόμων
- Αρδευτικά Έργα – Δίκτυα
- Διαχείριση Υδάτινων Πόρων
- Έλλειψη Αναδασμού

Δήμος Ιάσμου

- Προβλήματα στη διάθεση των προϊόντων
- Αβεβαιότητα για το μέλλον
- Έλλειψη Ενημέρωσης
- Πρόβλημα υπερβόσκησης στον ορεινό όγκο

Δήμος Μαρώνειας

- Προβλήματα στη διάθεση των προϊόντων
- Αρδευτικά Έργα
- Αναδασμός
- Πολυτεμαχισμός
- Αβεβαιότητα για το μέλλον
- Έλλειψη οργανωμένων κτηνοτροφικών μονάδων

Δήμος Ν. Σιδηροχωρίου

- Διαχείριση Υδάτων
- Αρδευτικά Έργα
- Αποστραγγιστικά Έργα

- Υφαλμύρωση Υδάτων
- Επαναπροσδιορισμός παράκτιων περιοχών
- Αναδασμός

Δήμος Σαπών

- Διαχείριση υδάτων
- Διάθεση προϊόντων
- Αρδευτικά Δίκτυα – Έργα
- Αναδασμός
- Έλλειψη βοσκοτόπων

Δήμος Σώστου

- Αναδασμός
- Αβεβαιότητα
- Μικρός Κλήρος
- Έλλειψη νέων Αγροτών
- Διάθεση προϊόντων
- Αρδευτικά Δίκτυα

Κοινότητες Κέχρου – Οργάνης

- Προβλήματα στη διάθεση των προϊόντων
- Αρδευτικά Έργα
- Αναδασμός
- Πολυτεμαχισμός
- Αβεβαιότητα για το μέλλον
- Έλλειψη οργανωμένων κτηνοτροφικών μονάδων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ ΤΟΥ ΣΗΜΕΡΙΝΟΥ ΔΙΑΜΑΝΤΙΟΥ ΤΗΣ ΡΟΔΟΠΗΣ

Η ανάλυση της παραγωγικής δομής του Νομού Ροδόπης ερμηνεύεται πλήρως από τους τέσσερις προσδιοριστικούς παράγοντες. Αυτοί οι προσδιοριστικοί παράγοντες, σε συνδυασμό με την κρατική και ευρωπαϊκή πολιτική, έχουν καθορίσει την παραγωγική συσσώρευση και κατά συνέπεια την παραγωγικότητα και το κατά κεφαλήν εισόδημα του νομού, καθώς και τον ρυθμό πραγματικής σύγκλισης με τον μέσο όρο της ΕΕ.

4.1. Παραγωγικοί πόροι

Η πρώτη κατηγορία προσδιοριστικών παραγόντων είναι οι παραγωγικοί πόροι. Οι παραγωγικοί πόροι χωρίζονται σε βασικούς (*basic*) και εξελιγμένους (*advanced*), καθώς και σε γενικούς (*generalized*) και εξειδικευμένους (*specialized*).

Βασικοί πόροι είναι οι φυσικοί πόροι, πρώτες ύλες, το κλίμα, η τοποθεσία, η ανειδίκευτη ή ημι-ειδικευμένη εργασία κλπ. Γενικά ως βασικοί πόροι θεωρούνται οι πόροι που προσφέρονται από την φύση και για την δημιουργία τους δεν έχει μεσολαβήσει ανθρώπινη προσπάθεια. Συνήθως, οι βασικοί πόροι χρησιμοποιούνται σε παραγωγικές διαδικασίες με χαμηλή προστιθέμενη αξία (κλωστοϋφαντουργία, μεταλλεία, συναρμολόγηση προϊόντων, κλπ) και υπόκεινται στον έντονο διεθνή ανταγωνισμό, κυρίως από ομοειδείς χώρες ή περιοχές.

Εξελιγμένοι πόροι είναι οι υποδομές σύγχρονης ψηφιακής επικοινωνίας, το προσωπικό υψηλής τεχνολογικής εκπαίδευσης, όπως μηχανικοί, επιστήμονες Η/Υ, πανεπιστημιακά ερευνητικά ινστιτούτα σε επιστήμες αιχμής, κλπ. Οι εξελιγμένοι παραγωγικοί πόροι είναι αποτέλεσμα μακροχρόνιας, συνεπούς και σχεδιασμένης ανθρώπινης προσπάθειας. Οι εξελιγμένοι παραγωγικοί πόροι χρησιμοποιούνται σε παραγωγικές διαδικασίες αιχμής και με υψηλή προστιθέμενη αξία.

Γενικοί πόροι είναι οι πόροι που αφορούν και μπορούν να χρησιμοποιηθούν από επιχειρήσεις πολλών κλάδων. Παραδείγματα τέτοιων γενικών πόρων είναι το οδικό δίκτυο και ειδικά το σύστημα των αυτοκινητοδρόμων, γενικά το μεταφορικό δίκτυο και το δίκτυο των επικοινωνιών, η δεξαμενή ανθρωπίνου δυναμικού με μόρφωση και διάθεση για παραγωγική εργασία κλπ.

Εξειδικευμένοι πόροι είναι οι πόροι οι οποίοι μπορούν να χρησιμοποιηθούν από επιχειρήσεις συγκεκριμένων παραγωγικών κλάδων, όπως για παράδειγμα οι εξειδικευμένοι σε ορισμένες εργασίες εργαζόμενοι, υποδομές με εξειδικευμένες ιδιότητες, πχ σιλό για σιτηρά στα λιμάνια, γνωσιολογική βάση σε εξειδικευμένους τομείς πχ. εργαστήρια βιοτεχνολογίας. Πολλές φορές δημιουργείται σύγχυση μεταξύ των εξελιγμένων πόρων και των εξειδικευμένων πόρων. Δεν πρέπει όμως να ταυτίζονται. Για παράδειγμα τα σιλό και το σύστημα φόρτωσης /εκφόρτωσης σε ένα λιμάνι θεωρείται εξειδικευμένος πόρος δεν μπορεί όμως σε καμία περίπτωση να θεωρηθεί εξελιγμένος.

4.1.1. Ανθρώπινο δυναμικό

Στην ανάλυση του κοινωνικού και χωροταξικού περιβάλλοντος του νομού Ροδόπης (κεφάλαια 5) παρουσιάζονται αναλυτικά τα δημογραφικά, πολιτισμικά και εκπαιδευτικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού. Για τις ανάγκες της παρούσας ανάλυσης θα χρησιμοποιηθούν μόνο δύο βασικά χαρακτηριστικά. Πρώτον, το εκπαιδευτικό επίπεδο του πληθυσμού και δεύτερο, οι πληθυσμιακές ιδιαιτερότητες. Το εκπαιδευτικό επίπεδο του πληθυσμού είναι αρκετά χαμηλότερο από το σύνολο της χώρας. Είναι χαρακτηριστικό ότι σύμφωνα με τη απογραφή του 2001, το ποσοστό των μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ανά 1000 κατοίκους ανέρχεται στο 44, όταν στο σύνολο της χώρας είναι 68. Ο νομός κατατάσσεται στην 50^η

θέση στο σύνολο της χώρας. Να σημειώσουμε ακόμη ότι και το ποσοστό των μαθητών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ανά 1000 κατοίκους είναι χαμηλότερο από τον μέσο όρο της χώρας (53 έναντι 59), ενώ ο νομός κατατάσσεται στην 38η θέση. Το ποσοστό των αποφοίτων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ανέρχεται στο 14.5%, περίπου. Από αυτούς μόλις το 2.5% είναι απόφοιτοι της τεχνολογικής εκπαίδευσης, γεγονός που μαρτυρά έλλειμμα τεχνικών δεξιοτήτων στο ανθρώπινο δυναμικό της περιοχής.

Οι απόφοιτοι της μετά-δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (τριτοβάθμια και μη διαβαθμισμένη πχ ΙΕΚ) ανέρχονται στο 8%, εκ των οποίων το 5% περίπου είναι πτυχιούχοι πανεπιστημίων και ΤΕΙ. Θα ήταν ενδιαφέρον στην καταγραφή του ανθρώπινου δυναμικού να υπήρχε μια πλήρης εικόνα των τεχνικών δεξιοτήτων. Εάν όμως κρίνουμε από την κατανομή των πανεπιστημιακών ειδικοτήτων στα πανεπιστήμια της χώρας, θα ήταν λογικό να υποθέσουμε ότι το μεγαλύτερο μέρος των αποφοίτων πανεπιστημιακής εκπαίδευσης δεν ανήκουν στις τεχνολογικές επιστήμες. Σημαντικό χαρακτηριστικό του ανθρώπινου δυναμικού του νομού είναι οι πληθυσμιακές ιδιαιτερότητες. Ο νομός παρουσιάζει υψηλά ποσοστά αναλφάβητων, ιδιαίτερα μεταξύ των μελών της μουσουλμανικής μειονότητας (τουρκογενείς, πομάκοι, τσιγγάνοι) με ακόμη μεγαλύτερα ποσοστά στις γυναίκες. Όπως σημειώνεται και άλλου σε αυτή την μελέτη, το 67% περίπου των παιδιών της μουσουλμανικής μειονότητας εγκαταλείπουν το δημοτικό σχολείο πρόωρα. Η στάση απέναντι στην εκπαίδευση έχει οδηγήσει τους κατοίκους των ορεινών και ημιορεινών περιοχών του νομού να αντιπροσωπεύουν ποσοστό λειτουργικού αναλφαβητισμού που αγγίζει το 40%. Η όλη εικόνα του ανθρώπινου δυναμικού αντικατοπτρίζεται και στο ποσοστό της απασχόλησης. Το ποσοστό απασχόλησης του πληθυσμού είναι αρκετά υψηλό, 60.8% το 1991 και 63.6% το 2001. Η θετική αυτή εξέλιξη, ως προς την συμμετοχή του πληθυσμού στην απασχόληση, βρίσκεται και σε συμφωνία με τους στόχους της στρατηγικής της Λισσαβόνας. Η αύξηση όμως της απασχόλησης εξηγεί και ένα μεγάλο ποσοστό της αύξησης του εισοδήματος στο νομό, όπως είδαμε και προηγουμένως. Επειδή όμως η αύξηση της απασχόλησης δεν συνοδεύτηκε από αντίστοιχη τεχνολογική πρόοδο, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ απέκλινε από τον μέσο κοινοτικό και εθνικό όρο.

Συνοψίζοντας, ο νομός διαθέτει βασικούς ανθρώπινους πόρους, δηλαδή ανειδίκευτο και χαμηλής ειδίκευσης ανθρώπινο δυναμικό. Η ύπαρξη αυτού του ανθρώπινου δυναμικού έχει συντελέσει σε σημαντικό βαθμό και στην παραγωγική διάρθρωση του νομού. Είναι χαρακτηριστική η παραγωγική συσσώρευση στην γεωργία, με κύρια αγροτικά προϊόντα τα επιδοτούμενα από την ΕΕ και τα οποία χαρακτηρίζονται από πολύ χαμηλές απαιτήσεις εκ μέρους των αγροτών ως προς τις τεχνικές δεξιότητες.

4.1.2. Γνωσιολογικοί πόροι

Βασικός πυλώνας των γνωσιολογικών πόρων στον νομό είναι το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης (ΔΠΘ). Το ΔΠΘ είναι σήμερα ένα από τα μεγαλύτερα πανεπιστήμια της χώρας. Καλλιεργεί μεγάλο φάσμα των επιστημών σε τμήματα και σχολές που είναι εγκατεστημένα σε τέσσερις πόλεις της Θράκης. Σε αντίθεση με την Ξάνθη, όπου είναι εγκατεστημένη η Πολυτεχνική Σχολή και τον Νομό Έβρου, όπου είναι εγκατεστημένες η Ιατρική Σχολή και η Γεωπονοδασολογική (στη Ορεοσιάδα), στον Νομό Ροδόπης είναι

εγκατεστημένες σχολές που δεν θα μπορούσαν να χαρακτηρισθούν από την σύνδεση τους με την παραγωγική διαδικασία, όπως Τμήματα Φιλολογίας, Παρευξείνιων Γλωσσών, Κοινωνικής Διοίκησης, ΤΕΦΑΑ και Νομικής. Εξαίρεση ίσως αποτελεί το Τμήμα Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων και Ανάπτυξης, το οποίο θα μπορούσε να έχει σχέση με την παραγωγή. Το ΔΠΘ στην Κομοτηνή αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα μη ικανοποιητικού σχεδιασμού εκ μέρους, τόσο της ακαδημαϊκής κοινότητας, όσο και εκ μέρους των τοπικών φορέων και της πολιτείας. Η δομή του ΔΠΘ στο νομό και η στάση των ανθρώπων του καθόρισαν τελικά και τον ρόλο του μέχρι σήμερα, καθώς αυτός περιορίζεται ουσιαστικά στην ζήτηση προϊόντων και υπηρεσιών εκ μέρους των φοιτητών και των στελεχών του. Η ραγδαία ανάπτυξη του κατασκευαστικού κλάδου και των «τουριστικών» εγκαταστάσεων, όπως εστιατόρια, καφετερίες και ξενοδοχεία πόλης, μπορούν να αποδοθούν σε μεγάλο βαθμό στην μεγέθυνση του ΔΠΘ και στο βασικό χαρακτηριστικό αυτών των σχολών που είναι η μαζικότητα των φοιτητών. Σε καμία όμως περίπτωση δεν μπορεί να χαρακτηρισθεί η παραπάνω συνεισφορά του ΔΠΘ στην παραγωγική εξειδίκευση του νομού ως συνεισφορά γνωσιολογικών πόρων. Η έλλειψη ερευνητικού δυναμικού σε επιστήμες αιχμής, καθώς και η υποαπασχόληση του υπάρχοντος ερευνητικού προσωπικού, αποτέλεσαν και αποτελούν επιβραδυντικό παράγοντα στην ατμομηχανή της οικονομικής ανάπτυξης της περιοχής. Τέλος, είναι γνωστό ότι η παρουσία ενός πανεπιστημίου σε μια περιοχή βοηθά στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής και με την δημιουργία των επιχειρήσεων – βλαστών (spin-off), καθώς αποτελούν την απευθείας παρέμβαση του πανεπιστημίου στην παραγωγή μέσω της παραγωγικής αξιοποίησης των επιστημονικών πορισμάτων. Η δομή του ΔΠΘ στην Κομοτηνή δεν λειτούργησε προς αυτήν την κατεύθυνση. Η βελτίωση του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος, η διάχυση της τεχνολογίας και καινοτομίας, η δημιουργία νέας γνώσης προς όφελος της περιοχής δεν έχουν πραγματοποιηθεί μέχρι σήμερα. Αυτό αφορά όλους τους παραγωγικούς κλάδους της Θράκης και πιθανόν να ερμηνεύει σε κάποιο βαθμό τη χαμηλή ανάπτυξη και τα χαμηλά εισοδήματα της περιοχής. Ο πολιτισμός είναι ο δεύτερος πυλώνας γνωσιολογικών πόρων. Σήμερα, ο πολιτισμός δεν αποτελεί μόνο το αποτέλεσμα μιας παραγωγικής διαδικασίας «πολιτιστικού προϊόντος», αλλά αποτελεί και σημαντική εισροή στην παραγωγική διαδικασία άλλων προϊόντων και υπηρεσιών. Είναι χαρακτηριστικό ότι σε συνεχείς αξιολογήσεις για την επιλογή του τόπου εγκατάστασης παραγωγικών δραστηριοτήτων, μεταξύ των συντελεστών που αναλύονται είναι και η ύπαρξη πολιτιστικού περιβάλλοντος υψηλής ποιοτικής στάθμης.

Η πολιτιστική ανάπτυξη του νομού είναι χαμηλή, και κατά αυτόν τον τρόπο δεν μπορεί να αποτελέσει πόρο για την προσέλκυση στελεχών υψηλού εισοδήματος σε επιχειρήσεις της περιοχής, ούτε και επιχειρήσεων υψηλής προστιθέμενης αξίας. Κατά την άποψη μας η έλλειψη πολιτισμού υψηλής ποιοτικής στάθμης ερμηνεύει και σε ένα βαθμό την αδυναμία του ΔΠΘ να προσελκύσει ερευνητικό προσωπικό υψηλής στάθμης, διατεθειμένο να εγκατασταθεί στην Κομοτηνή. Παράλληλα, στο νέο παγκόσμιο οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον ο πολιτισμός συνδέεται στενά με τον τουρισμό και τις νέες μορφές του, όπως είναι ο οικότουρισμός και αγροτουρισμός που ενσωματώνουν οργανικά τον λαϊκό πολιτισμό και την παραδοσιακή αρχιτεκτονική. Ο πολιτισμός στην κοινωνία μας γίνεται βασική συνιστώσα, τόσο στην οικονομία, όσο και στο αίτημα της ταυτότητας, αλλά και το ανάχωμα της ιστορικής μνήμης του τόπου. Λειτουργεί στην καρδιά της οικονομίας η οποία μπορεί να τον εμπορεύεται μέσω των διαφόρων επιχειρήσεων τουρισμού, προβάλλοντάς τον ως διανοητικό, παραδοσιακό ή και αισθητικό προϊόν. Χαρακτηριστικό παράδειγμα της σημαντικής επίδρασης των γνωσιολογικών πόρων, όπως πανεπιστήμιο και πολιτισμός, στην οικονομική ανάπτυξη μιας περιοχής αποτελεί η περιφέρεια του Εδιμβούργου στην Μ. Βρετανία. Την τελευταία εικοσαετία το Εδιμβούργο αποτελεί πόλο έλξης επιχειρήσεων υψηλής τεχνολογίας και προστιθέμενης αξίας, οι οποίες αποφάσισαν να εγκατασταθούν στην περιοχή, προκειμένου να εκμεταλλευθούν τις ερευνητικές δυνατότητες των στελεχών των πανεπιστημίων του Εδιμβούργου. Παράλληλα όμως, το Εδιμβούργο αποτέλεσε ελκυστικό τόπο εγκατάστασης και διότι το πολιτιστικό περιβάλλον είναι υψηλής στάθμης και διεθνώς αναγνωρισμένο, όπως πχ, το Φεστιβάλ Εδιμβούργου. Ένας τρίτος πυλώνας γνωσιολογικών πόρων είναι το στελεχιακό δυναμικό των ενόπλων δυνάμεων που είναι εγκατεστημένο στο νομό. Οι αξιωματικοί και υπαξιωματικοί έχουν γνωσιολογικό υπόβαθρο πολύ υψηλότερο από τον μέσο όρο της περιοχής και κατέχουν τεχνογνωσίες σε διάφορα γνωστικά αντικείμενα που λείπουν από την περιοχή. Μέχρι σήμερα οι ένοπλες δυνάμεις που είναι εγκατεστημένες στην περιοχή παίζουν τον ρόλο της δημιουργίας ζήτησης, όπως ακριβώς το Δ.Π.Θ. Ο νομός δεν έχει καταφέρει να αξιοποιήσει τις γνώσεις και την πείρα διοίκησης και οργάνωσης που διαθέτουν τα στελέχη των ενόπλων δυνάμεων. Ο στρατός δεν αποτελεί παθητικό για μια περιοχή. Θα μπορούσε με κατάλληλες κινήσεις να αποτελέσει στοιχείο ενεργητικού- κεφάλαιο (asset) και να δημιουργηθούν προϋποθέσεις συνέργειας και συνεπώς εισοδήματος. Επίσης στην Κομοτηνή έχει την έδρα του παράρτημα και το Εθνικού Ινστιτούτου Γεωργικής Έρευνας(ΕΘΙΑΓΕ). Το ΕΘΙΑΓΕ ίσως είναι και μοναδικός γνωσιολογικός πόρος του πρωτογενούς τομέα, όσον αφορά το νομό. Μεταφέρει τεχνογνωσία προς τον πρωτογενή τομέα. Χρησιμοποιώντας ως βάση την διάκριση των πόρων που αναφέραμε στην αρχή της ενότητας, είναι εμφανές ότι από τον Νομό Ροδόπης λείπουν οι προχωρημένοι και εξελιγμένοι γνωσιολογικοί πόροι. Ακόμη και το Δ.Π.Θ. δεν προσφέρει στην περιοχή ανθρώπινο δυναμικό μορφωμένο και εξοπλισμένο με τεχνολογίες αιχμής. Αποτέλεσμα αυτής της αδυναμίας είναι η συσσώρευση επιχειρήσεων και παραγωγικών δραστηριοτήτων

χαμηλής προστιθέμενης αξίας, χαμηλής παραγωγικότητας, χαμηλού εισοδήματος και χαμηλού βιοτικού επιπέδου.

4.1.3. Χρηματοοικονομικοί πόροι

Οι διαθέσιμοι χρηματοοικονομικοί πόροι του Νομού Ροδόπης έχουν αυξηθεί κατά τις τελευταίες δεκαετίες, κυρίως λόγω της ένταξης της χώρας στην ΕΕ. Τα Διαρθρωτικά Ταμεία, το ΕΚΤ και οι άλλοι χρηματοδοτικοί φορείς έχουν προσφέρει στο νομό αρκετούς πόρους. Παράλληλα, λόγω της ένταξης της χώρας στην ΟΝΕ, τα επιτόκια έχουν μειωθεί σημαντικά, περιορίζοντας έτσι και το κόστος δανεισμού. Τέλος, οι επιχειρήσεις της περιοχής έχουν τη δυνατότητα δανεισμού και άλλων χρηματοδοτικών εργαλείων από τις χρηματαγορές της ΕΕ. Η αργή ανάπτυξη λοιπόν της περιοχής δεν μπορεί να αποδοθεί στην έλλειψη χρηματοοικονομικών πόρων, άλλα περισσότερο στους υπόλοιπους προσδιοριστικούς παράγοντες του «διαμαντιού». Θα πρέπει να σημειώσουμε, σε αυτό το σημείο, ότι στα πλαίσια των νόμων για την περιφερειακή ανάπτυξη της χώρας χρηματοδοτήθηκαν αρκετές επιχειρηματικές προσπάθειες στο νομό. Καθώς όμως η χώρα δεν είχε στρατηγικό παραγωγικό προσανατολισμό και αποκλειστικός στόχος ήταν η δημιουργία θέσεων εργασίας, με κάθε τρόπο, οι χρηματοδοτήσεις που δόθηκαν στα πλαίσια αυτών των νόμων δημιούργησαν ενδογενώς θνησιγενείς επιχειρήσεις, οι οποίες σε ένα ανταγωνιστικό διεθνές περιβάλλον θα αντιμετώπιζαν το φάσμα της διακοπής λειτουργίας. Το χαμηλό επίπεδο ποιότητας του ανθρώπινου δυναμικού, καθώς και η ποιότητα των υποδομών αποτελούν μια ένδειξη ότι οι χρηματοδοτήσεις της ΕΕ δεν χρησιμοποιήθηκαν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Η παραγωγική δομή αντιπροσωπεύει αυτήν την χρήση των χρηματοδοτικών πόρων, καθώς η πρωτογενής παραγωγή κυριαρχείται από επιδοτούμενα από την ΕΕ προϊόντα, η δευτερογενής παραγωγή κυριαρχείται από μη εμπορεύσιμα στις διεθνείς αγορές αγαθά (πχ. κατοικίες), ενώ και σε κλάδους εμπορευσίμων αγαθών η ανταγωνιστικότητα είναι χαμηλή σε σχέση με τους νέους παίκτες στις διεθνείς αγορές πχ. Κίνα, χώρες Ανατολικής Ευρώπης.

4.1.4 Φυσικό και Οικολογικό περιβάλλον

Ο Νομός Ροδόπης στο κέντρο, μαζί με τους Νομούς Ξάνθης και Έβρου δυτικά και ανατολικά του αντίστοιχα, αποτελούν το γεωγραφικό διαμέρισμα της Θράκης. Το βόρειο τμήμα του νομού που συνορεύει με την Βουλγαρία, κατέχει η οροσειρά της Ροδόπης, όρος της ελληνικής μυθολογίας απ' όπου και προκύπτει το όνομα του νομού. Στα νότια ο νομός βρέχεται από το Θρακικό πέλαγος. Το ανάγλυφο του εδάφους αρχίζει από επίπεδο τμήμα στην παραθαλάσσια ζώνη και όσο προχωρά στο εσωτερικό δημιουργεί μεγάλη αντίθεση με τον ορεινό όγκο της οροσειράς της Ροδόπης (υψόμ. περίπου 1.800 μ.). Εκτεταμένη και εύφορη πεδιάδα καλύπτει το κεντρικό και νότιο τμήμα του νομού με εξαίρεση την οροσειρά του Ίσμαρου στα ΝΑ. Το κλίμα επηρεάζεται από το θρακικό ανάγλυφο. Στην πεδινή και ημιορεινή ζώνη κυριαρχεί σημαντικό

θερμοκρασιακό εύρος (παγετοί το χειμώνα, βροχές την άνοιξη, ξηρό θέρος). Στην ορεινή ζώνη, οι συνθήκες γίνονται βραχύτερες (χιονοπτώσεις, υπερδιπλασιασμός βροχών, κτλ.). Οι σημαντικότεροι φυσικοί τόποι του Νομού Ροδόπης είναι οι ακόλουθοι¹⁰:

Λίμνες και Λιμνοθάλασσες του Νομού Ροδόπης

Περιλαμβάνουν το σύνολο των υδροτοπικών σχηματισμών στα παράλια του νομού και συγκεκριμένα τις λίμνες και λιμνοθάλασσες: Μητρικού, Ξηρολίμνη, Καρατζά, Αλυκή, Πτελέα. Αποτελεί υδροβιότοπο διεθνούς σημασίας σύμφωνα με τη σύμβαση RAMSAR και περιοχή "σημαντική για την ορνιθοπανίδα". Κοιλάδα Κομψάτου. Ο ποταμός Κομψάτος πηγάζει από το Παπίκιο όρος, στα βορειοδυτικά του Νομού Ροδόπης, και εκβάλλει στη λίμνη Βιστωνίδα την οποία προμηθεύει με γλυκό νερό, αλλά και με μεγάλη ποσότητα φερτών υλικών (240.000 κ.μ/έτος). Η κοιλάδα του ποταμού αποτελεί περιοχή διεθνούς σημασίας "σημαντική για την ορνιθοπανίδα". Αποτελεί μια ενιαία οικολογική ενότητα με τη λίμνη Βιστωνίδα, ενώ η σημαντικότητά της για την ελληνική, αλλά και την ευρωπαϊκή ορνιθοπανίδα, οφείλεται στην μικρή απόσταση από τους γειτονικούς υδροβιότοπους. Σημαντικό είναι το παραποτάμιο δάσος δρυός Καρα - Ογλάν. Στην περιοχή αναπαράγονται ο μαυροπελαργός *Ciconia nigra*, ο ασπροπάρης *Neophron peregrinator* κ.ά.

Ποταμός - κοιλάδα Φιλιουρί

Ο ποταμοχείμαρρος (χείμαρρος) Φιλιουρί (αρχαίος Λίσσος) είναι αποδέκτης της μεγαλύτερης λεκάνης απορροής της Ανατολικής Ροδόπης και εκβάλλει στην περιοχή του Ίμερου μετά τη λίμνη Μητρικού. Αποτελεί περιοχή διεθνούς σημασίας και "σημαντική για την ορνιθοπανίδα". Διαθέτει παρόχθιο δάσος και πλούσια ορνιθοπανίδα, κυρίως σε αρπακτικά. Μερικά από αυτά είναι: φιδαιτός, κραυγαετός, ορνιο και γύπας, για τα οποία η περιοχή αποτελεί ιδανικό τόπο τροφοληψίας.

Μαρώνεια – Σπήλαιο

Το Σπήλαιο της Μαρώνειας βρίσκεται σε υψόμετρο 200 μέτρων. Στο εσωτερικό, έχουν ανακαλυφθεί δύο μικρές λίμνες καθώς και ευρήματα Νεολιθικής και Βυζαντινής εποχής. Λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών του εσωτερικού περιβάλλοντος, ο χώρος είναι ιδανικός για νυχτερίδες. Το φυσικό περιβάλλον, με την κρατούσα αναπτυξιακή προσέγγιση θεωρείται ως ανασταλτικός παράγοντας στην οικονομική ανάπτυξη του Νομού Ροδόπης. Η επικρατούσα αντίληψη είναι ότι το περιβάλλον αποτελεί πόρο. Αποτέλεσμα αυτής της αντίληψης η υποβάθμιση του με την κακή χρήση γης και την υπερεκμετάλλευση της γης και των υδάτινων πόρων. Συνέπειες:

- Η κακή «πολεοδομία» της πόλης της Κομοτηνής με τις άσχημες κυκλοφοριακές συνθήκες

- Η υπαλμύρωση των υπόγειων υδάτων από την υπερεκμετάλλευση των υδάτινων πόρων και τη γης. Το επόμενο στάδιο θα είναι η μετατροπή των εύφορων πεδινών χωραφιών σε έρημο.

- Δημιουργία παραγωγικών μονάδων πρωτογενούς δευτερογενούς παραγωγής χωρίς σχεδιασμό. Οι κατά αυτόν τον τρόπο δημιουργούμενες αρνητικές εξωτερικότητες εμποδίζουν την ανάπτυξη παραγωγής υψηλής προστιθέμενης αξίας και παραγωγικότητας. Η πολιτική όμως των προηγούμενων δεκαετιών στην οροσειρά της Ροδόπης και η εφαρμογή της συνθήκης Ramsar βοήθησαν ώστε σε μεγάλο μέρος της έκτασης του νομού να διατηρηθεί το φυσικό περιβάλλον, σε σχετικά υψηλό επίπεδο. Παράλληλα, η ιδιοκτησία του κράτους και μεγάλων κοινωνικών φορέων, όπως η εκκλησία και ο στρατός, επιτρέπει την δυνατότητα μιας καλύτερης πολεοδομικής και χωροταξικής διαχείρισης στο μέλλον.

Σύνοψη για τους παραγωγικούς πόρους. Όπως φαίνεται από την παραπάνω συζήτηση, οι παραγωγικοί πόροι του νομού Ροδόπης μπορούν να χαρακτηρισθούν ως βασικοί και γενικοί. Η ύπαρξη αυτής της κατηγορίας πόρων κατεύθυνε και την παραγωγική ανάπτυξη του νομού σε παραγωγές χαμηλής προστιθέμενης αξίας, χαμηλής παραγωγικότητας και κατά συνέπεια χαμηλού εισοδήματος, όπως παρουσιάσαμε στην εισαγωγή. Στο παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζουμε την κατάσταση σήμερα, όσον αφορά τις κατηγορίες των παραγωγικών πόρων, και ποιο θα ήταν το ιδανικό μίγμα, ώστε να απολαμβάνει παραγωγές υψηλής προστιθέμενης αξίας με υψηλά εισοδήματα.

ΠΟΡΟΙ	ΓΕΝΙΚΗ	ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟΙ
Βασικοί	Λιγότερο επιθυμητοί πόροι διότι οδηγούν σε παραγωγές χαμηλής προστιθέμενης εργασίας	
Εξελιγμένοι		Περισσότερο επιθυμητοί συνδυασμοί διότι οδηγούν σε υψηλή προστιθέμενη εργασία

Συνεπώς, εάν θέλει ο Νομός Ροδόπης να συγκλίνει σε πραγματικούς όρους προς τον μέσο όρο της ΕΕ, αποτελεί αναγκαία συνθήκη η αλλαγή των παραγωγικών πόρων, όπως δείχνει και το βέλος από βασικούς και γενικούς πόρους προς εξελιγμένους και περισσότερο εξειδικευμένους.

4.2 Συνθήκες Ζήτησης

Σύμφωνα με το υπόδειγμα Porter, η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων μιας περιοχής στις διεθνείς αγορές εξαρτάται και από τις συνθήκες ζήτησης, που αντιμετωπίζει στα πρώτα βήματα στην τοπική αγορά και στη συνέχεια στην εθνική. Εάν το επίπεδο της ζήτησης από πλευράς ποιότητας είναι υψηλό, δηλαδή οι τοπικοί και εγχώριοι αγοραστές ζητούν συνεχώς καλύτερα και με καλύτερη τιμή προϊόντα και υπηρεσίες και εάν ζητούν επίσης αυξημένη ποικιλία, τότε οι τοπικές επιχειρήσεις, προκειμένου να ανταποκριθούν σε αυτές τις απαιτήσεις, αναγκάζονται να καινοτομούν, να περιορίζουν το κόστος, να αυξάνουν την ποικιλία και να βελτιώνουν την ποιότητα. Η εμπειρία λοιπόν που αποκτά η τοπική επιχείρηση στα πρώτα της βήματα, έχοντας να αντιμετωπίσει απαιτητικούς αγοραστές, την αναγκάζει να υιοθετήσει συστήματα συνεχούς εξέλιξης. Από την κλαδική ανάλυση, που προηγήθηκε, καθίσταται φανερό ότι ο Νομός Ροδόπης παρουσιάζει παραγωγική εξειδίκευση σε κλάδους μη εμπορεύσιμων αγαθών και υπηρεσιών, στα επιδοτούμενα από την ΕΕ αγροτικά προϊόντα και σε εμπορεύσιμα αγαθά και υπηρεσίες των οποίων το συγκριτικό πλεονέκτημα στις αγορές της ΕΕ συνεχώς μειώνεται. Οι αγοραστές των προϊόντων και υπηρεσιών του Νομού Ροδόπης, κατά τις προηγούμενες δεκαετίες ήταν στην τοπική- περιφερειακή αγορά, στην εθνική αγορά και κυρίως στην Αθήνα και Θεσσαλονίκη και λιγότερο στην ΕΕ.

Όσον αφορά την νομαρχιακή αγορά το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο του πληθυσμού, όπως έχουν δείξει πολλές έρευνες σε άλλες χώρες, εμποδίζει την ανάπτυξη καταναλωτικής συνείδησης με αποτέλεσμα οι απαιτήσεις για ποιότητα να είναι λίγες. Αναγκάζεται λοιπόν η νέα επιχείρηση στα πρώτα της βήματα να υιοθετήσει στρατηγικές χαμηλού κόστους-ποιότητας. Η πρόσβαση όμως στις διεθνείς αγορές σε συνθήκες ανταγωνισμού κόστους, από χώρες της ανατολής, οδήγησε πολλές από αυτές τις επιχειρήσεις εκτός αγοράς. Βλέπουμε λοιπόν ότι το μορφωτικό επίπεδο, σε συνδυασμό με τις πολιτισμικές ιδιαιτερότητες του πληθυσμού, δεν πρόσφεραν δυνατότητες ανάπτυξης ανταγωνιστικών παραγωγικών δραστηριοτήτων. Θα μπορούσε όμως να σημειωθεί ότι το έλλειμμα ποιοτικής τοπικής ζήτησης θα μπορούσε να καλυφθεί από την εθνική ζήτηση. Ο Νομός Ροδόπης, μέχρι πριν από 3-4 χρόνια, θα μπορούσε να θεωρηθεί αποκομμένος από τα μεγάλα αστικά καταναλωτικά κέντρα της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης. Το υψηλό μεταφορικό κόστος, λόγω της έλλειψης μεταφορικών υποδομών, καθιστούσε της τοπικές επιχειρήσεις λιγότερο ανταγωνιστικές σε σχέση με τις αντίστοιχες που λειτουργούσαν πλησιέστερα προς τα καταναλωτικά κέντρα. Τα τελευταία χρόνια βέβαια η κατάσταση των μεταφορικών υποδομών έχει βελτιωθεί, καθώς με την κατασκευή της Εγνατίας οδού, της βελτίωσης του σιδηροδρομικού δικτύου,

την ανάπτυξη του αεροδρομίου και του λιμανιού της Αλεξανδρούπολης, τα οποία λόγω της Εγνατίας «ήλθαν» πλησιέστερα προς την Ροδόπη, το μεταφορικό κόστος, σε πραγματικούς όρους, έχει βελτιωθεί. Λόγω των πολιτικών συνθηκών που επικράτησαν τις προηγούμενες δεκαετίες, η ενδοχώρα του Νομού Ροδόπης, πχ Βουλγαρία, Ρουμανία, Γιουγκοσλαβία, ήταν αποκομμένη. Η κατάρρευση του προηγούμενου καθεστώτος δημιούργησε μια νέα αγορά, η οποία όμως λόγω του χαμηλού εισοδήματος και της χαμηλής καταναλωτικής συνείδησης δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να θεωρηθεί ως ποιοτική. Αρκετές τοπικές επιχειρήσεις, στην δεκαετία του 1990, συνέχισαν την εφαρμογή της στρατηγικής χαμηλού κόστους-ποιότητας, προκειμένου να εξάγουν σε αυτές τις αγορές. Η διέξοδος αυτή ήταν βραχυχρόνιου χαρακτήρα, διότι αργά ή γρήγορα οι επιχειρήσεις συνάντησαν προβλήματα. Ο ανταγωνισμός από χώρες χαμηλού κόστους θα τους εκδιώξει από τις αγορές χαμηλής τιμής, ενώ ο ανταγωνισμός από χώρες υψηλής ποιότητας δεν θα τους επιτρέψει να προσεγγίσουν τη ζήτηση υψηλής ποιότητας. Συμπερασματικά, το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, οι πολιτισμικές ιδιαιτερότητες και το έλλειμμα μεταφορικών υποδομών διαμόρφωσαν συνθήκες ζήτησης για προϊόντα και υπηρεσίες χαμηλού κόστους-ποιότητας στους κλάδους των εμπορεύσιμων αγαθών και ταυτόχρονα στην παραγωγική εξειδίκευση σε κλάδους μη εμπορεύσιμων αγαθών και υπηρεσιών.

4.3 Επιχειρησιακά Συμπλέγματα (clusters)

Η έννοια του επιχειρησιακού συμπλέγματος έχει παρεξηγηθεί στην χώρα μας. Το σύμπλεγμα απαιτεί την ύπαρξη των εξής:

- Ύπαρξη προμηθευτών ενός κλάδου δηλαδή, κάθετη παραγωγή σε επίπεδο κλάδου και περιοχής και όχι επιχείρησης. Με τον όρο προμηθευτές αναφερόμαστε σε όλη την αλυσίδα παραγωγής αξίας (value chain). Από τα logistics, και την παραγωγή, μέχρι το μάρκετινγκ, την διαφήμιση, τον σχεδιασμό του προϊόντος και τους παραγωγούς των κεφαλαιουχικού εξοπλισμού. Σε μια ανοικτή οικονομία είναι γνωστό ότι ο κάθε παραγωγός μπορεί να προμηθευτεί τον εξοπλισμό της επιχείρησής του από οποιαδήποτε χώρα του κόσμου. Παράλληλα, να κάνει outsourcing στο μάρκετινγκ και τη διαφήμιση σε άλλη χώρα ή περιοχή. Όμως η ύπαρξη όλων αυτών των παραγωγικών δραστηριοτήτων της αξιακής αλυσίδας στην περιοχή βοηθά την επιχείρηση να αναπτύξει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, καθώς έχει άμεση επαφή με τον προμηθευτή προς τα πάνω και προς τα κάτω, κατά μήκος της αξιακής αλυσίδα. Θα πρέπει να σημειώσουμε ότι για να είναι ανταγωνιστικές οι επιχειρήσεις ενός κλάδου θα πρέπει και οι επιχειρήσεις - προμηθευτές να είναι ανταγωνιστικές.

- Ύπαρξη επιχειρήσεων που παράγουν συναφή προϊόντα και υπηρεσίες προς τα προϊόντα και τις υπηρεσίες του υπό ανάλυση κλάδου. Η ανταγωνιστικότητα των συναφών επιχειρήσεων βοηθά στην ανάπτυξη της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων ενός κλάδου. Παράδειγμα συναφών προϊόντων και υπηρεσιών αποτελεί οι κλάδοι της ένδυσης και

της υπόδησης ή και των αξεσουάρ. Εάν οι επιχειρήσεις ένδυσης μιας περιοχής έχουν αναπτύξει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, θα βοηθήσουν και τις επιχειρήσεις υπόδησης να αναπτυχθούν ανταγωνιστικά. Εξετάζοντας την παραγωγική διάρθρωση του νομού Ροδόπης διαπιστώνουμε ότι δεν υπάρχουν συμπλέγματα σε κανέναν από τους κλάδους στους οποίους δημιουργήθηκε παραγωγική συσσώρευση. Μερικές φορές έχει αναφερθεί ότι στον κλάδο του καπνού (καπνοκαλλιέργεια-βιομηχανία επεξεργασίας καπνού) ή στον κλάδο των τροφίμων (καλλιέργεια αγροτικών προϊόντων ή κτηνοτροφίας και βιομηχανία επεξεργασίας αγροτικών προϊόντων) έχουν αναπτυχθεί οιοσδήποτε συμπλέγματα. Λαμβάνοντας όμως υπόψη όσα αναφέραμε παραπάνω για την έννοια του συμπλέγματος, η απλή καθετοποίηση δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως σύμπλεγμα. Για παράδειγμα ένα σημαντικό μέρος της αξιακής αλυσίδας είναι η βιοτεχνολογία. Αυτή ασφαλώς λείπει από την περιοχή. Η παραγωγή των μηχανημάτων δεν γίνεται στην περιοχή. Ακόμη και τα λογισμικά των μηχανημάτων δεν παράγονται στο νομό, προκειμένου να υπάρξει ευελιξία και ταχεία προσαρμογή στην παραγωγική διαδικασία, ώστε αυτή να ανταποκρίνεται στις μεταβολές των συνθηκών της αγοράς. Συνεπώς, δεν μπορεί να αναγνωρισθεί η ύπαρξη συμπλεγμάτων δηλαδή, σχετικών και υποβοηθητικών βιομηχανιών στην περιοχή. Αυτή η έλλειψη συμπλεγμάτων συνετέλεσε και στην παραγωγική συσσώρευση χωρίς υψηλή προστιθέμενη αξία και εισοδήματα.

4.4. Δομή και ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων της περιοχής.

Όπως φάνηκε και στην καταγραφή της παραγωγικής εικόνας του νομού Ροδόπης, όλοι οι παραγωγικοί κλάδοι κυριαρχούνται από μικρές επιχειρήσεις, οικογενειακού κυρίως χαρακτήρα. Λίγες είναι μεγάλες επιχειρήσεις και αυτές όμως διατηρούν οικογενειακό χαρακτήρα. Στον αγροτικό τομέα ο κλήρος είναι επίσης μικρός. Το χαρακτηριστικό της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων για αυτό-απασχόληση δεν αποτελεί βέβαια ίδιο χαρακτηριστικό του Νομού Ροδόπης άλλα χαρακτηριστικό της χώρας. Αυτό το χαρακτηριστικό ερμηνεύεται ως διάθεση των επιχειρηματιών για ανταγωνισμό, είτε εγχώριο, είτε διεθνή. Εάν οι επιχειρήσεις που δημιουργούνται παράγουν μη εμπορεύσιμα διεθνώς αγαθά, τότε είναι εμφανές ότι ο επιχειρηματίας έχει ως στόχο τον εγχώριο ή τοπικό ανταγωνισμό.

Από τη άλλη μεριά, οι πληθυσμιακές ιδιαιτερότητες μεταφράζονται και σε ιδιαιτερότητες σε σχέση με την επιχειρηματικότητα. Αυτές οι ιδιαιτερότητες, σε συνδυασμό με το μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού που ασχολείται με τον πρωτογενή τομέα, ο οποίος παράγει μέχρι σήμερα για τις επιδοτήσεις, μεταφράζονται σε χαμηλή διάθεση για επιχειρηματικό κίνδυνο, ανταγωνισμό, νέες ιδέες, κλπ. Επιπλέον, ο μακροχρόνιος αποκλεισμός του νομού από την φυσική του ενδοχώρα, τις υπόλοιπες Βαλκανικές χώρες, καθώς και η μεγάλη απόσταση από τα μεγάλα εθνικά καταναλωτικά κέντρα, εμπόδισαν επίσης την ανάπτυξη επιχειρηματικής

δραστηριότητας με μακροχρόνιο δυναμισμό. Τέλος, η μεγάλη γραφειοκρατία και η διαφθορά αποτελούν επίσης σημαντικούς, αν όχι καθοριστικούς παράγοντες για την έλλειψη δυναμικού επιχειρηματικού αποθέματος στον Νομό Ροδόπης.

4.5 Εξωγενείς παράγοντες

4.5.1 Κρατική Πολιτική

Το ελληνικό κράτος, μέσω της κρατικής πολιτικής, συνδιαμόρφωσε σε πολύ μεγάλο βαθμό την παραγωγική εικόνα του Νομού Ροδόπης. Οι πολιτικές που επηρέασαν σε μεγαλύτερο βαθμό είναι η οικονομική πολιτική και περιφερειακή πολιτική, η εκπαιδευτική πολιτική, η αμυντική πολιτική και η τουριστική πολιτική. Ειδικότερα:

A) Η οικονομική πολιτική, όπως η πολιτική σταθεροποίησης της οικονομίας, λόγω αναποτελεσματικότητας από το 1970 και μετά, δεν κατάφερε να προσφέρει στον επιχειρηματικό κλάδο ένα σταθερό μακροοικονομικό περιβάλλον. Οι υψηλοί ρυθμοί πληθωρισμού και τα υψηλά επιτόκια δημιούργησαν κλίμα αβεβαιότητας, ως προς την ανάληψη επενδυτικού κινδύνου, ενώ οι προσπάθειες για τη σταθεροποίηση της οικονομίας ήταν βραχυπρόθεσμες και εξ αυτού του λόγω αναποτελεσματικές. Η συνεχής και αυξανόμενη αβεβαιότητα, δεν επέτρεψε την πραγματοποίηση επιχειρηματικών επενδύσεων γεγονός που εμπόδισε τόσο τη δημιουργία νέων παραγωγικών μονάδων, όσο και τον εκσυγχρονισμό των ήδη λειτουργουσών στην περιοχή του νομού. Η οικονομική πολιτική άλλαξε σταδιακά μετά την υπογραφή της συνθήκης του Μάαστριχτ, ενόψει της εισόδου της χώρας στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση. Η οικονομική πολιτική απέκτησε αξιοπιστία, η οποία μεταφράζεται σε αυξανόμενη αποτελεσματικότητα. Η δεκαετία που διανύουμε χαρακτηρίζεται πλέον από χαμηλότερο πληθωρισμό (αν και υψηλότερο από το μέσο όρο των χωρών-μελών της ΟΝΕ) και χαμηλά επιτόκια. Αυτή η θετική μακροοικονομική εξέλιξη διαμορφώνει θετικό μακροοικονομικό περιβάλλον, το οποίο, σε συνδυασμό με την υιοθέτηση του ευρώ, μπορεί να επηρεάσει θετικά τις επενδυτικές αποφάσεις.

B) Η περιφερειακή πολιτική, που εφάρμοσε η ελληνική πολιτεία, είχε ως στόχο τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης στην περιφέρεια και όχι μόνον. Η επιδότηση και επιχορήγηση σχεδίων γινόταν με βασικό κριτήριο τις δημιουργούμενες θέσεις απασχόλησης. Αποτέλεσμα αυτής της πολιτικής ήταν η δημιουργία επιχειρηματικών μονάδων σε κλάδους παραδοσιακούς και εντάσεως εργασίας, πχ κλωστοϋφαντουργία. Αυτοί οι κλάδοι χαρακτηρίζουν την παραγωγική δομή του Νομού Ροδόπης και είναι αυτοί οι οποίοι αντιμετωπίζουν και θα αντιμετωπίσουν στο μέλλον οξύτερο τον ανταγωνισμό των επιχειρήσεων που παράγουν σε χώρες με φθηνό εργατικό δυναμικό.

Γ) Η εκπαιδευτική πολιτική επηρέασε την παραγωγική δομή του νομού μέσω της δημιουργίας και ανάπτυξης του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης και την αποτυχία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης να αναπτύξουν το μορφωτικό επίπεδο των κατοίκων του νομού. Ειδικότερα για το Δ. Π. Θ., πρέπει να σημειώσουμε ότι η πολιτική του κράτους για τη δημιουργία τμημάτων στην Κομοτηνή, που δεν έχουν άμεση σύνδεση με την παραγωγή, οδήγησε αφενός μεν στην αποκοπή του Δ. Π. Θ. από τον παραγωγικό κορμό του νομού και αφετέρου στην ανάπτυξη μόνο της ζήτησης για τους κλάδους των κατασκευών ξενοδοχείων, εστίασης και διασκέδασης.

Δ) Η αμυντική πολιτική της χώρας διαμόρφωσε σε σημαντικό μέρος του νομού τη χρήση γης. Έτσι η απαγόρευση της πρόσβασης στην οροσειρά της Ροδόπης δεν επέτρεψε την τουριστική ή αγροτική εκμετάλλευση του βουνού. Από την άλλη μεριά όμως συνετέλεσε στο να διατηρηθεί το φυσικό περιβάλλον και σήμερα με περισσότερη γνώση και συναίσθηση για την προστασία του σε σχέση με το παρελθόν, μπορούμε να ακολουθήσουμε πιο ήπια τουριστική ανάπτυξη με σεβασμό στο περιβάλλον. Μεγάλο μέρος της γης γύρω από την Κομοτηνή ανήκει στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας και εξ αυτού του λόγου διατηρήθηκε χωρίς άναρχη δόμηση.

Ε) Η τουριστική πολιτική της χώρας, κατά τις προηγούμενες δεκαετίες, στόχευε κυρίως στην ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού με έμφαση σε νομούς με πολλές παραλίες όπως οι Κυκλάδες, η Κρήτη, η Χαλκιδική κτλ. Ο Νομός Ροδόπης δεν εντάχθηκε ποτέ στην τουριστική πολιτική της χώρας. Αυτή η πολιτική συνδιαμόρφωσε εν μέρει και την παραγωγική δομή του νομού, καθώς ο τουρισμός δεν μπόρεσε όλα αυτά τα χρόνια να αναπτυχθεί και να προσφέρει προστιθέμενη αξία και εισόδημα. Συνεπώς: Η κρατική πολιτική, σε όλες τις εκφάνσεις της, συνδιαμόρφωσε την παραγωγική εξειδίκευση του Νομού Ροδόπης, σε κλάδους εντάσεως εργασίας με χαμηλή προστιθέμενη αξία και παραγωγικότητα, σε μη εμπορεύσιμα αγαθά και υπηρεσίες και τέλος στην υποβάθμιση του νομού στον τουριστικό χάρτη της χώρας.

4.5.2. Ευρωπαϊκή Πολιτική

Η είσοδος της χώρας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα το 1981 συνετέλεσε σταδιακά στη διαμόρφωση του παραγωγικού δυναμικού του νομού Ροδόπης. Χαρακτηριστική επίδραση αποτελεί η Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ). Με την είσοδο της χώρας στην ΕΟΚ, η χώρα προχώρησε στην υιοθέτηση και εφαρμογή της ΚΑΠ με τις επιδοτήσεις σε συγκεκριμένα προϊόντα, όπως ο καπνός, το καλαμπόκι, το βαμβάκι, κτλ. Η παραγωγική δομή του πρωτογενούς τομέα του Νομού Ροδόπης οφείλεται σχεδόν στο αποκλειστικά την εφαρμογή της ΚΑΠ. Η δεύτερη πολιτική, που επηρέασε το νομό, είναι η πολιτική για τη δημιουργία της ενιαίας αγοράς, που οδήγησε και οδηγεί στην ένταση του ανταγωνισμού στην εσωτερική και ευρωπαϊκή αγορά. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα ήταν η κατάργηση των εξαγωγικών επιδοτήσεων στα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα στη διετία 1988-90. Τότε πολλές επιχειρήσεις του κλάδου, που στηρίζονταν

στην επιδότηση και όχι στην παραγωγικότητα, έχασαν πολλούς και σημαντικούς πελάτες, με αποτέλεσμα να διακόψουν τη λειτουργία τους. Αυτό ήταν το πρώτο χτύπημα στον κλάδο. Η ενιαία αγορά όμως προσφέρει και ευκαιρίες για την οικονομία του νομού, λόγω της ελεύθερης πρόσβασης στις αγορές της Ευρώπης, για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που παράγονται στο νομό.

Παράλληλα, η ενιαία αγορά απελευθέρωσε και τις δυνατότητες των επιχειρήσεων να χρηματοδοτούν τις ανάγκες τους, όχι μόνο από την εγχώρια αγορά, αλλά και από τη διεθνή. Η τρίτη πολιτική της Ε.Ε. είναι η πολιτική της συνοχής που υιοθετήθηκε για την υποβοήθηση της εσωτερικής αγοράς. Η δεκαετία του 1990 χαρακτηρίζεται από μεγάλες εισροές πόρων προς την περιφέρεια, για την κατασκευή έργων και την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, με στόχο την επιτάχυνση της πραγματικής σύγκλισης. Η χρήση αυτών των πόρων στον Νομό Ροδόπης, συνετέλεσε στην παραγωγική εξειδίκευση στον κλάδο των κατασκευών μέσω έργων οδοποιίας, κλπ. Να σημειώσουμε ότι, για λόγους που δεν είναι του παρόντος, η έμφαση δόθηκε στο κατασκευαστικό στάδιο ενός έργου, δηλαδή κατά πόσον θα απορροφούσε μεγάλα κονδύλια και θα δημιουργούσε άμεσα αρκετές θέσεις εργασίας. Αντίθετα, τα έργα θα έπρεπε να επιλεγούν με κριτήριο τη συνεισφορά τους στη μακροχρόνια ανάπτυξη του νομού, δηλαδή πώς με τη χρήση αυτών των έργων οι επιχειρήσεις θα ήταν πιο παραγωγικές, κερδοφόρες και θα δημιουργούσαν μεγαλύτερα εισοδήματα. Όσον αφορά την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, όπως και στην υπόλοιπη χώρα, η χρήση των πόρων ήταν μία παταγώδης αποτυχία, γεγονός που αντικατοπτρίζεται και στην παραγωγική εξειδίκευση του νομού με την χαμηλή παραγωγικότητα και προστιθέμενη αξία. Η τέταρτη πολιτική της Ε.Ε. αναφέρεται στις σχέσεις με τον υπόλοιπο κόσμο και ιδιαίτερα με διεθνείς οργανισμούς που καθορίζουν τις οικονομικές σχέσεις μεταξύ των κρατών, όπως ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ), πρώην GATT. Η Ελλάδα εισερχόμενη στην ΕΟΚ-Ε.Ε. αποδέχθηκε και τις συμφωνίες που είχε υπογράψει η ΕΟΚ-Ε.Ε. στα πλαίσια του ΠΟΕ. Δύο βασικές συμφωνίες που επηρέασαν την παραγωγική εξειδίκευση του νομού ήταν η *Πολυνίκη Συμφωνία* και η Συμφωνία για την προστασία της αγροτικής παραγωγής στις αναπτυσσόμενες χώρες. Η *Πολυνίκη Συμφωνία*, που υπογράφηκε το 1980, πρόσφερε μία περίοδο 25 ετών για την προστασία των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων των αναπτυσσόμενων χωρών από τις εισαγωγές των προϊόντων αυτών από χώρες του αναπτυσσόμενου κόσμου. Η συμφωνία αυτή προσέφερε μία μεγάλη περίοδο προσαρμογής και προστασίας προς τις μεγάλες επιχειρήσεις κλωστοϋφαντουργίας του νομού. Αυτή η προστασία ήταν γνωστό ότι θα έληγε στις 31 Δεκεμβρίου 2004. Όμως, λόγω της προστασίας αυτής, αρκετοί επιχειρηματίες συνέχισαν να επενδύουν σε κλωστοϋφαντουργίες εντάσεως εργασίας στο νομό Ροδόπης. Η συμφωνία για την προστασία των αγροτών στις αναπτυσσόμενες χώρες με εισοδηματικές ενισχύσεις και εξαγωγικές επιδοτήσεις, που υπήρξε στα πλαίσια του ΠΟΕ βοήθησε την Ε.Ε. να προστατεύσει τους ευρωπαϊούς αγρότες και κατά συνέπεια τους αγρότες της Ροδόπης και να αυξήσει το εισόδημά τους.

4.5.3.Άμεσες Ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ)

Οι άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ) είναι δυνατό να παίξουν πρωταρχικό ρόλο στη μείωση των οικονομικών ανισοτήτων μεταξύ των περιφερειών. Αντιπροσωπεύουν όχι μόνο πηγή εισοδήματος, αλλά ευνοούν και τη μεταφορά τεχνολογιών και τεχνογνωσίας. Η διεθνής οικονομική εμπειρία δείχνει ότι οι εισροές ΑΞΕ σε μια χώρα έχουν κυρίως θετικές επιπτώσεις στις οικονομίες που τις δέχονται.

Έτσι για παράδειγμα, οι ΑΞΕ οδηγούν σε αύξηση των μισθών και της απασχόλησης, συντελούν στη διάχυση νέων τεχνολογιών και μεθόδων διοίκησης, αυξάνουν τις εγχώριες επενδύσεις σε πάγιο κεφάλαιο, εντείνουν τον ανταγωνισμό και οδηγούν τις εγχώριες επιχειρήσεις σε μεγαλύτερη εξωστρέφεια, κ.λπ. Οι ξένες επενδύσεις δεν προσανατολίζονται προς τις γεωγραφικές ζώνες, όπου υπάρχουν μεγάλες ανάγκες για παραγωγή και θέσεις εργασίας, αλλά συγκεντρώνονται κυρίως στις δυναμικές αστικές ζώνες. Είναι γενικά παραδεκτό ότι η Ελλάδα τα τελευταία χρόνια δεν αποτελεί ελκυστικό προορισμό για ΑΞΕ και ταυτόχρονα οι εισροές τους στη χώρα μας κατευθύνονται σε κλάδους που δεν ανήκουν σε εκείνους που έχουν καλύτερες επιπτώσεις στην οικονομία υποδοχής τους. Συνεπώς, το έλλειμμα των ΑΞΕ στην Ελλάδα δεν είναι μόνο ποσοτικό αλλά και ποιοτικό. Ακολουθώντας το παράδειγμα της χώρας, οι ΑΞΕ δεν επένδυσαν στον Νομό Ροδόπης. Η έλλειψη αυτή είναι περισσότερο από εμφανής. Συνεπώς: Η είσοδος της χώρας στην ΕΟΚ-ΕΕ συνετέλεσε ώστε η Ευρωπαϊκή πολιτική να συνδιαμορφώσει την παραγωγική εξειδίκευση του νομού μέσω της ΚΑΠ, της ενιαίας αγοράς, της πολιτικής συνοχής και των συμφωνιών στα πλαίσια του ΠΟΕ για την προστασία της κλωστοϋφαντουργίας και των αγροτικών προϊόντων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΡΟΔΟΠΗΣ

Η γεωγραφική οργάνωση αποτελεί αναπόφευκτο μέρος της αναπτυξιακής διαδικασίας και για το λόγω αυτό μελετάται εξίσου με τις άλλες διαστάσεις της ανάπτυξης. Στο παρόν Κεφάλαιο γίνεται μια χωροταξική προσέγγιση των βασικών δημογραφικών, οικονομικών και κοινωνικών δεδομένων του Νομού Ροδόπης. Ειδικότερα αναλύονται η γεωγραφική κατανομή του δημογραφικού δυναμισμού, η γεωγραφία της οικονομικής ανάπτυξης, η γεωγραφία της κοινωνικό-οικονομικής και μορφωτικής σύνθεσης, η γεωγραφία των τουριστικών πόρων, το δίκτυο των οικισμών, η γενική

διάρθρωση των χρήσεων γης, η διάρθρωση του μεταφορικού δικτύου και τα βασικά στοιχεία του περιβάλλοντος. Για την καλύτερη κατανόηση της γεωγραφικής διάστασης γίνεται σύγκριση των δεδομένων για τον Νομό Ροδόπης με τους λοιπούς νομούς της Περιφέρειας και με τα ευρύτερα χωρικά σύνολα (σύνολο Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης και σύνολο χώρας).

5.1 Δημογραφική ανάλυση

5.1.1 Πληθυσμός – Εξελίξεις, τάσεις και γεωγραφική κατανομή

Με βάση την απογραφή 2001 ο πληθυσμός του Νομού Ροδόπης ανέρχεται σε 110.828 κατοίκους (ποσοστό 18,1% του πληθυσμού της περιφέρειας και 1,01% της Χώρας) και κατατάσσεται στην Τρίτη θέση μεταξύ των πέντε νομών της ΑΜ-Θ. Όπως φαίνεται στον Πίνακα 5.1., ο νομός καταλαμβάνει έκταση 2.543,1 km², αντιπροσωπεύοντας, επίσης, το 18% της συνολικής έκτασης της ΑΜ- Θ και το 1,9% του συνόλου Χώρας. Η μικτή (brutto) πυκνότητα του νομού ανέρχεται σε 0,44 άτομα/Ha και είναι μικρότερη, τόσο της περιφέρειας, όσο και της χώρας (0,43 και 0,83 άτομα/Ha αντίστοιχα).

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.1. Έκταση, πληθυσμός και μικτή πυκνότητα των νομών της περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης

Νομός	Έκταση (km)	% επί του συνόλου της ΑΜ-Θ	Πληθυσμός (2001)	% επί του συνόλου της ΑΜ-Θ	Πυκνότητα (κατ./Ha)
Ροδόπης	2.543,1	17,96	110.828	18,14	0,44
ΑΜ-Θ	14.157,7	100,00	611.067	100,00	0,43
	Έκταση	% του Ν. Ροδόπης επί του συνόλου της χώρας	Πληθυσμός (2001)	% του Ν. Ροδόπης επί του συνόλου της χώρας	Πυκνότητα (κατ./Ha)
Σύνολο χώρας	131.957,4	1,93	10.964.020	1,01	0,83

Πηγή: ΕΣΥΕ και ίδια επεξεργασία

Τα συγκριτικά στοιχεία μεταβολής του πληθυσμού (1981-2001) δείχνουν τη σχετικά μειονεκτικότερη θέση του Νομού Ροδόπης για το σύνολο της 20ετίας σε σχέση με τους περισσότερους από τους νομούς της Περιφέρειας και με το μέσο της Χώρας, αλλά και μια αναστροφή την τελευταία δεκαετία (1991-2001) της αρνητικής εικόνας των προηγούμενων περιόδων. Συγκεκριμένα, στο σύνολο της εικοσαετίας 1981-2001 ο νομός

κατέγραψε αύξηση 2,7%, την ίδια στιγμή που η περιφέρεια αύξησε τον πληθυσμό της κατά 6,2% και η Χώρα κατά 12,6%. Ο μόνος εκ των πέντε νομών της ΑΜ-Θ που κατέγραψε πληθυσμιακές τάσεις μικρότερες της Ροδόπης είναι ο Νομός Έβρου. Αυτή η στασιμότητα οφείλεται εξολοκλήρου στη μείωση του πληθυσμού τη δεκαετία 1981-91, ενώ πολύ θετική ήταν η εικόνα της πληθυσμιακής εξέλιξης τη δεκαετία 1991- 01, καθώς ο πληθυσμός του νομού αυξήθηκε κατά 7,4%, σε ποσοστό υψηλότερο των μέσων της Περιφέρειας και της Χώρας.

5.1.2. Η γεωγραφική φυσιογνωμία των βασικών δημογραφικών χαρακτηριστικών

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ

Η μελέτη των βασικών δημογραφικών χαρακτηριστικών του Πληθυσμού συμβάλλει στην καλύτερη κατανόηση των χαρακτηριστικών του ανθρώπινου δυναμικού. Από τις απογραφές του 1991, 2001 προκύπτει ότι ο Νομός Ροδόπης παρουσιάζει και στις δύο απογραφές ποσοστό γυναικών μεγαλύτερο των αντρών, με τάση, μάλιστα, άμβλυνσης της μεταξύ τους διαφοράς (από 1,5 σε 2 ποσοστιαίες μονάδες περίπου). Το 2001, το ποσοστό των γυναικών στον Νομό Ροδόπης ανέρχεται σε 51,01% (έναντι 48,99% των αντρών) και είναι υψηλότερο, τόσο σε σχέση με τους υπόλοιπους νομούς της ΑΜ-Θ, όσο και με το σύνολο της Περιφέρειας και της Χώρας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.2. Απογραφή Ν. Ροδόπης έτη 1991,2001.

	Άρρενες		Θήλεις		Σύνολα ατόμων
	άτομα	%	άτομα	%	
Πληθυσμός κατά φύλο του Ν. Ροδόπης 1991	50.783	49,21	52.407	50,79	103.190
Πληθυσμός κατά φύλο του Ν. Ροδόπης 2001	54.493	48,99	56.744	51,01	111.237

ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ

Σε ό,τι αφορά τη διάρθρωση των ηλικιών στον Νομό Ροδόπης, Οι παραγωγικές ηλικίες μεταξύ 15 και 64 ετών ανέρχονται στο 69% του συνολικού πληθυσμού και κατά τις δύο απογραφές (1991, 2001), χωρίς να παρατηρούνται σημαντικές διαφοροποιήσεις ποσοστών μεταξύ των επιμέρους ηλικιακών ομάδων. Μεγαλύτερη αύξηση του ποσοστού συμμετοχής επί του συνολικού πληθυσμού καταγράφει η ηλικιακή

κατηγορία 15-24 ετών, αύξηση που συνοδεύεται από σχεδόν ανάλογη μείωση του ποσοστού συμμετοχής της ηλικιακής ομάδας 55-64 ετών. Αύξηση κατά μισή ποσοστιαία μονάδα παρουσιάζει η ηλικιακή κατηγορία 25-39 ετών, ενώ οι ηλικίες 40-54 ετών μειώνουν το ποσοστό τους επίσης κατά μισή ποσοστιαία μονάδα. Η διατήρηση (για την ακρίβεια οριακή αύξηση) του ποσοστού συμμετοχής των παραγωγικών ηλικιών στον Νομό Ροδόπης στα ίδια επίπεδα, θα πρέπει να αξιολογηθεί ως ιδιαίτερα θετικό γεγονός, λαμβάνοντας υπόψη ότι οι ηλικίες αυτές στο σύνολο της ΑΜ-Θ μειώνουν το ποσοστό τους μεταξύ των δύο εξεταζόμενων απογραφών και συγκεκριμένα από 68% το 1991 σε 66,5% το 2001. Όσον αφορά τις λοιπές, πλην των παραγωγικών, ηλικίες, τόσο στο νομό, όσο και στην περιφέρεια διαφαίνεται μια τάση μείωσης των παιδικών ηλικιών και αύξησης του ηλικιωμένου πληθυσμού, τάση που αποτυπώνεται και για το σύνολο Χώρας.

5.2. Γεωγραφική κατανομή της απασχόλησης

5.2.1 Απασχόληση κατά τομέα οικονομίας

Με βάση την απογραφή του 2001, ο ενεργός πληθυσμός του νομού (48.823 άτομα) αντιπροσωπεύει το 20% του ενεργού πληθυσμού της περιφέρειας, στα ίδια περίπου επίπεδα με την απογραφή 1991. Το ποσοστό συμμετοχής του ενεργού πληθυσμού του νομού στο συνολικό πληθυσμό ήταν 44% αυξημένο σε σχέση με το 1991 (44,05%) και μεγαλύτερο των λοιπών νομών της ΑΜ-Θ, καθώς και του μέσου χώρας. Ο βαθμός συμμετοχής του ενεργού πληθυσμού στον πληθυσμό παραγωγικής ηλικίας (15-64 ετών) ήταν μεγαλύτερος του αντίστοιχου ποσοστού της ΑΜ-Θ (63,30% και 60,37% αντίστοιχα). Η ανεργία ανερχόταν σε ποσοστό 8,84%, περίπου τρεις ποσοστιαίες μονάδες αυξημένη σε σύγκριση με το 1991, ωστόσο μικρότερη των ευρύτερων χωρικών συνόλων (περιφέρεια, χώρα). Από την άποψη της ανεργίας ο νομός κατατάσσεται στη δεύτερη χαμηλότερη θέση μεταξύ των νομών της ΑΜ-Θ μετά τον Έβρο.

5.2.2. Απασχόληση κατά κλάδο οικονομίας

Όσον αφορά την απασχόληση ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, ο κυρίαρχος κλάδος στον Νομό Ροδόπης (απογραφή 2001) είναι η γεωργία, κτηνοτροφία, θήρα και δασοκομία, στον οποίο απασχολούνται οι μισοί περίπου απασχολούμενοι του νομού (49,32%). Αξίζει να σημειωθεί, μάλιστα, ότι οι απασχολούμενοι αυτοί αποτελούν το 35,5% των

απασχολουμένων του κλάδου στο σύνολο της ΑΜ-Θ. Από τους λοιπούς κλάδους, εκείνοι που κατέχουν κάποιο αξιοσημείωτο μερίδιο στην απασχόληση είναι οι μεταποιητικές βιομηχανίες (9,37%), το χονδρικό και λιανικό εμπόριο κλπ. (7,96%), η δημόσια διοίκηση (6,24%) και οι κατασκευές (5,30%), ενώ η συμμετοχή των λοιπών κλάδων είναι από μικρή έως αμελητέα (κάτω του 4,5%). Από τη σύγκριση με τα στοιχεία απασχόλησης του 1991 (τα στοιχεία αυτά αφορούν στον οικονομικώς ενεργό πληθυσμό) διαπιστώνεται, βεβαίως, μείωση του κλάδου της γεωργίας και κτηνοτροφίας, κλπ. (συμπεριλαμβάνεται και η αλιεία που το 2001 αποτελεί ξεχωριστό κλάδο) και μικρή αύξηση της απασχόλησης στη μεταποίηση και στις κατασκευές, ενώ οι αυξήσεις στους επιμέρους κλάδους του τριτογενούς τομέα δεν είναι δείχνουν κάποια ιδιαίτερη δυναμικότητα σε κάποιον από αυτούς. Σημειωτέον ό,τι, το εμπόριο-επισκευές και τα ξενοδοχεία-εστιατόρια καταγράφονταν ως ένας κλάδος το 1991, σε αντίθεση με το 2001 οπότε καταγράφονται ως δύο διακριτοί κλάδοι. Πάντως, η

δραστηριοποίηση για το σύνολο του κλάδου συνολικά κυμαίνεται στα ίδια επίπεδα και στις δύο απογραφές. Αύξηση καταγράφεται κατά την εξεταζόμενη περίοδο στην εκπαίδευση και τη δημόσια διοίκηση. Στον Δήμο Κομοτηνής το 15,06% των απασχολουμένων του Δήμου απασχολείται στον κλάδο της γεωργίας -ποσοστό σημαντικά μειωμένο σε σχέση με την προηγούμενη απογραφή (20,95%)- ενώ σημαντικό μερίδιο στην απασχόληση κατέχουν και οι κλάδοι: μεταποιητικές βιομηχανίες (13,53% έναντι 12,37% το 1991), εμπόριο, επισκευές οχημάτων κλπ. (12,81% έναντι 12,75%), δημόσια διοίκηση και ασφάλιση (9,91% έναντι 11,58%), κατασκευές (7,85% έναντι 6,14%) και εκπαίδευση (7,54% έναντι 6,69%). Όσον αφορά τους λοιπούς ΟΤΑ του νομού, οι κλάδοι με το υψηλότερο μερίδιο στην απασχόληση μετά τη γεωργία είναι οι εξής:

	1991	2001
ΔΗΜΟΣ ΑΙΓΕΙΡΟΥ	Μεταποιητικές βιομηχανίες	Μεταποιητικές βιομηχανίες
ΔΗΜΟΣ ΑΡΙΑΝΝΩΝ	Μεταπ. βιομηχαν. και εμπορίου, επισκευές οχημάτων κλπ.	Μεταποιητικές βιομηχανίες

ΔΗΜΟΣ ΙΑΣΜΟΥ	Μεταποιητικές βιομηχανίες	Μεταποιητικές βιομηχανίες
ΔΗΜΟΣ ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ	Μεταποιητικές βιομηχανίες	Μεταποιητικές βιομηχανίες
ΔΗΜΟΣ Ν. ΣΙΔΗΡΟΧΩΡΙΟΥ	Μεταποιητικές βιομηχανίες	Μεταποιητικές βιομηχανίες
ΔΗΜΟΣ ΣΑΠΩΝ	Εμπόριο, επισκευές οχημάτων κλπ.	Μεταποιητικές βιομηχανίες
ΔΗΜΟΣ ΣΩΣΤΟΥ	Μεταποιητικές βιομηχανίες	Μεταποιητικές βιομηχανίες
ΔΗΜΟΣ ΦΙΛΛΗΡΑΣ	Μεταποιητικές βιομηχανίες	Μεταποιητικές βιομηχανίες
ΚΟΙΝΩΤΗΤΑ ΑΜΑΞΑΔΩΝ	Κατασκευές	Κατασκευές
ΚΟΙΝΩΤΗΤΑ ΚΕΧΡΟΥ	Εκπαίδευση	Εκπαίδευση
ΚΟΙΝΩΤΗΤΑ ΟΡΓΑΝΗΣ	Εκπαίδευση	Εκπαίδευση

5.3. Κοινωνικό-οικονομική ανάλυση

5.3.1 Απασχόληση κατά θέση στο επάγγελμα

Όσον αφορά τη θέση στο επάγγελμα που κατέχουν οι απασχολούμενοι του νομού Ροδόπης (απογραφή 2001 πίνακας 5.26.), το 40% των απασχολουμένων είναι μισθωτοί. Το ποσοστό αυτό είναι, ωστόσο, το μικρότερο μεταξύ των νομών της ΑΜ-Θ και, επίσης, σημαντικά μικρότερο σε σύγκριση με το σύνολο χώρας (65,29%). Αυξημένο ποσοστό σε σχέση με τα ευρύτερα χωρικά σύνολα κατέχουν οι εργαζόμενοι για δικό τους λογαριασμό (33,69% έναντι 24,68% στην ΑΜ-Θ και 17,65% στη Χώρα) και τα συμπαθούντα και μη αμειβόμενα μέλη νοικοκυριού (19,18% έναντι 10,44% στην ΑΜ-Θ και μόλις 5,20% στη Χώρα). Το τελευταίο οφείλεται βεβαίως στην κυρίαρχη αγροτική παραγωγική-οικονομική βάση του νομού.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.4 Απασχολούμενοι κατά θέση στο επάγγελμα, 2001

Περιοχή	Σύνολο	Εργοδότες	Εργαζόμενοι για δικό τους λογαριασμό	Μισθωτοί	Συμβοηθούντα και μη αμειβόμενα μέλη νοικοκυριού
ΝΟΜΟΣ ΡΟΔΟΠΗΣ	44,505	3,176	14,992	17,801	8,536

%	100.00	7.14	33.69	40.00	19,18
ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔ.& ΘΡΑΚΗ	214,998	22,665	53,052	116,836	22,445
%	100.00	10.54	24.68	54.34	10.44

5.3.2. Επίπεδο εκπαίδευσης

Σύμφωνα με την απογραφή του 2001, το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού του νομού είναι απόφοιτοι δημοτικού (40,24%). Ο δείκτης αυτός μάλιστα είναι ο υψηλότερος μεταξύ των νομών της ΑΜ-Θ, αλλά και του συνόλου χώρας. Επίσης, υψηλότερο είναι το ποσοστό του πληθυσμού που δεν γνωρίζει γραφή και ανάγνωση (11,48%) και του πληθυσμού που εγκατέλειψε το δημοτικό (9,51%). Αντιθέτως, σε όλες τις υπόλοιπες κατηγορίες-επίπεδο εκπαίδευσης τα ποσοστά που αφορούν στο Νομό είναι μικρότερα σε σχέση με τα ευρύτερα χωρικά του σύνολα (ΑΜ- Θ και Χώρα). Ειδικότερα, σημειώνουμε τα μικρότερα συγκριτικά ποσοστά στους πτυχιούχους ΑΕΙ (5,03% έναντι 5,79% στην ΑΜ-Θ και 8,33% στη Χώρα), ΤΕΙ (1,53% έναντι 2,18% και 2,76%), καθώς και στους κατόχους Μάστερ (0,17% έναντι 0,20% και 0,54%) και διδακτορικού τίτλου (0,11% έναντι 0,12% και 0,26%).

Από τη σύγκριση με τα αντίστοιχα στοιχεία για το 1991 διαπιστώνεται ότι μεταξύ των δύο απογραφών έχει επέλθει αξιοσημείωτη αύξηση στους πτυχιούχους ΑΕΙ και ΤΕΙ και μικρότερη αύξηση στους κατόχους διδακτορικού-μεταπτυχιακού τίτλου. Σημαντικά μειωμένο (από 20,51% σε 11,48%) καταγράφεται το ποσοστό του πληθυσμού που δεν γνωρίζει γραφή και ανάγνωση, καθώς και όσων εγκατέλειψαν το δημοτικό (από 14,70% σε 9,51%), ενώ μικρή μείωση παρουσιάζουν και οι απόφοιτοι της στοιχειώδους εκπαίδευσης (δημοτικό).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

6.1. Υπάρχουσες Πολεοδομικές και Χωροταξικές Προτάσεις

Στο Κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται καταγράφονται συνοπτικά και με συστηματικό τρόπο οι υπάρχουσες χωροταξικές και πολεοδομικές προτάσεις που περιλαμβάνονται σε βασικά σχέδια ανάπτυξης ή σχέδια χωροταξικού και πολεοδομικού χαρακτήρα.

6.1.1. Σχέδιο Ανάπτυξης 2000-2006, Περιφερειακό Σκέλος

Το Σχέδιο Ανάπτυξης 2000-2006 (Περιφερειακό Σκέλος) συνόψιζε τα πλεονεκτήματα που διαθέτει η περιφέρεια καθώς και τα κυριότερα προβλήματα-περιορισμοί που τίθενται στην αναπτυξιακή διαδικασία με τον ακόλουθο τρόπο.

Συγκριτικά πλεονεκτήματα	Προβλήματα - περιορισμοί
<ul style="list-style-type: none">• Η γεωγραφική θέση της Περιφέρειας, σε συνδυασμό με την διέλευση των εθνικών και διευρωπαϊκών δικτύων μεταφορών και του ενεργειακού άξονα, και το μέγεθος της εξωτερικής δυναμικής αγοράς (κυρίως όταν αφορά τον ευρύτερο βαλκανικό χώρο και τις	<ul style="list-style-type: none">• Ο παραμεθόριος και ακριτικός χαρακτήρας της Περιφέρειας.• Η δυσμενής δημογραφική κατάσταση κυρίως όσον αφορά την εκροή από τις ακριτές περιοχές.• Η εισροή νέων προσφυγών που απαιτεί ειδικές πολιτικές ενσωματώσεις.

<p>παρευξίνιες χώρες).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Το περιβάλλον, οι φυσικοί πόροι και ο ορυκτός πλούτος. • Η νεοαποκτηθείσα βιομηχανική βάση, λόγω των επενδυτικών κινήτρων. 	<ul style="list-style-type: none"> • Οι ενδοπεριφερειακές αναπτυξιακές και κοινωνικές ανισότητες που σχετίζονται και με την παρουσία της μουσουλμανικής μειονότητας.
--	---

Από το Σχέδιο Ανάπτυξης 2000-2006 ως γενικός αναπτυξιακός στόχος για την Περιφέρεια είχε τεθεί ο ακόλουθος:

Η θετική πληθυσμιακή εξέλιξη με έμφαση στην ομαλή κοινωνική ενσωμάτωση παλιννοστούντων και μεταναστών που θα στηρίζεται στην αξιοποίηση της οικονομικής δυναμικής και στη διάχυση της ευημερίας. Ο γενικός αυτός στόχος αναλύονταν στους εξής κύριους στρατηγικούς στόχους:

- Αξιοποίηση της γεωγραφικής θέσης της Περιφέρειας
- Διαμόρφωση σύγχρονης αυτοδύναμης οικονομίας και ενίσχυσης της εξωστρέφειας
 - Προστασία και αξιοποίηση του φυσικού περιβάλλοντος και του ορυκτού πλούτου
 - Άμβλυση των ενδοπεριφερειακών και των κοινωνικών ανισοτήτων και βελτίωση της ποιότητας ζωής.

Οι ειδικότεροι στόχοι κατά τομέα παραγωγής ήταν οι ακόλουθοι:

– Πρωτογενής τομέας:

- Η απορρόφηση της επιδιωκόμενης εξόδου αγροτικού πληθυσμού ως προϋπόθεση αύξησης της παραγωγικότητας του πρωτογενή τομέα.
- Η ενίσχυση της πολυαπασχόλησης των αγροτών στις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές και στο νησιωτικό χώρο.
 - Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των αγροτικών προϊόντων.
 - Η παραγωγική αξιοποίηση του δασικού πλούτου και της αλιείας.

– Μεταποίηση και ΜΜΕ:

- Η αύξηση της ανταγωνιστικότητας του δευτερογενή τομέα.
- Ενίσχυση της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων με έμφαση στην αξιοποίηση των αγορών των γειτονικών χωρών.
 - Η διαμόρφωση μιας πολιτικής στήριξης της λειτουργίας των μονάδων της μεταποίησης που προσελκύσθηκαν στην περιοχή.
 - Η ενίσχυση του τομέα των παραγωγικών υπηρεσιών και των υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις.
 - Προώθηση της δικτύωσης και συνεργασίας των επιχειρήσεων.
 - Η βελτίωση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού.

– Τριτογενής τομέας:

- Η ανάπτυξη του εμπορίου και των υποδομών.
- Η τουριστική αξιοποίηση των φυσικών πόρων και η τουριστική ανάπτυξη με έμφαση στις ειδικές μορφές τουρισμού.
- Η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.
- Η εισαγωγή της τεχνολογίας, τεχνογνωσίας και καινοτομικότητας στην τοπική οικονομία.
- Η αξιοποίηση της Κοινωνίας της Πληροφορίας.

Σύμφωνα με το Σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΣΠΑ) 2000-2006 (Περιφερειακό Σκέλος), για την αξιοποίηση των αστικών κέντρων στην αναπτυξιακή διαδικασία θεωρούνταν αναγκαία τα ακόλουθα:

- Η εξειδίκευση του αναπτυξιακού τους ρόλου
 - Η αξιοποίηση των επιχειρηματικών και αναπτυξιακών υποδομών τους
 - Η βελτίωση των αστικών υπερδομών και υποδομών
 - Η στήριξη και ανάπτυξη των «Πρωθητικών Δραστηριοτήτων» τους,
- Η προσέγγιση των παραπάνω για την Κομοτηνή είχε ως εξής:

	Αναπτυξιακός ρόλος	Επιχειρηματικές και αναπτυξιακές υποδομές	Πρωθητικές δραστηριότητες
Κομοτηνή	Περιφερειακό Διοικητικό Κέντρο Νομαρχιακός Πόλος Ανάπτυξης Κέντρο Διασυνοριακής Συνεργασίας	ΒΙΠΕ Εγνατία Οδός – Κάθετες συνδέσεις Σιδηροδρομικό Δίκτυο	Περιφερειακή Διοίκηση Βιομηχανία-Βιοτεχνία Τριτοβάθμια Εκπαίδευση Υπηρεσίες προς τις αγροτικές δραστηριότητες

6.1.2. Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (απόφαση Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ με αρ. 29310/21-7- 2003, ΦΕΚ 1471 Β'/9-10-2003).

Σύμφωνα με το Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης (ΠΠΧΣΑΑ) ο μετασχηματισμός της περιφέρειας από ακριτική περιοχή σε πύλη της Χώρας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η αναδιάρθρωση των

οικονομιών των προς βορρά γειτονικών χωρών και η βελτίωση των σχέσεων της χώρας με την Τουρκία οδηγούν στην ενδυνάμωση των αστικών κέντρων των νομών της Περιφέρειας. Στοιχεία δικτυώσεων παρουσιάζονται μεταξύ Δράμας, Καβάλας και Ξάνθης, ενώ ενδυναμώνονται και τα στοιχεία δικτυώσεων στους άξονες Ξάνθης-Κομοτηνής και Κομοτηνής-Αλεξανδρούπολης. Οι δικτυώσεις αυτές αναπτύσσονται γύρω από στοιχεία όπως η διοίκηση (Κομοτηνή και έδρες νομαρχιών), η εκπαίδευση (ανωτέρα και ανωτάτη), η αναψυχή, το εμπόριο και οι μεταφορές (λιμάνια, αεροδρόμια). Το ΠΠΧΣΑΑ θεωρεί ότι τα μεγαλύτερα μεγέθη των αστικών κέντρων της περιφέρειας θα πρέπει να συσχετιστούν με την εισροή εσωτερικών μεταναστών από τη φθίνουσα ενδοχώρα τους.

Εντούτοις, και αυτά έχουν πολύ μικρή πληθυσμιακή βάση και περιορισμένη εμβέλεια (επίπεδο νομού). Η Κομοτηνή, που ορίζεται έδρα της περιφέρειας θεωρείται ότι δεν έχει αποκτήσει ανάλογο ρόλο. Η Κομοτηνή μαζί με τις άλλες πρωτεύουσες νομών κρίνεται ότι μπορεί να αναλάβει ρόλο διαπεριφερειακής εμβέλειας. Σύμφωνα πάντα με το ΠΠΧΣΑΑ ο κορμός του οικιστικού δικτύου μπορεί να διαχωριστεί σε δύο επιμέρους, προς το παρόν άνισα πληθυσμιακά, δίκτυα βασικών και ειδικών κέντρων με κοινή αφετηρία το διοικητικό κέντρο της Περιφέρειας:

1. Γεωγραφική ενότητα Δ.Ν. Αυτοδιοίκησης Καβάλας-Δράμας- Ξάνθης: Κομοτηνή-Ξάνθη-Καβάλα-Δράμα-Κάτω Νευροκόπι/Εξοχή (σύνορα).

2. Γεωγραφική ενότητα Δ.Ν. Αυτοδιοίκησης Ροδόπης-Έβρου: Κομοτηνή-Σάπες-Αλεξανδρούπολη-Ορεστιάδα-Δίκαια/Ορμένιο (σύνορα).

Ακόμη επισημαίνεται πως, παράλληλα με την ολοκλήρωση των μεγάλων έργων πρέπει να προχωρήσει η προετοιμασία για το πώς θα πρέπει να εξελιχθεί το οικιστικό δίκτυο της Περιφέρειας. Με δεδομένο ότι στον αστικό χώρο των μεγάλων κέντρων παρατηρούνται σοβαρά οικιστικά και πολεοδομικά προβλήματα, το ΠΠΧΣΑΑ εκτιμά ότι δεν αρκεί η λογική των ρυθμίσεων που προβλέπονται από τα Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια, αλλά απαιτείται ένας αναπτυξιακός πολεοδομικός σχεδιασμός. Ειδικότερα για το ΓΠΣ Κομοτηνής θεωρείται ότι θα πρέπει να προσανατολιστεί στο νέο ρόλο της ως διοικητικού κέντρου διαπεριφερειακής ή ευρύτερης σημασίας, ενσωματώνοντας το χώρο της πανεπιστημιούπολης, δεδομένου ότι αυτή αντιπροσωπεύει μια από τις σημαντικότερες λειτουργίες της πόλης. Επιπλέον, η πόλη έχει σοβαρά προβλήματα, όπως ανεφάρμοστο σχέδιο σε μεγάλο βαθμό, αυθαίρετη δόμηση, κλπ. Κρίσιμη παράμετρος της αστικής ανάπτυξης, σύμφωνα με το ΠΠΧΣΑΑ, είναι η βελτίωση και η ολοκλήρωση του αναπτυσσόμενου λειτουργικού δικτύου των αστικών κέντρων της Περιφέρειας,

παράλληλα με την εσωτερική οργάνωση των αστικών κέντρων, δηλαδή, με την ολοκλήρωση του πολεοδομικού σχεδιασμού και την εφαρμογή του, έτσι ώστε η διαχείριση του χώρου και ο ορθολογικός καθορισμός χρήσεων γης να αποτελέσουν προωθητικό παράγοντα της ανάπτυξης. Θεωρείται, επίσης ότι καθοριστική για την ανάπτυξη των πόλεων της Περιφέρειας είναι και η δυνατότητα σχεδιαζόμενης ανάπτυξής τους (επεκτάσεις), αλλά και η βελτίωση του κοινωνικού εξοπλισμού τους και η συγκέντρωση

οχλουσών λειτουργιών σε συγκεκριμένες ειδικά διαμορφούμενες περιοχές, έτσι ώστε η οργανωμένη επέκταση να συμβάλλει στον περιορισμό της αστικής διάχυσης.

Όσον αφορά στη διάρθρωση του οικιστικού δικτύου, το ΠΠΧΣΑΑ δίνει ιδιαίτερο βάρος στην Κομοτηνή, ως έδρα της Περιφέρειας και του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης (ΔΠΘ), η οποία θα πρέπει να εξελιχθεί σε ένα δυναμικό περιφερειακό πόλο εθνικής σημασίας, με υπηρεσίες υψηλού επιπέδου, διοικητικό-οικονομικό κέντρο της περιφέρειας, αλλά και αναδυόμενο ενεργειακό κέντρο. Το προτεινόμενο από το ΠΠΧΣΑΑ προγραμματικό μέγεθος πληθυσμού για την Κομοτηνή είναι 70.000-85.000 κάτοικοι. Ο ρόλος της ορίζεται ως «διοικητικό-οικονομικό κέντρο αυτοδύναμης συνοριακής περιφέρειας» και συνίσταται σε:

- Υπηρεσίες περιφερειακής σημασίας και διασυνοριακής- διακρατικής συνεργασίας
 - Ανάπτυξη Πανεπιστημίου
 - Κέντρο Έρευνας και Τεχνολογίας
 - Ενεργειακό και Τηλεπικοινωνιακό κέντρο εθνικής σημασίας
 - Ανεπτυγμένη βιομηχανική περιοχή
 - Έδρα νομού με σημαντικούς φυσικούς και ιστορικούς πόρους
 - Έδρα Δήμου με πλεονέκτημα σε διαθέσιμο χώρο για αστική ανάπτυξη
- Κέντρο συνάντησης και ανάδειξης πολιτισμών
- Κέντρο Λαϊκών Δρώμενων (δίκτυο ΥΠΠΟ).

Η ανάπτυξη υπηρεσιών υψηλού επιπέδου θεωρείται από το ΠΠΧΣΑΑ βασική προϋπόθεση, τόσο για τη δημιουργία ενός επιχειρηματικού κλίματος σε περιβάλλον ανταγωνιστικότητας, όσο και για την ανάληψη ρόλων στον εθνικό χώρο και το ευρύτερο διεθνές χωρικό σύστημα. Η ανάπτυξη του Πανεπιστημίου σε πανεπιστήμιο περιφερειακής εμβέλειας και γενικότερα η ανάδειξη της Περιφέρειας σε σημαντικό εκπαιδευτικό – ερευνητικό κέντρο, η δημιουργία Κέντρου Επιχειρηματικότητας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (ΚΕΤΑ) με έδρα την Κομοτηνή και η στήριξη της οικονομικής, κοινωνικής ανάπτυξης και της διαπεριφερειακής συνεργασίας μέσω της ίδρυσης συγκεκριμένων φορέων (Εκθεσιακός φορέας της περιφέρειας για τη στήριξη των τοπικών προϊόντων, Εταιρεία τουρισμού ΑΜ-Θ, Βαλκανική Επιτροπή Διαπεριφερειακής Συνεργασίας, Ενιαίου φορέα Διαχείρισης Υδάτινου Δυναμικού) αποτελούν προτάσεις του ΠΠΧΣΑΑ προς την παραπάνω κατεύθυνση.

Όσον αφορά την ενδοπεριφερειακή διοικητική οργάνωση, για την Κομοτηνή (όπως και για τα υπόλοιπα αστικά κέντρα της περιφέρειας) και με βάση τον ειδικό ρόλο που προτείνεται, απαιτούνται οι εξής διοικητικές και κοινωνικές υποδομές που θα πρέπει να ενισχυθούν ή να δημιουργηθούν:

- Υπηρεσίες διασυνοριακής συνεργασίας
- Υπηρεσίες διαπεριφερειακής εμβέλειας
- Περιφερειακές υπηρεσίες

- Νομαρχιακές υπηρεσίες
- Δικαστήρια
- Ανάπτυξη ΔΠΘ – Τεχνολογικό Κέντρο – Ερευνητικό Κέντρο
- Νοσοκομείο
- Μουσεία
- Κύρια πολιτιστικά κέντρα

Το ΠΠΧΣΑΑ θεωρεί ως απαίτηση την ενεργοποίηση των ΓΠΣ των μεγάλων και μεσαίων κέντρων, δίνοντας προτεραιότητα στο ΓΠΣ Κομοτηνής του οποίου η διαδικασία δεν έχει ολοκληρωθεί. Προτείνει, επίσης, να εξεταστεί η παράλληλη ένταξή της στο νέο θεσμό των Σχεδίων Ολοκληρωμένων Αστικών Παρεμβάσεων (ΣΟΑΠ) του Ν. 2742/99. Τέλος, για πολλές περιοχές του Νομού Ροδόπης προτείνεται η εφαρμογή του μηχανισμού ΠΕΧΠ (Περιοχές Ειδικών Χωρικών Παρεμβάσεων).

6.1.3. ΠΕΡΠΟ Ν. Ροδόπης

Με την με αριθμ οικ.2005 ΦΕΚ Δ 686/8.9.2002 Υπουργική Απόφαση «Έγκριση Γενικών Κατευθύνσεων Ειδικά Ρυθμιζόμενης Πολεοδομικής δραστηριότητας ιδιοκτητών γης στην εκτός σχεδίου πόλεως και εκτός οικισμών προ του 1923, καθώς και εκτός οικισμών μέχρι 2000 κατοίκους, στον Νομό Ροδόπης.» ορίστηκαν οι γενικές κατευθύνσεις Ειδικά Ρυθμιζόμενης Πολεοδόμησης (ΠΕΡΠΟ) στον Νομό Ροδόπη και θεσμοθετήθηκαν τα ακόλουθα:

- Οι κατάλληλες για Π.Ε.Ρ.ΠΟ Ζώνες.
- Το μέγιστο επιτρεπόμενο εμβαδόν των εδαφικών εκτάσεων, που μέσα στα όρια των παραπάνω Ζωνών μπορούν να καθοριστούν ως Π.Ε.Ρ.ΠΟ και να πολεοδομηθούν για εξυπηρέτηση χρήσεων πρώτης κατοικίας, δεύτερης κατοικίας και τουρισμού - αναψυχής.
- Το χρονοδιάγραμμα πολεοδόμησης το οποίο καλύπτει διάστημα δέκα ετών και ορίζει το μέγιστο εμβαδόν εδαφικών εκτάσεων που επιτρέπεται να πολεοδομούνται ως Π.Ε.Ρ.ΠΟ, ως εξής:

Μέγιστο εμβαδόν πολεοδομούμενης έκτασης ΠΕΡΠΟ ανά ζώνη (2001-2011)	
	Επιφάνεια πολεοδομούμενης έκτασης (στρ.)
Ζώνη 1: α΄ κατοικία	628
Ζώνη 2: β΄ κατοικία	407
Τουρισμός – αναψυχής	450
Ζώνη 3: β΄ κατοικία	100
Ζώνη 4: κατοικία	100
Σύνολο νομού	1.685

- Τις ελάχιστες αποστάσεις των πολεοδομούμενων εκτάσεων ΠΕΡΠΟ από τους μεταφορικούς άξονες τον αιγιαλό κλπ. 200 μ. εκατέρωθεν του άξονα της Εγνατίας οδού, 120μ. εκατέρωθεν του άξονα της Εθνικής οδού Νο 2, 50μ. από τον άξονα της σιδηροδρομικής γραμμής και 500μ. από τα όρια του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης.

6.1.4 Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο Κομοτηνής

Το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο Κομοτηνής είχε ξεκινήσει το 1983 με ανάθεση από το Υπουργείο Χωροταξίας. Τα ιδιόμορφα πολεοδομικά προβλήματα που παρουσίαζε τότε η πόλη, λόγω των μειονοτήτων, έγιναν αφορμή να ανακοπεί η μελέτη του ΓΠΣ. Ο Δήμος Κομοτηνής ανέθεσε το 1994 την εκπόνηση νέου ΓΠΣ και εφάρμοσε μια εκτενή διαδικασία συμμετοχής των φορέων στο σχεδιασμό του. Αυτή η μελέτη βρίσκεται στο στάδιο εκπόνησης της Γ΄ φάσης (τελική φάση).

Η μελέτη του ΓΠΣ προτείνει:

- Τον σχεδιασμό Ζώνης Οικιστικού Ελέγχου σε όλες τις κατευθύνσεις γύρω από την πόλη. Εντάσσονται σε αυτήν όλες οι περιοχές που εκδηλώνονται ή αναμένεται να εκδηλωθούν τάσεις πάσης φύσεως. Οι υποζώνες της ΖΟΕ στις οποίες κατηγοριοποιείται η περιοχή είναι:

Ζώνη 1: Οικισμοί

Ζώνη 2 Περιοχές με ίδιο Νομικό Καθεστώς

Ζώνη 3: Περιοχή Γεωργικής γης υψηλής παραγωγικότητας

Ζώνη 4: Περιοχή Γεωργικής Γης

Η ΖΟΕ θέτει στις Ζώνες 3 και 4 αυστηρούς περιορισμούς στις χρήσεις γης και στους όρους δόμησης, ενώ στη ζώνη 2 (περιοχές ΒΙ.ΠΕ., στρατού και πανεπιστημίου) προτείνει τη διατήρηση του σημερινού καθεστώτος.

- Την χωροθέτηση α) της οχλούσας βιομηχανίας και βιοτεχνίας στα παρόδια τμήματα των εθνικών οδών προς Ξάνθη και Αλεξανδρούπολη (μέσω Σαπών), μεταξύ περιμετρικού δακτυλίου και κόμβων παρακαμπτηρίου και β) λειτουργιών χονδρεμπορίου και παρεμφερών χρήσεων στην είσοδο της πόλης και σε γραμμική ζώνη παράλληλη με τη σιδηροδρομική γραμμή.

- Την εφαρμογή του κυκλοφοριακού συστήματος κυψελών κυκλοφορίας, σύμφωνα με το οποίο το κύριο οδικό δίκτυο τοποθετείται στην περίμετρο των γειτονιών και τις εξυπηρετεί με τοπικούς δρόμους-θηλιές που επιστρέφουν στο ίδιο σημείο χωρίς να διασχίζουν το κέντρο.

- Τη δημιουργία ενός εκτεταμένου δικτύου πεζοδρόμων που θα εκτείνεται σε όλη την πόλη και θα συνδέει τις συνοικίες μεταξύ τους και με το κέντρο.

- Την οργάνωση της οικιστικής δομής σε τέσσερις συνοικίες: Νότια, ανατολική, βορειοανατολική και βορειοδυτική, τις οποίες οργανώνει αναπτύσσοντας ένα συνοικιακό κέντρο στην καθεμία, χωροθετημένο σε κεντρική θέση.

- Τη βελτίωση των οικιστικών περιοχών του εγκεκριμένου σχεδίου, είτε με μικρές κανονιστικές παρεμβάσεις και έργα αναβάθμισης γειτονιών, είτε

με συνολική αναθεώρηση του σχεδίου για την προσαρμογή του στον υφιστάμενο οικιστικό ιστό.

- Την προώθηση νέων αναπτυξιακών ζωνών, άλλοτε με κανονιστικούς όρους (βιοτεχνία-μη οχλούσα βιομηχανία, κέντρο βορειοανατολικής συνοικίας, χονδρεμπόριο και παρεμφερείς χρήσεις), άλλοτε με ειδικά κίνητρα και εφαρμογή της μεταφοράς συντελεστή (κέντρα νότιας και ανατολικής συνοικίας) και άλλοτε με ενεργό πολεοδομία (κέντρο βορειοδυτικής συνοικίας).

Επιπλέον προτείνονται:

- Θέσπιση ειδικής διάταξης για τη ρύθμιση των ασύμβατων χρήσεων στη γεωργική γη.

- Ζώνη αρχαιολογικής προστασίας κοντά στο δυτικό κόμβο της Εγνατίας

- Εξαίρεση του οικισμού Θρουλουρίου από τη ζώνη απαγόρευσης κατοικίας γύρω από τη βιομηχανική περιοχή Κομοτηνής.

- Χαρακτηρισμός των ζωνών μη οχλούσας βιοτεχνίας – βιομηχανίας κατά μήκος της παλιάς εθνικής οδού προς Ξάνθη και Αλεξανδρούπολη ως Ζώνες Βιομηχανικού Πάρκου προς Εξυγίανση όπου θα απαγορεύονται οι βιομηχανικές – βιοτεχνικές εγκαταστάσεις μέσης και χαμηλής όχλησης, θα επιτρέπεται η γενική κατοικία, εκτός των χρήσεων εμπορικών καταστημάτων, γραφείων και τραπεζιών – ασφαλειών, αλλά δε θα υπερβαίνει το 50% της έκτασης.

6.1.5. Κοινοτική Πρωτοβουλία URBAN. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «ΚΟΜΟΤΗΝΗ ΒΙΩΣΙΜΗ ΠΟΛΗ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ 2000- 2006»

Ο στόχος της κοινοτικής πρωτοβουλίας URBAN είναι «η οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη πόλεων και συνοικιών που διανύουν κρίση για την προώθηση της διατηρητικής αστικής ανάπτυξης». Το URBAN II καλύπτει την περίοδο 2000-2006, με υποστήριξη 70 υποβαθμισμένων αστικών περιοχών σε ολόκληρη την ΕΕ. Στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της URBAN II συγκαταλέγονται: η ανάπτυξη καινοτομικών υποδειγμάτων για την αστική ανάπτυξη, η έντονη έμφαση στην εταιρική σχέση και τη συμμετοχή τοπικών παραγόντων και η ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών για τη διατηρητική αστική ανάπτυξη σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι επεμβάσεις του προγράμματος για την Κομοτηνή τοποθετούνται σε ζώνη 180 εκταρίων, με 20.000 κατοίκους. Η περιοχή του προγράμματος χαρακτηρίζεται από υποβαθμισμένο αστικό περιβάλλον, πολυπολιτισμικό και πολυθρησκευτικό πληθυσμό, μακροχρόνια ανεργία, φτώχεια και αποκλεισμό. Οι στόχοι που έχουν τεθεί για την διατηρητική οικονομική και κοινωνική αναβίωση της περιοχής είναι συναφείς με την κοινωνικοοικονομική ένταξη των μωαμεθανών, των αθιγγάνων και των επαναπατρισθέντων μεταναστών, η βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής των πολιτών, η τόνωση της τοπικής οικονομίας, η βελτίωση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού, οι ίσες ευκαιρίες για

κοινωνικώς αποκλεισμένες ομάδες και η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της πόλης.

Το Πρόγραμμα διαρθρώνεται σε πέντε (5) Προτεραιότητες και εννέα (9) Μέτρα τα οποία πραγματοποιούνται με Έργα και Δράσεις που υποστηρίζουν τους παραπάνω στόχους.

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 1: Πολυλειτουργική και οικολογική αστική ανάπτυξη Στην προτεραιότητα αυτή εντάσσονται παρεμβάσεις στον φυσικό

χώρο της πόλης, το μεγαλύτερο μέρος των υποδομών – έργων – κατασκευών του προγράμματος. Τα κριτήρια σχεδιασμού των παρεμβάσεων ανταποκρίνονται στην αειφορική αστική ανάπτυξη. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις στρατηγικές παρεμβάσεις ανάπτυξης του δημόσιου χώρου υποβαθμισμένων γειτονιών, στην ανάδειξη του υφιστάμενου αστικού ιστού, στον οικολογικό εμπλουτισμό του αστικού χώρου και την προστασία του περιβάλλοντος.

Μέτρο 1.1. Παρεμβάσεις αναπλάσεις υποβαθμισμένων περιοχών

Μέτρο 1.2. Ανάδειξη αστικού ιστού

Μέτρο 1.3. Προστασία του Περιβάλλοντος

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 2: Ενθάρρυνση της Επιχειρηματικότητας Η προτεραιότητα αυτή περιλαμβάνει την ανάπτυξη δράσεων σχετικών με την ενίσχυση της απασχόλησης και τη δημιουργία θεσμών για την μόνιμη παρακολούθηση της εξέλιξης των κοινωνικοοικονομικών μεγεθών που χαρακτηρίζουν το επίπεδο ζωής. Συνδυάζεται με τη βελτίωση των δεξιοτήτων των απασχολούμενων και δίνει βεβαίως ιδιαίτερο βάρος σε πληθυσμιακές ομάδες που πλήττονται ιδιαίτερα, όπως τσιγγάνοι, άνεργοι νέοι, γυναίκες, κλπ.

Μέτρο 2.1. Επιχειρηματικές δραστηριότητες και απασχόληση

Μέτρο 2.2. Δομές και υποδομές στήριξης της επιχειρηματικότητας

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 3: Κοινωνία των πολιτών

Στην προτεραιότητα αυτή εντάσσονται κατάλληλα οργανωτικά μέτρα και πρωτοβουλίες που διαμορφώνουν συνθήκες και φαινόμενα αποκλεισμού – περιθωριοποίησης μερίδων του μόνιμου πληθυσμού της πόλης. Επίσης περιλαμβάνονται δράσεις εκσυγχρονισμού των υπηρεσιών και των πρακτικών του Δήμου Κομοτηνής που βελτιώνουν την πρόσβαση στις υπηρεσίες και τη συμμετοχή των πολιτών.

Μέτρο 3.1. Καταπολέμηση κοινωνικού αποκλεισμού

Μέτρο 3.2. Βελτίωση της πρόσβασης στις υπηρεσίες

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 4: Δικτυώσεις Πληροφορικής

Στην προτεραιότητα αυτή δίνεται έμφαση σε καινοτόμες πρακτικές και στην κατά κόρον εφαρμογή νέων τεχνολογικών Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών. Γίνεται ευρύτατη εισαγωγή της χρήσης Διαδικτύου και των εφαρμογών του από σχολεία. Ψηφιοποιείται το πληροφοριακό

υπόβαθρο της πόλης (ιστορία, χαρακτηριστικά, επικαιρότητα, κλπ.) και αναπτύσσονται δικτυώσεις για τη διάδοσή του εντός αλλά και εκτός πόλης.

Μέτρο 4.1. Τεχνολογίες δικτυώσεων

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 5: Τεχνική Βοήθεια

Η προτεραιότητα αυτή αποβλέπει στην τεχνική υποστήριξη για την αποτελεσματική διαχείριση του Προγράμματος, στη διευκόλυνση της εφαρμογής των επιμέρους δράσεών του και στη διεξαγωγή της εξωτερικής αξιολόγησης.

Μέτρο 5.1. Τεχνική βοήθεια

6.2 Γενική διάρθρωση των χρήσεων εδάφους

Το ανάγλυφο γύρω από την πόλη της Κομοτηνής είναι πεδινό και το μεγαλύτερο ποσοστό των εκτάσεων του Δ.Δ. Κομοτηνής είναι καλλιεργούμενες εκτάσεις και αγραναπαύσεις (82,3%) και ακολουθούν οι εκτάσεις των οικισμών (7,1%). Ο περιαστικός χώρος της Κομοτηνής είναι κυρίως καλλιεργούμενες εκτάσεις, ορισμένες από τις οποίες είναι χαρακτηρισμένες ως υψηλής παραγωγικότητας, σύμφωνα με τη προτεινόμενη από τη μελέτη του ΓΠΣ Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου (ΖΟΕ). Αρδευόμενες εκτάσεις υπάρχουν νοτίως και νοτιοδυτικώς της πόλης και κατά μήκος του Τρελλοχειμάρου. Σημαντική έκταση στο Δ.Δ. Κομοτηνής, στα βόρεια της πόλης βρίσκεται στη διαχείριση του στρατού και του πανεπιστημίου στα βορειοδυτικά της πόλης.

6.3 Γενική πολεοδομική οργάνωση της Κομοτηνής

6.3.1 Χαρακτηριστικά του Σχεδίου Πόλης

Ο αστικός ιστός της Κομοτηνής εμφανίζει ανομοιογένεια στις διάφορες συνοικίες. Ξεχωρίζει το κέντρο της πόλης, που έχει δαιδαλώδη ιστό με ακανόνιστου μεγέθους και σχήματος οικοδομικά τετράγωνα. Περιμετρικά του κέντρου και κυρίως στα νότιά του, υπάρχουν συνοικίες με Ιπποδάμειο σύστημα. Οι περιοχές που βρίσκονται νότια και δυτικά του κέντρου έχουν πυκνό αστικό ιστό και μικρού μεγέθους οικοδομικά τετράγωνα, ενώ στα βόρεια ο αστικός ιστός αραιώνει. Η ρυμοτομία δεν είναι υλοποιημένη σε μεγάλο βαθμό, κυρίως στο ανατολικό και βορειοανατολικό τμήμα της Επιπλέον, η πόλη έχει πρόβλημα αυθαίρετης δόμησης. Η βορειοανατολική μουσουλμανική συνοικία διατηρεί την παραδοσιακή αρχιτεκτονική της μορφή. Το εγκεκριμένο σχέδιο έρχεται σε πλήρη αντίθεση με την παραδοσιακή μορφή του αστικού ιστού και το ιδιοκτησιακό καθεστώς δεν έχει εφαρμοστεί. Η περιοχή αυτή χρήζει ειδικής πολεοδομικής αντιμετώπισης.

6.3.2 Χωρική κατανομή των κεντρικών χρήσεων

Η δυναμικότητα του κέντρου της Κομοτηνής είναι αξιοσημείωτη για πόλη αυτής της τάξης μεγέθους και εκφράζεται με το μεγάλο ποσοστό των απασχολούμενων στον τριτογενή τομέα (65%) και με την εξάπλωση και μεγάλη διασπορά των κεντρικών λειτουργιών.

Η δυναμικότητα του κέντρου της Κομοτηνής οφείλεται σε δύο λόγους:

- Στο γεγονός ότι η πόλη είναι έδρα περιφέρειας και διοικητικό κέντρο με δυναμική κρατική παρουσία (στρατόπεδα, σχολή αστυνομίας, κρατικές υπηρεσίες περιφέρειας, πανεπιστήμιο, επιμελητήρια). Οι δραστηριότητες αυτές συνεπάγονται εξωτερικές οικονομίες και δίνουν σημαντική ώθηση στον τριτογενή τομέα της πόλης.

- Στην μορφή της ενδοχώρας που εξυπηρετεί η πόλη. Ο Νομός Ροδόπης αποτελεί για την πόλη μια ενδοχώρα σχεδόν 50.000 κατοίκων που έχει μόλις δύο οικισμούς με πληθυσμό μεταξύ 2.000 και 5.000 κατ., ενώ 28 οικισμοί έχουν μέγεθος 500-1.000 κατ. και 140 (περισσότερο από 77% του συνόλου των οικισμών) έχουν πληθυσμό κάτω των 500 κατ.. Κατά συνέπεια, ελλείπει δεύτερου αστικού κέντρου στο νομό, το κέντρο της Κομοτηνής παρέχει υπηρεσίες για πληθυσμό σχεδόν διπλάσιο από αυτόν της Κομοτηνής. Σε αυτό συντελεί και η κεντρική γεωγραφική θέση της πόλης στο νομό, καθώς και το γεγονός ότι πρόκειται για παραμεθόρια περιοχή. Οι περιοχές κεντρικών λειτουργιών καταλαμβάνουν ένα μεγάλο ποσοστό της έκτασης της πόλης. Παρατηρείται διάχυση των κεντρικών λειτουργιών, του εμπορίου και των υπηρεσιών στον αστικό ιστό σε μια μεγάλης επιφάνειας περιοχή γύρω από το χωρικό κέντρο της πόλης, αλλά και κατά μήκος των κυριότερων οδικών αξόνων που καταλήγουν στο κέντρο (οδοί Αδραμυτίου, Υψηλάντου, Πλαστήρα, Χρήστου Τσουντα, Σισμανόγλου, Δημοκρατίας και Λεωφόρος Ηρώων). Τα τελευταία χρόνια αυτή η διάχυση των κεντρικών λειτουργιών, των υπηρεσιών και του εμπορίου, παρατηρείται και στον περιφερειακό χώρο. Πρόκειται για φαινόμενο που λαμβάνει χώρα σε όλες τις πόλεις, ακόμα και τις μικρότερες, και συνδέεται με τη μείωση των χρονοαποστάσεων, την προσφορά μεγάλων χώρων στην περίμετρο των πόλεων, τις τιμές γης και τις αλλαγές στις καταναλωτικές συνήθειες και ενισχύεται, όπως στην περίπτωση της Κομοτηνής, από τα έντονα κυκλοφοριακά προβλήματα του κέντρου. Γύρω από την πόλη, και κυρίως εκατέρωθεν των οδικών αξόνων προς Ξάνθη και Αλεξανδρούπολη, εγκαθίστανται υπεραγορές και υπηρεσίες κάποιες από τις οποίες είναι και δημόσιες. (π.χ. οι υπηρεσίες της Περιφέρειας: Δ/ση Υγείας Πρόνοιας, Δ/ση Γεωργικής Ανάπτυξης, Δ/ση Περιβάλλοντος Χωροταξίας)

Οι λόγοι της διασποράς των κεντρικών λειτουργιών είναι:

- Ο μεγάλος αριθμός των κεντρικών λειτουργιών, που καθιστά δύσκολη τη συγκέντρωσή τους σε μια περιοχή ή ζώνη.
- Ο λειτουργικός κορεσμός, τα συγκοινωνιακά προβλήματα, η υπερεκμετάλλευση του κοινόχρηστου χώρου και η υποβάθμιση του περιβάλλοντος στην περιοχή του κατεξοχήν κέντρου.

- Το μεγάλο εύρος ηλικιών και αρχιτεκτονικών μορφών των κτιρίων. Αυτά συνεπάγονται ευρύτερο φάσμα στις τιμές των προς ενοικίαση ακινήτων και στους τύπους των ενοικιαζόμενων χώρων αντίστοιχα. Η μεγαλύτερη αυτή δυνατότητα επιλογής χώρων ευνοεί την εγκατάσταση λιανικού εμπορίου και υπηρεσιών.

- Τα περισσότερα από τα κτίσματα στο κέντρο της πόλης είναι διώροφα, που συνεπάγεται ότι ευνοείται η εξάπλωση των λειτουργιών στον χώρο και όχι η κατακόρυφη χωροθέτησή τους σε μια κεντρική περιοχή.

- Δεν υπάρχει οργανωμένη ανάπτυξη του περιαστικού χώρου. Λόγω της απουσίας εγκεκριμένου ΓΠΣ και ΖΟΕ, η ανάπτυξη στον περιαστικό χώρο γίνεται χωρίς περιορισμούς προς όλες τις κατευθύνσεις. Η διάχυση των κεντρικών λειτουργιών καθιστά δύσκολη την οριοθέτηση του κέντρου πόλης. Το προτεινόμενο από τη μελέτη του ΓΠΣ κέντρο πόλης οριοθετείται μεταξύ των οδών Τρικούπη, Φιλίππου, Μ. Καραολή, Δημοκρίτου, Συμεωνίδη, Ζωίδου και Σούζου καθώς και κατά μήκος των οδικών αξόνων Αδραμυτίου, Βασιλέως Γεωργίου και Σισμανόγλου. Ενδεικτικό της δυσκολίας στην οριοθέτηση του κέντρου της πόλης είναι ότι υπηρεσίες όπως τα δικαστήρια, η αστυνομική διεύθυνση, υπηρεσίες τις περιφέρειας, το δημοτικό θέατρο, η ΔΕΗ, κ.α. είναι εκτός της παραπάνω περιοχής.

6.3.3 Ζώνες και θέσεις εξειδικευμένων χρήσεων

Η ανάπτυξη στον περιαστικό χώρο δεν είναι οργανωμένη και γίνεται χωρίς περιορισμούς προς όλες τις κατευθύνσεις. Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο και η Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου, η οποία προτείνεται σε αυτό, δεν έχουν ακόμα ολοκληρωθεί. Στον δρόμο προς Αλεξανδρούπολη και στον δρόμο προς Ξάνθη υπάρχουν δυο περιοχές παρόμοιου χαρακτήρα, που δεν έχουν εξειδικευμένη χρήση και φιλοξενούν πολυκαταστήματα, βιοτεχνία, χονδρεμπόριο και υπηρεσίες. Οι περιοχές αυτές

χαρακτηρίζονται από τη μελέτη του ΓΠΣ ως ζώνες Βιομηχανικού Πάρκου προς Εξυγίανση. Στα ανατολικά της πόλης οι δραστηριότητες που εμφανίζονται είναι προσανατολισμένες στον πρωτογενή τομέα (ξηραντήρια, αγροτικές αποθήκες, ελάχιστες βιοτεχνίες και ελάχιστες κατοικίες, κυρίως αθίγγανων). Στα βορειοδυτικά της πόλης υπάρχει μεγάλη έκταση, αραιά δομημένη, που είναι δεσμευμένη από το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο. Επίσης εντός της πόλης, στην αριστερή πλευρά της Λεωφόρου Ηρώων, υπάρχει το στρατιωτικό πρατήριο, που δεσμεύει ένα οικοδομικό τετράγωνο σε κεντρικό σημείο.

6.3.4 Συγκοινωνιακοί σταθμοί

Ο σιδηροδρομικός σταθμός βρίσκεται στα νοτιοδυτικά όρια της πόλης επί της οδού Φαβιέρου και ο σταθμός των υπεραστικών λεωφορείων βρίσκεται επί της οδού Μαμέλου, νότια του κέντρου και κοντά στην νομική σχολή. Οι συγκοινωνιακοί σταθμοί δεν βρίσκονται στο κέντρο της πόλης και ο υπάρχων αστικός ιστός και οι υποδομές δεν ευνοούν ένα δίκτυο κίνησης των πεζών προς αυτούς. Επιπλέον η εξυπηρέτησή τους με το

σύστημα λεωφορειακών γραμμών είναι προβληματική. Σύμφωνα με τη μελέτη

«Κυκλοφοριακή Ρύθμιση της πόλης της Κομοτηνής» (2000) το υφιστάμενο δίκτυο αστικής συγκοινωνίας αναπτύσσεται αποκλειστικά στους βασικούς οδικούς άξονες χωρίς να εισέρχεται στο εσωτερικό περιοχών αμιγούς κατοικίας. Ακόμη σοβαρό πρόβλημα για την εύρυθμη λειτουργία του συστήματος των αστικών λεωφορείων, αλλά και την κυκλοφορία στο σύνολο της πόλης, αποτελεί το γεγονός ότι δεν υπάρχει καθορισμένος χώρος ο οποίος θα λειτουργεί ως αμαξοστάσιο και αφετηρία κάποιων ή όλων των γραμμών.

6.3.5 Οργάνωση και ιεραρχία οδικού δικτύου – πεζών

Το οδικό δίκτυο της πόλης οργανώνεται πάνω σε δύο κεντρικούς άξονες. Τον άξονα Αδραμυτίου-Δημοκρίτου- Ορφέως- Θησέως- Λεωφόρος Ηρώων και τον άξονα Κωνσταντινουπόλεως – Σισμανόγλου – Βασιλέως Γεωργίου. Στο πρωτεύων οδικό δίκτυο της περιοχής, εντάσσονται επίσης οι οδοί Μακεδονίας, Ζωΐδου, Κυριακίδη Κοσμίου, Πρωταγόρα, Τσαλδάρη, Κουκουλίου και Συμεωνίδη.

Η κυκλοφορία των οχημάτων στους περισσότερους δρόμους της πόλης γίνεται με σχετική ευκολία. Σημαντική εξαίρεση αποτελεί η περιοχή του εμπορικού κέντρου όπου η κυκλοφορία γίνεται με δυσκολία τις ώρες αιχμής. Οι προσφερόμενες θέσεις στάθμευσης στο κέντρο δεν μπορούν να καλύψουν την υπάρχουσα ζήτηση, ιδιαίτερα σε συγκεκριμένα οδικά τμήματα. Επίσης δεν υπάρχει περιφερειακή οδός για παράκαμψη του κέντρου, κυρίως στη βόρεια πλευρά της πόλης, για την εξυπηρέτηση ενδοδημοτικών μετακινήσεων.

6.3.6 Χαρακτηριστικά της κατοικίας

Βασικό χαρακτηριστικό της κατοικίας είναι η ποικιλομορφία στο κτιριακό απόθεμα (όσον αφορά την ποιότητα, τον τύπο και την ηλικία) και στη σχέση δομημένου - αδόμητου χώρου. Υπάρχουν πολλοί τύποι κατοικίας και αρχιτεκτονικές μορφές κτιρίων: μεταπολεμικές πολυκατοικίες, νεοκλασικά κτίρια, παραδοσιακά μουσουλμανικά κτίρια, τσιγγάνικοι καταυλισμοί, κλπ. Σε πάρα πολλά σημεία της πόλης υπάρχει άμεση γειτνίαση τύπων κατοικίας που είναι πολύ διαφορετικοί όσον αφορά την ποιότητά τους και τον τύπο τους. Χαρακτηριστικό είναι ότι αυτή η γειτνίαση υπάρχει και σε επίπεδο γειτονιάς. Για παράδειγμα η περιοχή της ΕΚΤΕΝΕΠΟΛ, που είναι νεόδμητη και έχει την καλύτερης ποιότητας κατοικία, βρίσκεται σε γειτνίαση με τον οικισμό Ήφαιστο, που είναι ο μεγαλύτερος τσιγγάνικος οικισμός του νομού και είναι η περιοχή με την χαμηλότερης ποιότητας κατοικία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

ΤΑ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ

7. Τοπικά ευρωπαϊκά αναπτυξιακά κίνητρα

Ανακεφαλαιώνοντας τα περιεχόμενα τις εργασίας θα ήταν κερδοφόρο να σημειώσω μερικά κίνητρα με τα οποία θα μπορούσε να αναπτυχθεί ο Νομός Ροδόπης. Παρακάτω γίνεται αναφορά στα τοπικά και ευρωπαϊκά αναπτυξιακά κίνητρα.

7.1 Τοπικά αναπτυξιακά κίνητρα

Η Εγνατία οδός τμήμα της οποίας διέρχεται από την Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης σε μήκος 258 χιλιομέτρων περίπου, θα βελτιώσει τις μεταφορικές υποδομές με την έννοια ότι θα βελτιωθεί σημαντικά η οδική προσπελασιμότητα της περιοχής, ενώ παράλληλα αυτό θα αποτελέσει παράγοντα μείωσης του κόστους διεκπεραίωσης (εμπορίου, μεταφορές, τηλεπικοινωνίες, ενέργεια) και μετακινήσεις συντελεστών παραγωγής

Η Εγνατία οδός η οποία ξεκινάει από Θεσσαλονίκη και παρέχει διασύνδεση των νομών Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης καθώς διασχίζει την Καβάλα την Ξάνθη την Κομοτηνή και την Αλεξανδρούπολη. Η Εγνατία

Οδός η οποία συνδέει την Δράμα με την Ξάνθη μέσω Παρανεστίου και Σταυρούπολης είναι περιοχή με πλούσιους φυσικούς και ανθρωπογενείς πόρους που μπορούν να προσελκύσουν τουρισμό.

Η πρόσβαση από την Αλεξανδρούπολη καταλήγει ως γνωστών στο Συνοριακό Φυλάκιο των Καστανιών – Ορμένιου μέχρι το Διεθνές Ελλάδας-Βουλγαρίας- Τουρκίας. Με τον οδικό αυτό άξονα εξασφαλίζεται η σύνδεση τους με την ΠΑΜΘ της Τουρκίας μέσω των Κήπων, με το Σβίλεγκραντ και την κεντρική Βουλγαρία μέσω Ορμενίου, καθώς και η σύνδεση της με της Παρευξείνιες περιοχές μέσω των Καστανιών. Η εύκολη αυτή πρόσβαση θα επιφέρει αρκετούς επισκέπτες από Τουρκία κ από Βουλγαρία είτε για τουρισμό είτε για επαγγελματικά ταξίδια στο Νομό Ροδόπης. Ένα επιπλέον κερδοφόρο κίνητρο θα μπορούσε να είναι η σύνδεση της Εγνατίας Οδού και του Σιδηροδρομικού δικτύου με τα σημεία οικονομικού ενδιαφέροντος στο νομό όπως η ΒΙ.ΠΕ Κομοτηνής.

Σιδηροδρομική Πρόσβαση η σημερινή χάραξη και τα γεωμετρικά χαρακτηριστικά της σιδηροδρομικής γραμμής, του Νομού Ροδόπης επιτρέπει μέγιστη ταχύτητα 90-100 χλμ/ώρα κατά μέσο όρο. Ενώ σε μικτά τμήματα της είναι δυνατή η ανάπτυξη ταχύτητας μέχρι και 120 χλμ/ώρα. Αν αντικαταστεί το πρόβλημα αυτό η πρόσβαση θα είναι γρηγορότερη. Το Περιφερειακό Επιχειρηματικό Πρόγραμμα της Ανατολικής Μακεδονίας- Θράκης προβλέπει δράσεις εκσυγχρονισμού βελτίωσης της ασφάλειας σε ισόπεδες διαβάσεις και ανακαινίσεις σιδηροδρομικών σταθμών, με στόχο να επιτρέψουν την ανάπτυξη υψηλότερων ταχυτήτων μέχρι και 150 χλμ/ώρα και την βελτίωση της ασφάλειας της μεταφοράς επιβατών και εμπορευμάτων.

Θα πρέπει επίσης να τονιστεί ότι τα τελευταία έτη παρατηρήθηκε αύξηση της επιβατικής κίνησης λόγω της δρομολόγησης των συρμών Intercity (από και προς Αθήνα και Θεσσαλονίκη), τα οποία επέφεραν μείωση της διάρκειας της διαδρομής και επιπλέον ακρίβεια στην εκτέλεση των δρομολογίων. Το γεγονός αυτό αποδεικνύει ότι εφόσον προσφέρονται υψηλού επιπέδου υπηρεσίες ο σιδηρόδρομος της Περιφέρειας θα μπορέσει να αποτελέσει μέσο ώστε να προσελκύσει τουρίστες που επιθυμούν να επισκεφτούν την περιοχή.

Τέλος όπως έγινε αναφορά παραπάνω στην Εγνατία Οδό το ίδιο συμβαίνει και με την Σιδηροδρομική Πρόσβαση, η σιδηροδρομική γραμμή διέρχεται επίσης από περιοχές Δράμας- Σταυρούπολης- Ξάνθης η οποία διαθέτει ως γνωστών πλούσιους τουριστικούς πόρους.

Ένα ακόμη ισχυρό κίνητρο για την ανάπτυξη του Νομού Ροδόπης είναι τα Λιμάνια Αλεξανδρούπολης- Καβάλας, ένα βασικό στοιχείο για την ανάπτυξη ενός λιμανιού κρουαζιέρας εστιάζεται στις σύγχρονες υποδομές, στις μεγάλες προβλήτες και την καλή προσβασιμότητα από την θάλασσα στο κοντινό αεροδρόμιο, τις καλές λιμενικές υπηρεσίες και τις κοντινές ξενοδοχειακές μονάδες, παράλληλα απαιτείται επένδυση για την απόκτηση ενός λιμανιού που να ταιριάζει στις σύγχρονες εγκαταστάσεις. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον χρειάζεται στις κρουαζιέρες στις οποίες θα πρέπει να συνδυασθεί δύο η περισσότερες διαδρομές με ένα λιμάνι ως βάση η Αλεξανδρούπολη θα μπορούσε να γίνει ιδανικός κόμβος για τέτοιου είδους κρουαζιέρες.

Ο Τουρισμός και ειδικά ο θαλάσσιος τουρισμός, είναι αναγκαίο να αναπτυχθεί στο Νομό Ροδόπης. Οι συνθήκες του Νομού είναι κατάλληλες βάση κλίματος, γεωγραφικής θέσεως. Το μόνο το οποίο απομένει είναι η κοινή συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων (ιδιωτικοί φορείς, πολιτεία) ώστε να μπορέσει ο Νομός να παίξει πρωταγωνιστικό ρόλο και να έχει σημαντικό μερίδιο από το θαλάσσιο Τουρισμό. Η σωστή τουριστική πολιτική ο ανάλογος στρατηγικός σχεδιασμός, προγραμματισμός, προβολή και προώθηση του τουριστικού προϊόντος σε συνδυασμό με τις ανάλογες επενδύσεις είναι τα σημεία τα οποία πρέπει να εστιάσουν οι εμπλεκόμενοι φορείς.

Ο θαλάσσιος Τουρισμός είναι σε θέση να αποφέρει τεράστια οικονομικά οφέλη για τον Νομό Ροδόπης. Πολύτιμος χρόνος έχει χαθεί αλλά πλέον έχει γίνει αντιληπτό ότι πρέπει να αξιοποιηθεί αυτή η μορφή τουρισμού. Τομείς όπως κρουαζιέρα, το γιότινγκ, τα σκάφη αναψυχής, τομείς που συνιστώνται για την Ελλάδα, ανακάμπτουν σημειώνοντας ολοένα και πιο ανοδική πορεία.

Η συμβολή του τουρισμού στην Εθνική οικονομία είναι τεράστια είναι από τις κυρίες πηγές του εθνικού μας πλούτου. Οι ήδη απασχολούμενοι σε τουριστικά πόστα είναι πολλοί και νέες θέσεις εργασίας μπορούν να δημιουργηθούν βοηθώντας έτσι στην μεγάλη σημασία που έχει ο τουρισμός και τα σημαντικά πλεονεκτήματά του.

Ένα πολύ ισχυρό κίνητρο για την ανάπτυξη του Νομού Ροδόπης είναι ο Αγωγός Μπουργάς - Αλεξανδρούπολης του οποίου η ολοκλήρωση θα επιφέρει τεράστια οικονομικά οφέλη.

Όπως ξέρουμε ο αγωγός Μπουργκάς - Αλεξανδρούπολης είναι σχεδιαζόμενος διαβαλκανικός τεχνητός αγωγός μεταφοράς ρωσικού αργού πετρελαίου από το βουλγαρικό λιμένα Μπουργκάς στη Μαύρη Θάλασσα, στον ελληνικό λιμένα της Αλεξανδρούπολης. Η Ελλάδα, η Ρωσία και η Βουλγαρία δια των αντίστοιχων υπουργών οικονομίας

υπέγραψαν την τελική συμφωνία κατασκευής στην Αθήνα στις 17 Μαρτίου 2007. Ο αγωγός μήκους 280 περίπου χιλιομέτρων αναμένεται να ολοκληρωθεί μέχρι το 2010. Ο αγωγός ως ιδέα διαμορφώθηκε το 1993, αλλά η υπογραφή μνημονίου συνεργασίας έγινε μετά από 12 χρόνια, τον Απρίλιο του 2005 στη Σόφια, με τη συνάντηση κορυφής του Ρώσου προέδρου Βλαντιμίρ Πούτιν, του Βούλγαρου ομολόγου του Γκεόργκι Παρβάνοφ και του Έλληνα πρωθυπουργού Κωνσταντίνου Καραμανλή, στις 4 Σεπτεμβρίου στην Αθήνα. Ακολούθησε η μονογραφή του κειμένου της Διακρατικής Συμφωνίας, στο Μπουργκάς, στις 7 Φεβρουαρίου 2007 και η τελική συμφωνία για την έναρξη του έργου⁴.

Σύμφωνα με τον Αγωγό Μπουργκάς- Αλεξανδρούπολης προκύπτουν ορισμένα θετικά κίνητρα τα οποία κατά την άποψη μου είναι τα εξής:

Πρόκειται για τον πρώτο αγωγό που κατασκευάζεται, αποκλειστικά, επί Ευρωπαϊκού εδάφους, μετά από 40 ολόκληρα χρόνια.

Ο αγωγός είναι συμπληρωματικός των Στενών του Βοσπόρου και με την έννοια αυτή, η κατασκευή του αγωγού Μπουργκάς-Αλεξανδρούπολη θα συμβάλει σημαντικά στην οικολογική προστασία των Στενών και της ευρύτερης περιοχής και θα περιορίσει στο ελάχιστο την πιθανότητα ναυτικού ατυχήματος.

Ο αγωγός είναι υπόγειος μήκους 280 χιλιομέτρων (εκ των οποίων περίπου τα 135 χιλιόμετρα επί ελληνικού εδάφους), ο οποίος, όπως δήλωσε και ο Ρώσος πρόεδρος Βλαντιμίρ Πούτιν, θα κατασκευαστεί και θα λειτουργήσει με τις πλέον σύγχρονες τεχνολογικές μεθόδους και σε συνθήκες προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος. Θα εφαρμοστούν και εδώ η ελληνική και η κοινοτική νομοθεσία, που είναι οι πλέον αυστηρές σε ολόκληρο τον κόσμο.

Το έργο αυτό, σε συνδυασμό με την ολοκλήρωση, στο επόμενο δίμηνο του Ελληνο-Τουρκικού αγωγού φυσικού αερίου, θα συμβάλει στη γεωστρατηγική αναβάθμιση της περιοχής και ειδικά του νομού Έβρου. Ο νομός Έβρου, το ακρότατο σημείο της ελληνικής επικράτειας μετατρέπεται σε μεγάλης σημασίας κέντρο διαμετακόμισης φυσικού αερίου και πετρελαίου με προφανή οφέλη στην ανάπτυξη, την απασχόληση και την ευημερία.

Το έργο αυτό θα φέρει απασχόληση, θα φέρει επενδύσεις και θα αλλάξει τα επόμενα χρόνια όλη την αναπτυξιακή εικόνα και πορεία ολόκληρης της περιοχής και ειδικά του Έβρου.

Επισημαίνω, βεβαίως, ότι τα άμεσα και έμμεσα οφέλη από την κατασκευή του αγωγού του νομού Έβρου και τη Θράκη είναι ιδιαίτερα σημαντικά.

Σε όλη την κατασκευαστική περίοδο θα δημιουργηθούν περισσότερες από 500 θέσεις εργασίας, ενώ κατά τη φάση λειτουργίας του έργου θα δημιουργηθούν περίπου 250 θέσεις εργασίας μόνο από τη λειτουργία του αγωγού. Αυτά είναι τα άμεσα οφέλη.

Τα έμμεσα οφέλη από την κατασκευή και τη λειτουργία του αγωγού θα είναι ακόμη μεγαλύτερα, τόσο σε επίπεδο επενδύσεων, όσο και στο επίπεδο της απασχόλησης.

Το έργο αυτό, είναι σημαντικό για τον Έβρο, την Ελλάδα, την ευρύτερη περιοχή, την Ευρώπη και την ομαλή τροφοδοσία των αγορών της Μεσογείου, της Ευρώπης και των ΗΠΑ. Και αν αυτό το συνδυάσουμε με το νότιο ευρωπαϊκό διάδρομο φυσικού αερίου, που ξεκινάει από την Τουρκία, διέρχεται από την Ελλάδα και καταλήγει στην Ιταλία και από εκεί στην υπόλοιπη Ευρώπη, αντιλαμβανόμαστε πόσο σημαντικά ζητήματα διέρχονται πλέον από την περιοχή μας, συμβάλλοντας έτσι στην περαιτέρω ανάπτυξη της περιοχής, στην ασφάλεια, στην ειρήνη και στην συνεργασία των γειτονικών χωρών για περισσότερη ευημερία και πρόοδο των χωρών της περιοχής.

Τέλος θα ήθελα να αναφέρω έναν ακόμα ισχυρό κίνητρο το οποίο θα επιφέρει μεγάλη ανακούφιση στους επαγγελματίες του Νομού Ροδόπης επιπλέον θα αντιμετωπιστεί η οικονομική κρίση που επικρατεί τα τελευταία χρόνια στην περιοχή. Ακολουθούν 20 προτάσεις φορολογικής ελάφρυνσης και αντιμετώπισης τις κρίσης.

1. Επέκταση και στους Νομούς της Θράκης της ρύθμισης που ισχύει για τους Νομούς Καβάλας και Δράμας, σχετικά με την επιδότηση του επιτοκίου των ρυθμισθέντων δανείων κατά 50%, καθώς και του επιτοκίου των κεφαλαίων κίνησης, για όλες ανεξαιρέτως τις επιχειρήσεις της περιοχής.

2. Επαναφορά της επιδότησης επιτοκίου κατά 2% στις βιοτεχνικές μονάδες και κατά 3% στις εμπορικές και επαγγελματικές επιχειρήσεις.

3. Άμεση καταβολή της επιδότησης του κόστους εργασίας (12%), που δεν έχει ακόμη ουσιαστικά καταβληθεί για τα έτη 2007 και 2008.

4. μείωση του κόστους δανειοδότησης. Πλήρης ενεργοποίηση του προγράμματος του ΤΕΜΠΕ για την χρηματοδότηση των επιχειρήσεων της περιοχής μας, που σήμερα ουσιαστικά εφαρμόζεται χωρίς περιεχόμενο, με μεγάλες δυσκολίες και για ελάχιστες επιχειρήσεις. Εξέταση κατά προτεραιότητα των αιτήσεων από τη Θράκη.

5. Επιμήκυνση του χρόνου καταβολής των δόσεων των ρυθμίσεων.

6. Επιμήκυνση του χρόνου περαίωσης για ένα έτος (συμπεριλαμβανομένου του 2007).

7. Πάγωμα των αυξήσεων των Δημοτικών Τελών και των τιμολογίων των ΔΕΚΟ.

8. Άμεση αποπληρωμή όλων των χρηματοδοτήσεων που εκκρεμούν από τα προγράμματα του Γ΄ ΚΠΣ προς τις επιχειρήσεις της περιοχής.

9. Αλλαγή του θεσμικού πλαισίου του Τειρεσία για τον απεγκλωβισμό χιλιάδων επιχειρήσεων και δανειοληπτών.

10. Ενίσχυση για την αποκατάσταση των ζημιών που προκλήθηκαν στις επιχειρήσεις του Νομού μας από τις πλημμύρες του Νοεμβρίου του 2007.

11. Μέτρα ενίσχυσης της απασχόλησης, του εισοδήματος και της αγοραστικής δύναμης στην περιοχή. Ειδικότερα μέτρα με έμφαση στη στήριξη των κλάδων που αποτελούν την κινητήριου δύναμη της τοπικής οικονομίας και πλήττονται περισσότερο (αγροτικός, κατασκευαστικός).

12. Ειδικό πρόγραμμα στήριξης των απολυμένων από τις επιχειρήσεις του Νομού.

13. Νέος αναπτυξιακός νόμος, με ισχυρά κίνητρα για επενδύσεις στη Θράκη σε όλους τους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας, ώστε να καθίσταται ανταγωνιστικός επενδυτικός προορισμός, με έμφαση στη στήριξη των υφιστάμενων θέσεων εργασίας και στη δημιουργία νέων.

14. Αύξηση του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων που αφορά την περιοχή μας, με την ενεργοποίηση του Περιφερειακού και των Τομεακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ και με πρόσθετη ενίσχυση των εθνικών πόρων για τις μη επιλέξιμες δράσεις από το Δ΄ ΚΠΣ, που είναι απαραίτητες για τη στήριξη της τοπικής οικονομίας.

15. Σύνδεση της Εγνατίας Οδού και του σιδηροδρομικού δικτύου με σημεία οικονομικού ενδιαφέροντος στο Νομό, όπως η ΒΙ.ΠΕ. Κομοτηνής.

16. Δημιουργία της 2ης Μονάδας της ΔΕΗ στη ΒΙ.ΠΕ. Κομοτηνής, σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό.

17. Ενίσχυση και αναβάθμιση των τουριστικών υποδομών και υποδομών αξιοποίησης του φυσικού και πολιτιστικού πλούτου προκειμένου να αυξηθεί η τουριστική κίνηση της περιοχής (ιδιαίτερα σε ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού), με παράλληλες δράσεις προβολής ώστε να καταστεί η Ροδόπη τουριστικός προορισμός.

18. Επαναφορά του μέτρου των αφορολογήτων αποθεματικών για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

19. Ενίσχυση νέων και μικρομεσαίων επιχειρήσεων μέσω της προώθησης δραστηριοτήτων καινοτομίας, έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης.

20. Ενίσχυση της ποιοτικής και εξωστρεφούς επιχειρηματικότητας, με κατεύθυνση προς προϊόντα και υπηρεσίες υψηλής ποιότητας και προστιθέμενης αξίας.

7.2 Προγράμματα κοινοτικού πλαισίου στήριξης

«ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2007-2013»

ΕΝΘΑΡΡΥΝΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΜΙΚΡΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΣΕ ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ (Μικρά Σχέδια Βελτίωσης)

Περιγραφή: Η δράση αφορά στην ενίσχυση επενδύσεων συνολικού επιλέξιμου κόστους έως 50.000 ευρώ και είναι στοχευμένη αποκλειστικά σε υπάρχουσες αιγοπροβατοτροφικές εκμεταλλεύσεις με κύριο στόχο τον εκσυγχρονισμό της παραγωγής γάλακτος ως προς τις συνθήκες της υγιεινής της άμελης (αντικατάσταση χειρονακτικής άμελης με μηχανική).

Πρόγραμμα: ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2007-2013

Αποδέκτες:

- **Φυσικά πρόσωπα** ηλικίας από 18 έως 60 ετών κατά κύριο επάγγελμα αγρότες
- **Νομικά Πρόσωπα** που έχουν νομική μορφή Α.Ε., Ε.Π.Ε., Ο.Ε., Ε.Ε. ή ΑΣΟ του Ν.2810/2000 όπως οι έννοιές τους ορίζονται στο Εμπορικό Δίκαιο.

Περιοχή εφαρμογής:

ΟΛΗ Η ΕΛΛΑΔΑ

Ύψος και είδος ενίσχυσης:

Μέσα από το παρόν πρόγραμμα, το μέγιστο ύψος των επιλέξιμων δαπανών (συνολικό επιλέξιμο κόστος) δεν μπορεί να ξεπερνά τα **50.000 ευρώ**. Πάνω σε αυτό το ποσό θα υπολογιστεί και η χορηγούμενη ενίσχυση.

Ποσοστά ενίσχυσης επιλέξιμων δαπανών.

Τα ποσοστά ενίσχυσης των επιλέξιμων δαπανών προσδιορίζονται:

(α) με βάση τον διαχωρισμό των επιλέξιμων προσώπων ανάμεσα σε Νέους Γεωργούς και σε λοιπά πρόσωπα.

(β) με βάση τον τόπο μόνιμης κατοικίας των φυσικών προσώπων ή την έδρα των νομικών προσώπων, όπως αυτή ορίζεται στο καταστατικό τους.

Δικαιούχος	ΕΔΡΑ / ΜΟΝΙΜΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑ		
	Μικρό Νησί του Αιγαίου Πελάγους	Υπόλοιπη Χώρα	
		Περιοχές Ορεινές, Μειονεκτικές, περιοχές Natura 2000 και περιοχές οδηγίας 2000/60/ΕΚ	Κανονική Περιοχή
Νέος γεωργός κατά την έννοια του παραρτήματος Ι	75%	60%	50%
Λοιπά πρόσωπα		50%	40%

Για τους μετακινούμενους κτηνοτρόφους, μόνιμους κατοίκους πεδινών περιοχών, λαμβάνονται υπόψη τα ποσοστά που ισχύουν στην περιοχή που πραγματοποιείται η επένδυση.

Προϋπολογισμός:

Διαθέσιμος προϋπολογισμός για την δράση: **100.000,00 €**
Δημόσια δαπάνη

Η δράση συγχρηματοδοτείται από το ΕΓΤΠΕ

«ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ 2007 – 2013»

Εγγύηση και Επιδότηση Επιτοκίου Δανείων Κεφαλαίου Κίνησης Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων

Περιγραφή: Άτοκο κεφάλαιο κίνησης για την επιχείρηση. Το Ταμείο Εγγυοδοσίας παρέχει επιδότηση που θα καλύπτει πλήρως το επιτόκιο (προκαθορισμένο επιτόκιο Euribor + 2,1 μονάδες+ 0,6 εισφ. Ν.125/75).

Πρόγραμμα: ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ 2007 – 2013

Αποδέκτες:

Μικρές και Πολύ Μικρές Επιχειρήσεις οιασδήποτε μορφής (ατομικές, ελεύθεροι επαγγελματίες, ΟΕ, ΕΕ, ΕΠΕ, ΑΕ κλπ) όλων των κλάδων και τομέων της οικονομίας, εκτός αυτών που εξαιρεί ο Κανονισμός ΕΚ 1998/2006 (παράρτημα ΙΙΙ του οδηγού προγράμματος).

Περιοχή εφαρμογής:

ΟΛΗ Η ΕΛΛΑΔΑ

Τι χρηματοδοτείται:

Η Δράση αφορά την **εγγύηση και επιδότηση του επιτοκίου τραπεζικών δανείων κεφαλαίου κίνησης, τακτής λήξης.**

Συγκεκριμένα, παρέχεται εγγύηση και επιδοτείται ολόκληρο το επιτόκιο δανεισμού όλων των συμβάσεων τραπεζικών δανείων για τα οποία ισχύουν αθροιστικά τα εξής:

- η μέγιστη διάρκεια του δανείου, της εγγύησης και της επιδότησης είναι τρία έτη (χωρίς περίοδο χάριτος),

- είναι εγγυημένα από την ΤΕΜΠΜΕ Α.Ε. σε ποσοστό 80% με παραίτηση από το δικαίωμα της ένστασης διζήσεως,

- για το υπόλοιπο 20% του δανείου για το οποίο δεν εγγυάται η ΤΕΜΠΜΕ ΑΕ η Τράπεζα δεν θα αναζητά εξασφαλίσεις από τις ΜΕ/ΠΜΕ,

- αφορούν δάνεια χρεολυτικής απόσβεσης με εξαμηνιαία συχνότητα πληρωμής δόσεων κεφαλαίου και εξαμηνιαίο ημερολογιακό εκτοκισμό, με επιτόκιο EURIBOR εξαμήνου + 2,10 μονάδες, και

- αφορούν σε συγκεκριμένο, προσδιοριζόμενο στη δανειακή σύμβαση,

ύψος δανείου, το οποίο δεν μπορεί να υπερβαίνει το Το **κατώτατο επιλέξιμο ποσό δανείου** προς εγγύηση και επιδότηση είναι **5.000,00€**
Το **ανώτατο επιλέξιμο ποσό δανείου** προς εγγύηση και επιδότηση είναι **350.000,00€**

Εξαιρούνται, δηλαδή δεν είναι επιλέξιμα:

1. δάνεια που δεν συνδέονται με ανάγκες κάλυψης κεφαλαίου κίνησης
2. δάνεια που αφορούν στη δημιουργία και λειτουργία εξαγωγικού δικτύου διανομής ή άλλες τρέχουσες δαπάνες που συνδέονται με εξαγωγική δραστηριότητα 30% του μέσου όρου του κύκλου εργασιών των τριών τελευταίων κλεισμένων διαχειριστικών χρήσεων.

Ύψος και είδος ενίσχυσης:

Η επιδότηση θα είναι ίση με το ποσό των τόκων που αναλογούν στο εκάστοτε EURIBOR εξαμήνου + 2,10 μονάδες + 0,60% εισφορά Ν.128/75, καθ' όλη τη διάρκεια του εγγυημένου και επιδοτούμενου δανείου και υπολογίζεται με βάση τους όρους και το χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής της δανειακής σύμβασης.

Όσον αφορά την **παροχή εγγύησης**, αυτή ανέρχεται σε ποσοστό **80% επί του δανείου**.

Ρητά αναφέρεται ότι δεν είναι επιλέξιμο προς εγγύηση ή/και επιδότηση κάθε ποσό που αφορά τόκους υπερημερίας, προμήθειες, έξοδα, κλπ.

Προϋπολογισμός:

Διαθέσιμος προϋπολογισμός για την δράση:	100.000.000,00 €
Περιφέρεια Αττικής :	21.000.000€
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας :	11.700.000€
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας :	2.200.000€
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας :	9.500.000€
Περιφέρεια Αιγαίου :	2.500.000€
Λοιπές οκτώ περιφέρειες του Αμιγούς στόχου 1 :	53.000.000€

Η δράση συγχρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ κατά 67 %

«ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ 2007-2013 ΚΑΙ 4 ΠΕΠ»

ΑΝΑΜΕΝΕΤΑΙ

Προδημοσίευση προγράμματος "Ενίσχυση γυναικείας επιχειρηματικότητας "

Περιγραφή: Ίδρυσης νέων επιχειρήσεων από γυναίκες (Επιχειρηματικότητα Γυναικών), σε όλους σχεδόν τους τομείς οικονομικής δραστηριότητας.

Πρόγραμμα: ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ 2007-2013 ΚΑΙ 4 ΠΕΠ

Αποδέκτες:

Γυναίκες, άνεργες, μισθωτοί, ελεύθεροι επαγγελματίες.

Περιοχή εφαρμογής:

ΟΛΗ Η ΕΛΛΑΔΑ

Όροι και προϋποθέσεις:

Δικαίωμα συμμετοχής στο Πρόγραμμα έχουν Γυναίκες, οι οποίες:

- Γεννήθηκαν από το 1954 μέχρι και το 1991.
- Είναι άνεργες, μισθωτοί, ελεύθεροι επαγγελματίες που δεν ασκούσαν επιχειρηματική δραστηριότητα από 1.1.2008 μέχρι και την προδημοσίευση του προγράμματος (4.3.2009)

Ύψος και είδος ενίσχυσης:

Οι κατηγορίες επιλέξιμων δαπανών είναι οι εξής:

1. Εξοπλισμός και Ειδικές Εγκαταστάσεις
2. Κτιριακά & Διαμόρφωση Χώρων
3. Προβολή-Προώθηση, Άλλες Δαπάνες, Υπηρεσίες Συμβούλων

Ανώτατο και κατώτατο όριο συνολικού επιχορηγούμενου προϋπολογισμού της πρότασης

Για τις επιχειρήσεις του τομέα μεταποίησης και του τομέα ανακύκλωσης και περιορισμού της ρύπανσης: 30.000€-200.000€
Για τις επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών και τουρισμού: 30.000€-100.000€
Για τις εμπορικές επιχειρήσεις: 30.000€ - 80.000€

Ποσοστό Δημόσιας Χρηματοδότησης επί του συνολικού εγκεκριμένου προϋπολογισμού της πρότασης 50% γενικά και 60% σε νησιά κάτω των 5.000 κατοίκων (απογραφή 2001) και πυρόπληκτες περιοχές (Πυρόπληκτες περιοχές ορίζονται: Οι νομοί Ηλείας, Μεσσηνίας, Λακωνίας, Αρκαδίας, Ευβοίας, η περιοχή Αιγιαλείας Αρκαδίας και επιλεγμένες περιοχές των νομών Κεφαλληνίας και Μαγνησίας που έχουν χαρακτηριστεί ως πυρόπληκτες).

Προϋπολογισμός:

Διαθέσιμος προϋπολογισμός για την δράση: **16.000.000,00 €**
Περιφέρειες Στόχου 1:

- Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα» (Ανατ. Μακεδονία - Θράκη, Θεσσαλία, Ήπειρος, Βόρειο Αιγαίο, Κρήτη, Ιόνια Νησιά, Πελοπόννησος, Δυτική Ελλάδα): 11.354.838€ Περιφέρειες Μετάβασης:

Αττική:		1.388.387€
Νότιο	Αιγαίο:	400.000€
Κεντρική	Μακεδονία:	992.258€
Δυτική	Μακεδονία:	516.129€
Στερεά Ελλάδα:		1.388.388€

Η δράση συγχρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ

«Ε.Π. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΡΧΙΚΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ»

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών "Γυναίκες και Φύλα: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές Προσεγγίσεις" στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Περιγραφή:

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) ακαδημαϊκού έτους 2007-2008, του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου με τίτλο «Γυναίκες και Φύλα: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές Προσεγγίσεις» το οποίο απονέμει Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (ΜΔΕ) και στοχεύει:

- στην προαγωγή της συστηματικής γνώσης και έρευνας στο χώρο των γυναικείων σπουδών και της μελέτης των φύλων,
- στη μελέτη του έμφυλου χαρακτήρα των κοινωνικών σχέσεων και
- στην τεκμηρίωση της κοινωνικής ανισότητας σε θέματα φύλου.

Το Πρόγραμμα είναι **μονοετές** και τα μαθήματα, η παρακολούθηση των οποίων είναι **υποχρεωτική**, διεξάγονται με τη μορφή σπονδύλων. Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση των μαθημάτων κατά τη διάρκεια των δύο διδακτικών εξαμήνων, ο/η φοιτητής/-τρια εκπονεί στο τρίτο εξάμηνο Μεταπτυχιακή Εργασία Ειδίκευσης, η οποία είναι υποχρεωτική για την απονομή του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης (ΜΔΕ) και πρέπει να ολοκληρωθεί σε διάστημα ενός εξαμήνου.

Το Πρόγραμμα χορηγεί **τρεις (3) υποτροφίες** κατ' έτος σε φοιτητές/ τρεις βάσει της επίδοσής τους.

Πρόγραμμα: Ε.Π. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΡΧΙΚΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Αποδέκτες:

15 πτυχιούχοι ΑΕΙ ή ΤΕΙ της ημεδαπής ή κάτοχοι αναγνωρισμένων τίτλων σπουδών της αλλοδαπής.

Περιοχή εφαρμογής:

ΟΛΗ Η ΕΛΛΑΔΑ

Τι χρηματοδοτείται:

- Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
- Υποτροφίες φοιτητών

Ύψος και είδος ενίσχυσης:

- Αμοιβές έμμισθου προσωπικού
- Αμοιβές και έξοδα ελεύθερων επαγγελματιών υποκείμενων σε φόρο
- Αμοιβές και έξοδα μη ελεύθερων επαγγελματιών υποκείμενων σε φόρο
- Αμοιβές τρίτων μη υποκείμενες σε παρακράτηση φόρου εισοδήματος
- Τηλεπικοινωνίες
- Έξοδα ταξιδιών
- Έξοδα προβολής και διαφήμισης
- Συνδρομές – εισφορές
- Έντυπα και γραφική ύλη
- Υλικά άμεσης ανάλωσης
- Έξοδα δημοσιεύσεων
- Διάφορα έξοδα

Προϋπολογισμός:

Διαθέσιμος προϋπολογισμός για την δράση: **285.999,51 €**

Η δράση συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

1. www.epeixeireite.gr

2. www.pacificjour.auth.gr

3. www.ypan.gr

4. www.alex.eled.duth.gr

5. www.mfa.gr

6. www.info3kps.gr

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, η Ελλάδα και κατά συνέπεια ο Νομός Ροδόπης αντιμετωπίζουν τις σημαντικές και ραγδαίες μεταβολές που προκαλούνται από την παγκοσμιοποίηση, τις γεωπολιτικές αλλαγές και τη μετάβαση στην οικονομία της γνώσης. Η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας με την γνωστή τάση ανάδειξης περιφερειακών κέντρων οικονομικής ανάπτυξης, η συμμετοχή της χώρας μας στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ), οι εξελίξεις στη Νοτιοανατολική Ευρώπη και στις παρευξείνιες χώρες, οι γεωστρατηγικές επιδιώξεις της πλανητικής υπερδύναμης των Ηνωμένων Πολιτειών στην ευρύτερη περιοχή με επίκεντρο την Τουρκία, καθώς και μια σειρά άλλων παραγόντων που ενεργοποιούνται τα τελευταία χρόνια, επηρεάζουν αναγκαστικά την οικονομική και κοινωνική ζωή της Θράκης και του Νομού Ροδόπης και απαιτούν τον ριζικό μετασχηματισμό των οικονομιών μας. Για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων η ΕΕ έχει θέσει ως στρατηγικό στόχο «να καταστεί παγκοσμίως η πλέον ανταγωνιστική και δυναμική οικονομία στηριγμένη στη γνώση, ικανή να επιτύχει τη διαρκή ανάπτυξη με περισσότερες και καλύτερες θέσεις απασχόλησης και με μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή, μέχρι το 2010». Για την επίτευξη αυτού του στόχου, που αφορά άμεσα την υπό μελέτη περιοχή, απαιτείται άμεση δράση προκειμένου να γίνει πλήρης εκμετάλλευση των ευκαιριών που παρουσιάζονται. Απαιτείται λοιπόν η δημιουργία υποδομών γνώσης, διεύρυνση της καινοτομικής δραστηριότητας, οικονομικές μεταρρυθμίσεις και εκσυγχρονισμός των κοινωνικών συστημάτων. Στο περιβάλλον αυτό ο Νομός Ροδόπης ξεκινά με κατά κεφαλή εισόδημα χαμηλότερο, τόσο από τον Ευρωπαϊκό, όσο και από τον εθνικό μέσο όρο. Πολλοί είναι οι παράγοντες, σύμφωνα με την οικονομική επιστήμη, που εξηγούν αυτή την καθυστέρηση, όπως πχ. Η απόσταση από το εθνικό οικονομικό κέντρο, το μορφωτικό επίπεδο του πληθυσμού, τα φυσικά συγκριτικά πλεονεκτήματα, τα κλειστά μέχρι πριν από λίγα χρόνια σύνορα με τις γειτονικές χώρες, κλπ. Οι εξελίξεις που σημειώνονται αφορούν συγκεκριμένα τη βελτίωση των σχέσεων

μουσουλμάνων και χριστιανών, με στόχο την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, την αναδιάρθρωση του παραγωγικού δυναμικού, την απασχόληση, τις διαφοροποιήσεις στην αγορά εργασίας και τον επαναπροσδιορισμό των εργασιακών σχέσεων, κλπ. Λόγω της πολυπολιτισμικής σύνθεσης του ντόπιου πληθυσμού, αλλά και της παρουσίας σημαντικού αριθμού οικονομικών και πολιτικών προσφύγων, καθώς και ομογενών από τις πρώην Σοβιετικές Δημοκρατίες, ο Νομός Ροδόπης αποτελεί για τη χώρα μας κοινωνικά και πολιτικά ιδιαίτερα ευαίσθητη περιοχή και με την έννοια αυτή μέλημα της ελληνικής Πολιτείας στα επόμενα 4 χρόνια θα πρέπει να είναι, μεταξύ άλλων, η συστηματική προώθηση της αναπτυξιακής διαδικασίας, λαμβάνοντας υπόψη τις πληθυσμιακές και πολιτιστικές ιδιομορφίες της περιοχής, ώστε να αποφευχθούν κατά το δυνατόν οι όποιες ανεπιθύμητες εξελίξεις.

Σ' αυτό το σημείο οφείλω να αναφέρω τις ευχαριστίες μου προς τον καθηγητή μου και επιβλέποντα αυτού του συγγράμματος Κυρμίζογλου Παντελή και προς τους καθηγητές του τμήματος λογιστικής του Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκης των οποίων η συμβολή ήταν τεράστια όσον αφορά την επαρκή κατάρτιση μου στις λογιστικές αρχές και γενικότερα στην οικονομική επιστήμη.

Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους φίλους μου των οποίων η ύπαρξη και μόνο ήταν μεγάλη ηθική υποστήριξη όλα αυτά τα χρόνια των σπουδών μου.

Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τους γονείς μου, στους οποίους και αφιερώνω αυτό το σύγγραμμα, για όλες τους τις θυσίες που έκαναν στο όνομα των σπουδών μου

Θεσσαλονίκη 2009

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Μέσα από τα κεφάλαια του συγγράμματος αυτού γίνεται μια προσπάθεια ανάλυσης των επενδυτικών κινήτρων του νομού Ροδόπης που διαμορφώνονται μέσα από τις υπάρχουσες δημοσιονομικές συγκυρίες του νομού, τις συγκυρίες που διαμορφώνονται βάση μεγάλων έργων που υφίστανται στην περιοχή, σε συνδυασμό με διάφορες ενισχύσεις οικονομικής φύσεως τις οποίες προωθεί το κράτος από εθνικούς και κοινοτικούς πόρους.

Πιο συγκεκριμένα στο πρώτο κεφάλαιο καταγράφεται η υπάρχουσα παραγωγική δραστηριότητα του νομού.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύονται ο δευτερογενής και ο τριτογενής τομέας ως προς την παραγωγική ειδίκευση που υπάρχει στον νομό, τον όγκο και την δομή της παραγωγικής δραστηριότητας ανά τομέα. Ακολουθεί ο πρωτογενής τομέας ο οποίος αναλύεται στο τρίτο κεφάλαιο.

Οι παραγωγικοί πόροι, το ανθρώπινο δυναμικό, οι γνωσιολογικοί πόροι, χρηματοοικονομικοί πόροι, το φυσικό και οικολογικό περιβάλλον, οι ανταγωνιστικότητα περιγράφονται στο τέταρτο κεφάλαιο.

Στο πέμπτο κεφάλαιο καταγράφεται η χωροταξική ανάλυση του νομού και στο έκτο κεφάλαιο ακολουθούν προτάσεις που αφορούν τον πολεοδομικό και χωροταξικό σχεδιασμό του νομού.

Τέλος στο έβδομο και τελευταίο κεφάλαιο αναγράφονται τα σημαντικότερα δημοσιονομικά, φορολογικά και οικονομικά κίνητρα τα οποία ενθαρρύνουν τις επενδύσεις στην ευρύτερη περιοχή του νομού της Ροδόπης.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΣΕΛΙΔΕΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΝΟΜΟΥ ΡΟΔΟΠΗΣ.....	1
1.1. Η Γενική Οικονομική Κατάσταση.....	1
1. 2. Κλαδική Ανάλυση.....	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ.....	6
2.1 Παραγωγική Εξειδίκευση.....	6
2.2. Όγκος και Δομή της Παραγωγικής Δραστηριότητας στο νομό Ροδόπης.....	8
2.3. Παραγωγικότητα.....	9
2.4. Τουρισμός.....	10
2.4.1 Διανυκτερεύσεις (Ημεδαπών – Αλλοδαπών).....	12
2.4.2 Αριθμός Αφίξεων (Ημεδαπών– Αλλοδαπών).....	13
2.5 Διεθνές Εμπόριο.....	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ: ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ.....	19
3.1. Κύριες Χρήσεις Αγροτικής Γης.....	19
3.2. Διάρθρωση Πρωτογενούς Παραγωγής.....	21
3.2.1. Φυτική Παραγωγή.....	21
3.2.2. Ζωική Παραγωγή.....	22
3.2.3. Δασική Έκταση.....	23
3.2.4. Αλιεία.....	24
3.3. Υποστήριξη Πρωτογενούς Τομέα.....	24
3.3.1. Απασχολούμενοι στον Πρωτογενή Τομέα.....	24
3.3.2. Μηχανολογικός Εξοπλισμός.....	25
3.3.3. Άρδευση - Άρδευτικά Δίκτυα.....	25
3.4 Επενδυτικές Δραστηριότητες και Ενισχύσεις στον Πρωτογενή Τομέα.....	26
3.5. Προβλήματα στον Πρωτογενή Τομέα.....	27
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ ΤΟΥ ΣΗΜΕΡΙΝΟΥ ΔΙΑΜΑΝΤΙΟΥ ΤΗΣ ΡΟΔΟΠΗΣ.....	32
4.1. Παραγωγικοί πόροι.....	32
4.1.1. Ανθρώπινο δυναμικό.....	33

4.1.2. Γνωσιολογικοί πόροι.....	34
4.1.4. Χρηματοοικονομικοί πόροι.....	36
4.1.5. Φυσικό και Οικολογικό περιβάλλον.....	37
4.2 Συνθήκες Ζήτησης.....	39
4.3 Επιχειρησιακά Συμπλέγματα (clusters).....	40
4.4. Δομή και ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων της περιοχής.....	41
4.5. Εξωγενείς παράγοντες.....	42
4.5.1 Κρατική Πολιτική.....	42
4.5.2. Ευρωπαϊκή Πολιτική.....	44
4.5.3.Αμεσες Ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ).....	45

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ: ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

ΡΟΔΟΠΗΣ.....	46
5.1. Δημογραφική ανάλυση.....	46
5.1.1. Πληθυσμός – Εξελίξεις, τάσεις και γεωγραφική κατανομή.....	47
5.1.2. Η γεωγραφική φυσιογνωμία των βασικών δημογραφικών χαρακτηριστικών.....	47
5.2. Γεωγραφική κατανομή της απασχόλησης.....	48
5.2.1. Απασχόληση κατά τομέα οικονομίας.....	48
5.2.2. Απασχόληση κατά κλάδο οικονομίας.....	48
5.3. Κοινωνικό-οικονομική ανάλυση.....	50
5.3.1. Απασχόληση κατά θέση στο επάγγελμα.....	50
5.3.2. Επίπεδο εκπαίδευσης.....	50

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ : ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΕΣ

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	52
6.1 Υπάρχουσες Πολεοδομικές και Χωροταξικές Προτάσεις.....	52
6.1.1. Σχέδιο Ανάπτυξης 2000-2006 Περιφερειακό Σκέλος.....	52
6.1.2. Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (απόφαση Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ με αρ. 29310/21-7-2003, ΦΕΚ 1471 Β'9-10-2003).....	54
6.1.3. ΠΕΡΠΟ Ν. Ροδόπης.....	57
6.1.4. Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο Κομοτηνής.....	57
6.1.5. Κοινοτική Πρωτοβουλία URBAN Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «ΚΟΜΟΤΗΝΗ ΒΙΩΣΙΜΗ ΠΟΛΗ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ 2001-2006».....	59
6.2. Γενική διάρθρωση των χρήσεων εδάφους.....	60
6.3. Γενική πολεοδομική οργάνωση της Κομοτηνής.....	61
6.3.1. Χαρακτηριστικά του Σχεδίου Πόλης.....	61
6.3.2. Χωρική κατανομή των κεντρικών Χρήσεων.....	61

6.3.3. Ζώνες και θέσεις εξειδικευμένων Χρήσεων.....	63
6.3.4. Συγκοινωνιακοί σταθμοί.....	63
6.3.5. Οργάνωση και ιεραρχία οδικού δικτύου – πεζών.....	63
6.3.6. Χαρακτηριστικά της κατοικίας.....	64

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ: ΤΑ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΡΟΔΟΠΗΣ.....**

7.1. Τοπικά αναπτυξιακά κίνητρα.....65

7.2. Προγράμματα Κοινοτικού Πλαισίου Στηρίξεις.....70

7.3. Γενική σύγκριση του Νομού Ροδόπης με τον Νομό Πέλλης.....71

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

72

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΠΕΛΛΗΣ

- 1.1 Γενικά πληθυσμιακά – κοινωνικά στοιχεία του Νομού Πέλλης
- 1.2 Οικονομικά στοιχεία του Νομού Πέλλης
- 1.3 Οι υποδομές του Νομού Πέλλης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: ΦΟΡΕΙΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

- 2.1 Εταιρεία Ανάπτυξης και Έρευνας
Νομού Πέλλης Αστική Εταιρεία Μη
Κερδοσκοπικού Χαρακτήρα
(ΕΤ. Α. Ε. Π)
- 2.2 Επιμελητηριακή Αναπτυξιακή
Κεντρικής Μακεδονίας (Ε. ΚΕ. Μ.)
- 2.3 Αναπτυξιακή Πέλλας Α. Ε.
- 2.4 ΟΑΕΔ – ΣΥΛΛΟΓΟΙ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο : ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ

3.1 Κίνητρα του Εθνικού Αναπτυξιακού

Νόμου 2601/98

3.2 Κανονισμός (Ευρωπαϊκής Ένωσης)

1257/99 Ενίσχυση Επενδύσεων

Μεταποίησης και Εμπορίας

Γεωργικών Προϊόντων

(Πρώην Κανονισμός 866/90)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο : ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ

4.1 Κίνητρα Ενεργειακών Επενδύσεων

4.2 Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ)

- Εξοικονόμηση Ενέργειας (ΕΞΕ)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο : ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ

- 5.1 Ποιες επιχειρηματικές δραστηριότητες υπάγονται στον Αναπτυξιακό Νόμο
- 5.2 Σε ποιες περιοχές κίνητρων χωρίζεται η χώρα
- 5.3 Παρεχόμενες Ενισχύσεις
- 5.4 Προϋποθέσεις και όροι ενισχύσεων
- 5.5 Ενισχυόμενες δαπάνες
- 5.6 Αρμοδιότητες και διαδικασίες εφαρμογής των ενισχύσεων
- 5.7 Παρακολούθηση και Έλεγχος
- 5.8 Ειδικά καθεστώτα ενίσχυσης
- 5.9 Κατηγορίες επιχειρηματικών δραστηριοτήτων

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ